INDEPENDENCE

ၽႃ 224 လိူၼ်ႁူၵ်း – လိူၼ်ၸဵတ်း ပီတႆး 2100 Vol. 23, No 224, MAY – JUNE 2006

ၵူၼ်းၼုမ်ႇတူဝ်ယၢင်ႇ ၸၼၶတၢင်းပိုဢ်ႇပၢင်ႇ

|9| ပီႈၼွင်ႉတႆးတူၵ်းယွၼ်း UN |11| ၽူႈၼွၼ်းသိုၵ်းဝႃႉၵၢမ်ႇယူႇလီ
|13| ၽူႈၼမ်းသိုၼ်းႁူၼ်ႈၽိူႇ သိူင်ႈၵၢမ်း |18| ပွႆးသၢင်ႇလွင်းတႆး
|21| တလတွင်း သတင်းတိုထွာ |23| အမေရိကန် သျှမ်း ဆန္ဒပြ
|28| ပင်လုံမြို့ |34| မြန်မာပြည် နဲ့ တရုတ် |37| နန်းချမ်တောင်း အင်တာဗျူး

20-.

www.conservativehumanrights.com

ၼၢင်းလၢမ်ႇတွင်း လႆႈထူပ်းၵျႅၵ်ႉသထရေႃး ၽွင်းလူင်ၽၢႆႇၸွၵ်ႈမိူင်း မိူင်းဢင်းၵလဵတ်ႈ

ႁူဝ်ပဝ်ႈၵေႃသုၼ်ႇလႆႈၵူၼ်း ပႃႇတီႇၶွၼ်းသိူဝ်ႇဝဵတ်ႇထိပ်ႉ
ၵႄးရီး သထရီးတိူဝ်း လႄႈ ၼၢင်းလၢမ်ႇတွင်း

ၼၢင်းလၢမ်ႇတွင်း လႄႈ ဝီးလ်လိူမ်းႁဵၵ်ႉ

မိူဝ်ႈဝၼ်းထိ **26/4/2006** ၽူႈတူင်ႉၼိုင် သုၼ်ႇလႆႈၵူၼ်းၸွင်လုမ်း SWAN (Shan Women Action Network) **ၼၢင်းလၢမ်ႇတွင်း** လႆႈၵႂႃႇႁူပ်ႉထူပ်းၽွင်းလူင်ၽၢႆႇၸွၵ်ႈမိူင်း မိူင်းဢင်းၵလဵတ်ႈ **ၵျႅၵ်ႉသထရေႃး** ၼိုင်ႈလူဝ်ႇမူင်းသေ တၢင်ႇလၢတ်ႈၸႆးငဝ်းလၢႆး သုၼ်ႇလႆႈၵူၼ်းၸွႆးမိူင်းတႆး/မိူင်းမၢၼ်ႈ မိူၼ်ၼင်ႇလွင်ႈတႃႇလၢပ်ႈၽူႈၼမ်းမိူင်းတႆး၊ လွင်ႈၵၼ်ႉၶၼ် လူလၢႆၼၢင်းယိင်း၊ လွင်ႈၵူၼ်းပၢႆႈၽေးၸွႆးမိူင်း/ၸွၵ်ႈမိူင်းၵိူဝ်းၼႆႉ ႁႂ်ႈလူင်ပွင်ၵိုင်ႈမိူင်းဢင်းၵလဵတ်ႈ ၵွႆႈၸၢႆႈလိူတ်ႈပၼ်၊ ၵမ်ႉထႅမ်ပၼ်ၽွၵ်ႈတေႃႇသူႈ သုၼ်ႇလႆႈၵူၼ်းၶဝ် ၼႆယဝ့်။

ၽွၵ်ႈၵျႅၵ်ႉသထရေႃးၵေႃႈ သူၼ်ၸႂ်ထွမ်ႇငိၼ်း သေတွပ်ႇလၢတ်ႈဝႃႈ– “*ၽွၵ်ႈလူင်ပွင်ၵိုင်ႈ မိူင်းဢင်းၵလဵတ်ႈၵေႃႈ ပိၼ်ဢၢၼ်းမႆႈၸႂ်ၸွမ်း လွင်ႈငဝ်းလၢႆးမိူင်းမၢၼ်ႈ၊ လွင်ႈသိုၵ်းမၢၼ်ႈ ပူၼ့်ပိူၼ် သုၼ်ႇလႆႈၵူၼ်းဢိူၵ်ႇတင်း လွင်ႈတိူၵ်ႈတဵင်ပေႃႉၵၢၼ် လၢဝ်းၼိူဝ်း။ ယူႇတီႈလူင်ပွင်ၵိုင်ႈဢင်းၵလဵတ်ႈသေ ၼင်ႇႁိုဝ်တေလၢင်ႈဢဝ်ပၼ်ႁႃ မိူင်းမၢၼ်ႈ ဢုပ်ႇဢူဝ်းၼၼ်း ၸွင်ႇသီးၶူမ်ႇလုမ်းလၢတ်ႈလိူင်ႈ လုမ်းၽွၵ်ႈ UNSC* (United Nation Security Council) *ၼၼ်ႉ တေပၼ်ႁၢင်း ၸတ်းၵႂ်ႇတိုၵ်ႈ သူၼ်းၵူႈ*” –ၼႆယဝ့်။

ၼၢင်းလၢမ်ႇတွင်းၼၼ်ႉ မိူဝ်ႈဝၼ်းထိ **25/4/2006** ၼၼ်ႉၵေႃႈလႆႈႁူပ်ႉထူပ်းဝီးလ်လိူမ်းႁဵၵ်ႉ လိဝ်ႈၼႄႈတီႈလၼ်ႉသုင် ၽွၵ်ႈၸွၵ်ႈမိူင်းၸွင် ပႃႇတီႇၶွၼ်းသိူဝ်ႇဝဵတ်ႇထိပ်ႉ (Conservative Party) မိူင်းဢင်းၵလဵတ်ႈ။ ထိုင်မႄးၵၢင်ၶမ်ႈ ၶၢဝ်းယၢမ်း **18:00** မူင်း လႆႈႁူပ်ႉထူပ်းပႃး ၵေႃႉၵမ်ႉၵၢၼ် သုၼ်ႇလႆႈၵူၼ်း။

ၵပ်းၵႂၢႆႇလွင်ႈၼႆႉ ဝီးလ်လိူမ်းႁဵၵ်ႉ လႆႈပူၵ်းတင်ႈၵေႃႉၵမ်ႉၵၢၼ် တႃႇထတ်းသၢင်ငဝ်းလၢႆး ၵူႈမိူင်းမိူင်းၸွႆးလုမ်ႈၽႃႇ ပိုၼ်ၵႂၵ်ႉ လၢႆးငၢၼ်း ၵွပ်ႇထၢမ်ႇပႂ်ႇလီ ၵမ်ႉလၢတ်ႈဝႃႈ– “*ပေႃးမိူဝ်ႈၼႂ်းမႃး သင်ၵိူဝ်ႇဝႃႈ ၵူမ်းပႂ်ႇတီႈၸွၵ်ႈသိူဝ်ႇဝိူဝ်ႇထိပ်ႉ* (Conservative Party) *ပီၼ်လူင်ပွင်ၵိုင်ႈၵိုင် တေၵႄႈတၢင်းၶိုဝ်တေႃႇမိူင်း ၵိူဝ်ႇၵွႆႈဢၢႆႇၸႂ်ႈသိုၵ်း တိူဝ်းတိူင်ပေႃႉၵၢၼ်ၵူၼ်းမိူင်း၊ ပူၼ်ႉပိူၼ်သုၼ်ႇလႆႈၵူၼ်း လိူဝ်းၵွႆႈ*” ၼႆယူႇ။

လွင်ႈပူၵ်းတင်ႈၵေႃႉၵမ်ႉၵၢၼ်သေ ထတ်းသၢင်ငဝ်းလၢႆးပၼ်ႁႃမိူင်းမၢၼ်ႈ ၼႂ်းပီၼ်ထိ **1** လွင်ႈတၢင်ႇမိူင်းပီၼ်ထိ **2** ထိ **3** ၼၼ်ႉ ၼၢင်းလၢမ်ႇတွင်းလၢတ်ႈဝႃႈ– “*ၵၢၼ်ဝႆႉပၼ်ႁႃမိူင်းမၢၼ်ႈ လမ်ႇလွင်ႈလိူဝ်လွင်ႈတၢင်ႇမိူင်းသေ ထတ်းသၢင်ၵႂၢၼ်တၢင်းၼႆႉ ၵဝ်ၶႂ်ႈယိၼ်းၵူမ်း ၵၢဝ်ၵုင်ႇမုၼ် ၶဝ်လဝ်ႈၸတ်ႉၸတ်ႉ*” ၼႆယူႇ။

ဝီးလ်လိူမ်းႁဵၵ်ႉဝႃႈ– “*ႁွပ်ႈသင်ၸလႄႈ လႆႈႁဵတ်းၵူႈၼၼ်ၼႆႉၵိုင် ၵိဝ်ႇၵပ်းလွင်ႈဝႆႉၼိူင်ႈၼိူင် သုၼ်ႇလႆႈၵူၼ်းၼႆႉ ထုၵ်ႇမိၼ်ႈၵွမ်းတြႃးပိူင်လိဝ် ၵမ်ႇလွႆႈ၊ ၽွၼ်းလီတေႃႇလူဝ်ႇလၢတ်ႈၵေႃႈ တၵ်း လႆႈပီၼ်။ ႁဵတ်းႁိုဝ်ၸလႄႈလၢတ်ႈလူဝ်ႇၼႆႉ၊ ၵွမ်း ၼင်ႇတူဝ်ထူပ်းတၢင်ႇၼၢၼ်ၵႃႈပူၼ့်မႄးၼႆႉ ၵမ်ႇပီၼ် ပၢႆးမၢၵ်ႈမီးတီႈလီ။ ၵမ်ႇဝႃႈၽွၵ်ႈၵၢၼ်ၵႃ၊ ၵၢၼ် မိူင်း၊ ၵၢၼ်သိုၵ်း ပေႃးႁဵတ်းၵေႃႉသိုၵ်းမၢၼ်ႈၵေႃႈ မိူၼ်တင်းပၼ်ႁိူင်းၶွႆႈသိုၵ်းမၢၼ်ႈတိူၵ်းတိူင်ပေႃႉၵၢၼ် ၵူၼ်းမိူင်း၊ ပူၼ့်ပိူၼ်သုၼ်ႇလႆႈၵူၼ်း၊ ၽႄဝ်ႈမူလ်ႉ လၢဝ်းၼိူဝ်းလိူဝ်းၼႆႉၵူလ်ႉ*” ၼႆယဝ့်။ ❑

ပွင်ႈၵႂၢမ်းၼေႈ 1

ၵူၼ်းၼုမ်ႇတူဝ်ယၢင်ႇ၊ ၸၼတၢင်းပိုတ်ႇပၢင်ႇ

ဝၼ်းမိူဝ်ႈၼႆႉ ၼႂ်းဝူင်းၵၢၼ်ၶၢဝ်ႇငၢဝ်း လုမ်းသိုဝ်ႇ, Media၊ ဝူင်းၵၢၼ်ၵၢၼ်မိူင်းတႆးမိူင်းမၢၼ်ႈ ၼႂ်းမိူင်းၼွၵ်ႈမိူင်း၊ ဝူင်းၵၢၼ်ၼၢင်းယိင်း ၸၢဝ်းၶိူဝ်း ၵိူၵ်ႉ,ၼၢင်းယိင်းမိူင်းမၢၼ်ႈ၊ ဝူင်းၵၢၼ်ၽူႈတူင်ႉၼိုင်တၢ,သုၼ်ႇလႆႈ တီႊမူဝ်ႊၸေႊသီႊ၊ သုၼ်ႇလႆႈၸၢဝ်းမိူင်း၊ သုၼ်ႇလႆႈၼၢင်းယိင်းၸလႈ လုၵ်ႈၶွၼ်ႇ,ၵိူဝ်းၼၼ်ႉ လိူဝ်သေၶွင်,သၢၼ်း သုၵ်ျႉယဝ့်–ၶၢၼ်ၵိုင်ႉၵၢင်ႉမီးၵူၼ်းၶူႉၸၵ်းၼမ်မႃး ၼႆႉပိၼ်ၽိုဝ်– ပေႃးမီးၶေႃႈထၢမ်ၼင်ႇၼႆႉလိူင် ၵူၼ်းၵမ်ႈၼမ် တေတွပ်ႇဝႃႈၼၢင်းၸၢမ်တွင်း၊

ၼၢင်းၸၢမ်တွင်းၼႆႉ ၶႃႈယု 25 ၵူလိူဝ်း သေတၢႉ မၼ်းၼၢင်းမီးၽွၼ်းၵၢၼ်ၶိုၵ်ႉယႂ်ႇ, လိုဝ်ႈလႆ၊ သမ့်ဝႃႈ ပဵၼ်ၵူၼ်းၼုမ်ႇ,ၵေႃႈ ႁဵတ်းလႆႈၶိုင် ပွင်လႆႈၵၢၼ်ၵူၼ်းလူင် ၵၢၼ်လၼ်ႉၽူႈၼမ်း၊ ပဵၼ်တီႈပိုၼ်ႈယွမ်းႁပ်ႉမၵ်းမၼ်ႈယုမ်,ယမ်၊ ထိုင်တီႈ ၵူၼ်းၶူႉလၵ်းယုၵ်ႉယွင်ႈၼမ်။ ပေႃးတေလၢတ်ႈ ၵႂၢမ်းသိုဝ်ႈတိုဝ်ႉလၼ်း–ၽေႃ,မ့်ၶၢမ်,ၸဝႈတၢလိုင် တၢင်းၶတ်းလႆ ၼၢင်းၸၢမ်တွင်းၼႆႉ ပိၼ်ႈၽူၼ် ၵၼ်တင်းလႆးႁဵတ်းလႆးသၢင်ႈ ၽူႈယႂ်ႇ,ၵူၼ်းလူင် ၵမ်ႈၽွင်ႈ မၢင်ၵေႃႉလိူဝ်းၶၢၼ်–(တၢင်းႁဵတ်း ၼိုင်ႈၸပး–တၢင်းၸၼးၼိုင်ႈၵူမ်း) လႆးႁဵတ်း တိုဝ်တၼ်၊ (ၽူ,ၶၢဝ်,လူမ်းၽူင့်၊ မီးၼိုင်ႈသွၵ်ႉ, ၶွၵ်ႉ,ၼိုင်ႈဝႃး၊ ႁဵတ်းတိူၵ်ႈၶုတ်ႉ,တိူၵ်ႈဝႃးၼႂ်း လူမ်း–ပၼ်ႈၼမ့်ပိၼ်တူဝ်) လႆးႁဵတ်းယႂ်ႇ,ၼုၵ်ႉၵဝ့် ထဝ်ႈမူမႃ လိူဝ်းၼၼ့်ယူႉ။

ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈသင်?။ ပေႃးၶဝ်ၵႂၢမ်းၽူႈၼမ်း ၵဝ်,ၵူႈပွၵ်ႈၵေႃႉၼိုင်ႈဝႃးလိုင် ၼၢင်းၸၢမ်တွင်းၼႆႉ ႁဵတ်းသင်ၵေႃႈပိၼ်ၼၼ့်၊ ႁဵတ်းသင်ၵေႃႈမိူၼ်ၼၼ့်။ တွၼ်ႈတၢ,လၢတ်ႈလႆႈၶႂ်ႈၸၢင်ႈ မေႃၶၢၼ် တၢၼ်းၵႂၢမ်းၶိုၵ်ႉၶမ်, ၵႂၢမ်းလိုဝ်ႈလႆႈမီးၵႃႈမီးၶၼ်၊ ၶၢၼ်ႁဵတ်းၼႂ်ႈပိူၼ်ႈၼိုၵ်ႈတူင်းထွမ်,ယွမ်းႁပ်ႉႁၼ်လီ ၵမ့်ထိမ်ၼၼ့် ယွၼ့်ပိူဝ်ႈမၼ်းၼၢင်းၵေႃႈ ၵ့်လူ ၶၢၼ်,ထွမ်,ငိၼ်းၶၢဝ်,ငၢဝ်းၵပ်းၵႃ,လွင်ႈပိၼ်ၸတ့် မီးၸတ့် ၼႂ်းမိူင်းၼွၵ်ႈမိူင်း။ ႁွပ်ႈမၼ်းၼၢင်းလိၵ်ႈ ႁိၼ်းႁၢႉၶမ် ထတ်းထွင်ၶေႃႈမုၼ်း ၶၢၼ်လိုဝ်ႈ ၶၢၼ်သိုဝ်ႈ၊ ႁွပ်ႈမၼ်းၼၢင်း မေႃတွင်ႈထၢမ် ၽိုၵ်းသၢၵိုဝ်းၵုမ်ၽူႈယႂ်ႇ,ၵူၼ်းလူင်၊ ၽူႈမီးတၢင်း ႁူႉၼမ်တၢင်းႁၼ်ၵႂၢင်ႈ။ ႁွပ်ႈမၼ်းၼၢင်းမေႃႁူႉ ႁၼ်လိၵ်ႈ,ၸၽၶၢၼ်ၽိတ်းၶၢၼ်ထုၵ်ႉ, လွင်ႈလီ လွင်ႈလၢႉ၊ ၶၢၼ်လႆႈမေႃၵၢဝ် ၶၢၼ်မဝ်မေႃပိၵ်ႉ၊ မေႃထတ်းသၢင်ယိပ်းတိုဝ်းၶၢၼ်မီးလွၼ့်မီးၵိၼ်၊ ပၼ်ႈပိၵ်ႉၶၢၼ်ပိၵ်ႉလိၼ်ပိၼ်ၸပႈ ၽၢင်းလိပ်ႈ ၽၢင်းၵိၵ်း၊ လၢတ်ႈၵႂၢမ်းသိုဝ်,ငိုၼ်ႈထုၵ်ႉ,မိၼ်ႈ ၶမ်,လိုဝ်ၶမ်,ယွမ်းလိုဝ်းၼၼ့်ယဝ့်။

ပူၼ်ႉမႃးၼႂ်းပီ 2005 ၼႆႉ မီးၶၢဝ်,ငၢဝ်း ပိုင်ပိၼ်လွင်ႈႁၢႉလၢႉယႂ်ႇ,လူင်ၸလႈလွင်ႈၶိုၵ်ႉတွၼ်း လီႁူမ်လူမ်းပုၼ်ႈတၢ,မိူင်းတႆးၸလႈ လုမ်းတႆး တင်းၼမ်။ ၶၢဝ်,ငၢဝ်းပိုင်ပိၼ်ႁၢႉလၢႉလိုဝ်းၼၼ့် လမ်း–မိူၼ်ၼင်ႇ,လုမ်းတႆး/ပလွင်ႈယိပ်းႁွင်ႈ ၵိုတ်းသိုၵ်း SSNA/PSLO ၶဝ်ဝၢင်းၶိူင်ႈ၊ လုမ်းတႆး ၵိုတ်းသိုၵ်းပွတ်းၶူင်,လႆႈထွၼ်ၶႃႉၶွၵ်ႉ,ၼေႈလိၼ် ယွၼ့်ၶၢမ်,လိုဝ်ပိၼ်လႆႈၶေႃႈလိသင်, လုမ်းသိုၵ်း မၢၼ်ႈ၊ တပ့်သိုၵ်းမိူင်းဝႃႉၽွမ့်ႁူမ်ႈ UWSA ၼေႈ လိၼ်သိုၵ်း 171 ၶိုၼ်ႈလေႃ,တိုၵ်းငဝ်ႈငုၼ်း SSA-S ႁဵတ်းႁႂ်ႈၽႂ်ႇ,သိုၵ်းဝႃႉ (လိူဝ်းပိၼ်ၵူၼ်း ၼုမ်,ဝႃႉ/ပလွင်ႈ/လႃးႁူႉ/တႆး)လႆႈလုတ်ႇ၊ တူၵ်း သုမ်းၼပ့်ႁူဝ်ပၢၵ်,။ လုမ်းတြၢးသိုၵ်းမၢၼ်ႈတတ်း သိၼ်ပၼ်တၢမ်,ၶွၵ်ႈၶၢဝ်းယၢဝ်းၼိူဝ်ၽူႈၶွၼ်ႁူဝ် မိူင်းတႆး 9–10 ၵေႃႉလိုဝ်းၼၼ့်ယဝ့်။

ၶၢဝ်,ငၢဝ်းၶိုၵ်ႉတွၼ်းပိုင်ပိၼ်လွင်ႈလီႁူမ် လူမ်းၵမ်ႈၽွင်ႈလမ့်– မိူၼ်ၼင်ႇ,လုမ်းၵၢၼ်မိူင်း ၵၢၼ်သိုၵ်းၼႂ်းမိူင်းၼွၵ်ႈမိူင်း ပႃးလိမ်လုမ်းၼၢင်း ယိင်း ၵူၼ်းၼုမ်ႇ, 10 လုမ်းပႃ ပၢင်ၵုမ်ၵၼ်ၶွတ်, ၽွတ်ႈ ၵေႃတၢင်တူဝ်တႆး Shan Representative Committee (SRC) တွၼ်ႈတၢ,သိုပ်,ၶတ်း လႆသုၼ်းတုမ်ႁွမ်းမိူဝ်း ၵေႃတၢင်တူဝ်ၸၢဝ်းၶိူဝ်း ၼႂ်းမိူင်းတႆးသေသိုပ်,ပုၵ်းတင်ႈလႆႈ လုမ်းတၢင် တူဝ်လိုင်ႈတႆး(မိူဝ်းၼေႈ)။ လဝ်ႈသိုၵ်းလူင်လႆးယီႈ ၶွၼ်ႁူဝ် SSNA ၶဝ်ႈထိုၼ်,ႁူမ်ႈႁွမ်း RCSS/SSA-S ၶၢၼ်လဝ်ႈယွတ်ႈသိုၵ်းၶွၼ်ႁူဝ်။ ၼၢင်း ၸၢမ်တွင်းလႆႈႁူပ်ႉထူပ်းၶုပ်,ၵုမ်လွမ်လိုင်ႈမိူင်း ႁူမ်ႈတုမ်ၶၢမေႊရိၵ USA မိူဝ်ႈဝၼ်းထိ 31/10/2005 လိူဝ်းၼၼ့်ယဝ့်။

ၼႂ်းၶၢဝ်,ႁႃႉလၢႉၸလႈၶၢဝ်,လီငၢမ်း သွင် ပိုင်ၼၼ့် ၶၢဝ်,လွင်ႈၼၢင်းၸၢမ်တွင်း လႆႈႁူပ်ႉထူပ်း လွမ်လိုင်ႈႁၵ်တ်ႉၵျိုတ်ႉသျၼ့် တေလႆႈဝႃႈပိၼ်ၶၢဝ်, ယႂ်ႇ,လိူဝ်းလင်ၶိုၵ်ႉတွၼ်းလိုဝ်ပိုၼ်း။ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈပိၼ် တိုဝ်ႉတၢင်းလီ ႁဵတ်းႁႂ်ႈၽူႈၼမ်းလိုင်ႈမိူင်းယႂ်ႇ,လူင် ဝၼ်းတူၵ်းၶဝ်လႆႈႁူႉလၵ်းပွင်,လႆၼိုဝ် ငဝ်းလႆး မိူင်းတႆး/မိူင်းမၢၼ်ႈလိုဝ်ၵဝ်,။ ထိုင်တီႈလွမ်လိုင်ႈ USA လၢတ်ႈဝႃႈတေသိုပ်,ၵမ့်ထိမ်ပၼ်ႁဵင်း ၵၢၼ်တေႃ,သူႈၶွင်ၵူၼ်းမိူင်းတႆး/မိူင်းမၢၼ်ႈႁႂ်,။ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈၵႃႈပူၼ်ႉမႃးၼႆႉ ပႆ,ယၢမ်းမီးၽူႈၶွၼ်ႁူဝ် လုမ်းၸၢဝ်းၶိူဝ်း၊ လုမ်းတီႊမူဝ်ႊၸေႊသီႊ ၽႂ်ႇ, သၢၼ်ၶတ်း သိုၵ်းမၢၼ်ႈလုမ်းလႆၵေႃႉလႆယၢမ်းလႆႈ ႁူပ်ႉထူပ်းသေပွၵ်ႈ။ ၼၢင်းၸၢမ်တွင်းသမ့်လႆႈႁူပ်ႉ ထူပ်း။

ၼႂ်းႁၢင်လိူၼ်ၵေႃးပဂိူဝ်ႊလ် ပူၼ်ႉမႃးၼႆႉ ၼၢင်းၸၢမ်တွင်း သမ့်မီးတိုဝ်ႉတၢင်းလႆႈႁႂ်,ႁူပ်ႉ ထူပ်း ၽွင်းလူင်ၽႂ်ႇ,ၼွၵ်ႈမိူင်း ၵျၵ်ႉသထရေး Jack Straw ၸလႈၽူႈၼမ်းပႃ,တီ, ၶွၼ်ႊသိူဝ်ႊ ဝိူဝ်ႊထိပ့် Conservative Party မိူင်းၵိင်း ၵလိတ်ႈ လိူဝ်းပိၼ်ပႃ,တီ,ယႂ်ႇ,သုတ်း သွင်သၢမ် ပႃ,တီ,သေ လႆႈသပ်းလိင်းတၢင်,ၸၼ ငဝ်းလႆး ၵူၼ်းမိူင်းႁၢဝ်း၊ ၽူႈၶွၼ်ႁူဝ်ႁၢဝ်း၊ လိူဝ်းလႆႈထုၵ်, ပေ့ႁိၼ်တိၵ်းတိင်။ တုၵ်းယွၼ်းႁႂ်ႈမိူင်းယႂ်ႇ,လူင် ၶဝ်ၵမ့်ထိမ်ပၼ်ႁဵင်း ၵၢၼ်တေႃ,သူႈၶွင်လုမ်း ၸၢဝ်းၶိူဝ်းၵိၵ်, လုမ်းတီႊမူဝ်ႊၸေႊသီႊထိင်ႈ။ ထိုင်တီႈႁူင်းပွႆ,သိင်ၽႂ်ႇ,မၢၼ်ႈၼွၵ်ႈမိူင်း BBC,DVB,RFA,VOA ၶဝ်ပိုၼ်ပၢဝ်,ၵုပ်, ၵူဝ်းတွင်ႈထၢမ်ၵၢဝ်ပိၼ်ၶၢဝ်,ငၢဝ်းလိူဝ်းလင်ႁႂ်,။

ၼၢင်းၸၢမ်တွင်း ပိၼ်လုၵ်ႈလုမ်း–လုမ်း ၵပ်းသၢၼ် လွင်ႈၼၢင်းယိင်းတႆး (SWAN)။ ၸၢမ်တွင်းတင်း SWAN ၼႆႉ မိူၼ်ၸမႈၸလႈလုၵ်ႈ ၶိုၵ်ႉလိုၵ်ႉလမ်,လွင်ႈၼင်,ၵၼ်။ ယၢမ်းလႆႈႁပ့်သူး ၵၢင်ႊဝၼ်ႊၼႂ်းလိူဝ်ႈသိင် SWAN ၵိူၵ်ႉ, ၼၢင်း ၸၢမ်တွင်း ၼင်,ၵၼ် မိူၼ်ၼင်,ၶေႃႈတွင်းမႆ၊ ပႈတဵၵ်ႈလိူဝ်းၼၼ့်။

INDP 224 SHAN.pmd 3 01/06/2006, 6:41 PM

- **1999** လိူၼ်မၢတ်ႉၶျ် **28** ဝၼ်း –ၶူမ်ႈၵၼ်ၵေႃ,တင်ႈလုမ်းၸေႃင်းယိင်းတႆး SWAN။
- **2002** လိူၼ်ၵျုၼ်း **20** ဝၼ်း –လုမ်းၸေႃင်းယိင်းတႆး SWAN ၸလႈၵဝ့်ငဝ်ႈသုၼ်ႇ,လႆႈၵူၼ်း လိုင်ႈတႆး SHRF ၶူမ်ႈၵၼ်ၶိတ်ႇ,ပိုၼ်ၽိုၼ်လႆၢးငၢၼ်း "ထၢင်ႇၶၢင်ႈၵၼ်ႉလၼ်" Licence to Rape ၶၼ်လိုဝ်းလင် ၸွၼ်းသၼ်ႇ,တင်ႇ,ၸင်ႈၽူႈၸမ်းလုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႈ။
- **2005** လိူၼ်သိပ်းထမ်းပိူဝ်း **19** ဝၼ်း လုမ်းၸေႃင်းယိင်းတႆး SWAN ၶိၵ်ႇ,တင်း ငဝ်ႈၵေႃလုမ်းၸေႃင်းယိင်း (မိူင်းမၢၼ်ႈ) WLB လႆႈၸပ်ႉသူးရၢင်းဝၼ်း သုၼ်ႇ,လႆႈၸေႃင်းယိင်း ၵူႈမိူင်းမိူင်း ၶၼ်ၵဝ့်ငဝ်ႈၽီးတိုဝ်းၵၡူးပိူဝ်း Peter Gruber Foundation = PGF ၸွင်မိူင်း USA ၼွပ်ႇ,ယိုၼ်ႈ။
- **2005** လိူၼ်ၶွၵ်းထူဝ်းပိူဝ်း **31** ဝၼ်း ၸေႃင်းလၢမ်တွင်းလႆႈၶူပ်ႉထူပ်းၶုပ်ႇ,ၵုမ် လွမ်လိုင်ႈ ၵျွတ်ႉၵျ်ပုတ်ႉသျ် တင်းၶိူင် **50** မိၼ်ၼိတ်ႉ တီႈလုမ်းၶျေႃၶၢဝ် ဝိင်းလူင်ဝေႃးသျိင်းတၼ်း။

ၸေႃင်းလၢမ်တွင်းၼႆႉပီၼ်ၽိူ၊ လုၵ်ႉလိုမ်းၼႆ ၼၼ်ႉၵမ်ႈၽွင်ႈတင်းၼမ် လိူဝ်းပႆ,ယၢမ်ႈၶူႉငိၼ်း ၵေႃႈတေမီး။ ၸေႃင်းလၢမ်တွင်းၼႆႉ ပီၼ်လုၵ်ႈယိင်း ၵေႃႉထူၼ်ႈ **5** ၸွင်လဝ်ႈသိုၵ်းလၢမ်ႁႆႇ, (ၵေႃႉလပ်း တၢလိူမ်ႈမိူင်းမိူဝ်ႈပီ **2004**) ၸလႈ ၸေႃင်းယိင်း ၼုမ်ႇ၊ ၵိူတ်ႇ,မိူဝ်ႈပီ **1981**။

"မၼ်းၸေႃင်းပီၼ်ၵေႃႉၶၼ် ၼၢႈယၢမ်ႈၶူႉ လၵ်းၽွင်းတိုၵ်ႉပီၼ်လုၵ်ႈၶွၼ်ႇ,ပူၼ်ႉမႃး **20** ပႆ ၼၼ်ႉ ပေႃးၶမ်ႇ,ၶႂ်ႈယုမ်ႇ,လႆႈ။ မၼ်းၸင်ႈၼီ,ၸိူင်း သွင်း တၢင်ႇ,မႃႉၸွၼ်ၸိူင်ႈ တင်းလုၵ်ႈလဵၢးၼႃႈ ၸွၼ်ၸိူင်ႈ ၶႃႇ,ယုၼဝ်ပီင်းၵၼ်။ ၶိုၼ်ႈၶူလိုႈ လူင်းလွႆၼၢမ်ႈလီၼ်လိၼ်မႃး"။ ၸေႃင်းယိင်းၼၢဝ်ႉ ၶႃႇ,ယု **41** ၵေႃႉၸိူင်ႈၶၼ်ပီၼ်ၶူလိုၼ်းသေႈၸမႈ ၸေႃင်းလၢမ်တွင်းၶိုၼ်းတေႃႉတႆ,ၼႆႈၸၼ။ *"ပႆလိူဝ် တၢင်ႈၶိုၼ်ႈလွႆၵိတ်,ၵိပ်ႈသုင်လၼ်း၊ သင်ဝႃႈမႃႉလေႃႈ တၢင်ႇ,သွင်းပလၢတ်ႈတူၵ်းလွႆ ၸတ်ႉ ၼဝ်ပီႈ ၸွင်ႉတင်းလုၵ်ႈၼႃႈၵျ,မီးၵူၼ်းၶူလိုႈ ပုၼ်ႉယဝ့်။ မိူဝ်ႈလိုၶိုၼ်းလူင်းၶွတ်ႈတိၼ်လွႆ လင်ႇ, လၢင်ႈထူလိုႈလွႆလူင် သိုပ်ႇ,ပႆငၢႈၶိတ်းၸိူင်ႈ"* ၸေႃင်းယိင်းသိၼ်းၼၢဝ်ႉၵေႃႉၼၼ်ႉသိုပ်ႇ,လၢတ်ႈၸၼ။

ဝႆၢးၼၼ်ႉၶိတ်းၸိူင်ႈၵေႃႈ လႆႈၶိုၼ်ႈၶူင်း ၵျိၼ်းတႆး/ထႆးတီႈပီင်းလူင် (လေးဝိင်းဝိင်းၵျိင်) သေ ၵျိၼ်းပႃးလိၵ်ႈၶၢင်းၵိတ်ႉလိၵ်ႈၸၼ,။ မၼ်း ၸေႃင်းၼတ်းလုဝ်ၸလႈၵျိၼ်းၼိၼ်ႇ,လီမ်လိၵ်ႉ ၽွင်းပီၼ် လုၵ်ႈသိတ်း(တၸပး) ယူႇ,ၶူင်းသဝ်ႈၶိူၼ်းၸမႈၼူး ၸမႊရိႊ။ ပွင်ႈၵၢမ်းလိၵ်ႈၸၼ, ၶၼ်မၼ်းၸေႃင်း တိမ်ႈၶူဝ်ၸိူင်ႈ ယၢမ်ႈပႃးၸိူင်းၽိုၼ်ၼၢဝ်,ၸၼ, လူး ၵွၼ်ႇ,။

ၸေႃင်းလၢမ်တွင်းၵျိၼ်းပူၼ်ႉလၼ်ႉၵၢင် မိူဝ်ႈပီ **1998** ၶွတ်ႈၽီဝ်ဝိင်းၵိင်းမႂ်ႇ,–ၼဝ်ႈၵျိၼ်းၽိုၵ်း ၵၢၼ်တီႈလုမ်း ၼၢဝ်,ၽူႈတွႆ,ၶွၵ်ႈ(ၵွၼ်းၶေႃ)။

ဝႆၢးၼၼ်ႉၶမ်ႇ,ၶိူင် မၼ်းၸေႃင်းလႆႈလူင်းမိူင်းၵွၵ်ႇ, ၵျ,သိုပ်ႇ,ၵျိၼ်းၽိုၵ်းၵၢၼ် တီႈလုမ်းၶၢႊလ်သျိၼ်း (Altsean) ၶၼ်ပီၼ်လုမ်း NGO လိုဝ်ႈလုမ်းဝႃႈ ၸိူင်ႈၵၢၼ်တၢင်းလိူၵ်ႈမႂ်ႇ,ၶၢႊသျိၼ်း တၢ,မိူင်း မၢၼ်ႈ (Alternative Asean Network on Burma) ၶၼ်ၸေႃင်းတိပ်ႊၼီး သတွတ်ႉၶတ်ႉ Debbie Stodhart ၵုမ်းၵၢၼ်သွၼ်ပွၼ်ႈပူၵ်းပွင် လၵ်ႉလုင်ၸၸတေႃင်း။

ထိုင်မႃးၶႃႇ,ယု **17** မၼ်းၸေႃင်းပီၼ်ၽူႈ ၶူမ်ႈၵေႃ, တင်ႈလုမ်းၵပ်းသၢၼ်လွင်ႈၸေႃင်းယိင်း တႆး SWAN တင်ႈၸတ,ၼၼ်ႉမႃးၵေႃႈ ၼဝ်ႈၶူမ်ႈ တူင့်ၸိူင် လွင်ႈသုၼ်ႇ,လႆႈၸေႃင်းယိင်းလွမ်းၵၼ် တင်းၸေႃင်းယိင်း **40** ၵေႃႉ ၸမ့်ၵတ်ႉတၢင်းမေႃ ၽႂ်မၼ်းမီးၼၼ်ႉ ပၢၵ်ႈလွင်ႈၸၸတေႃင်းတိုတ်ႉလၼ် ၶွၼ်ၵျ်တ်းၶွၼ်သၢင်ႈမႃး၊ ဝႆၢးလင်ၽိုၼ်လႆၢး ငၢၼ်း "ထၢင်ႇ,ၶၢင်ႈၵၼ်ႉလၼ်" ပိုၼ်ၶွၵ်ႇ,ယဝ့် သေ ထိုင်တီႈမၼ်းၸေႃင်းလႆႈလွႆႈထိမ်လွမ်း မိူဝ်ႈၶျ ၶေႃႈမုၼ်းၶၢင်ႈၵျိၼ်း တၢ,သိုပ်ႇ,ၵျ်တ်းသၢင်ႈ ၵၢၼ် သူၼ်းတုမ်ၼၼ်ႉယဝ့်၊ တီႈၸတႉမၼ်း မိူဝ်ႈၸတ,ၶူပ်ႈ တုမ်ၵိပ်းၶွမ်တိမ်ႈမႆၢၶေႃႈမုၼ်းၽိုၼ်လႆၢးငၢၼ်း "ထၢင်ႇ,ၶၢင်ႈၵၼ်ႉလၼ်" ၼၼ်ႉ ပႃးလီမ်တူဝ် ၸေႃင်းယိင်းၼိူင်းၽိုၼ်လႆၢးငၢၼ်း "ထၢင်ႇ,ၶၢင်ႈၵၼ်ႉ လၼ်" ၸလႈ ပီးၼွင်ႉၼဝ်၊ ၵူၼ်းၼိူင်းၼိူင်ႈၵၢၼ် လွမ်းလီၼ်လိၼ်၊ ၽူႈလူင်ႉလီၼ်,မႆၢမီႈ ၸလႈ ၽူႈလူင်ႉလီၼ်,ၽွႆၢ,ထတ်းလိၵ်ႈၼဝ် ၶွၼ်ၵၼ်လွႆႈ ထိမ်ၸလႈ ၵျ်တ်းၶွႆႈပိုၼ်ၶွၵ်ႇ,မႃးလႆႈသေတၢ, မၼ်းၸေႃင်းပီၼ်ၵေႃႉၸိူင်ႈ ၼိူင်းလုမ်းၵပ်းသၢၼ် လွင်ႈၸေႃင်းယိင်းတႆး ၶၼ်လႆႈၵျ်တ်းသၢင်ႈတူင့် ၸိူင်မႃး ထိုင်ၼိူင်းတူင်ႇ,ၵူႈမိူင်းမိူင်း ၶၢၼ်ႉတေႃ, ယၢမ်းမိူဝ်ႈၼႆႉယဝ့်။

ၸင်ႇ,ၶိူဝ်ၼွၵ်ႈမိူင်းတေၶူႉလွမ်း ငဝ်းလႆႈ လွင်ႈလုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႈပူၼ်ႉပီၼ်သုၼ်ႇ,လႆႈၵူၼ်း၊ လူလႆၢၵၼ်ႉလၼ် ၸေႃင်းယိင်းမိူင်းတႆးၼၼ်ႉ ၽွႆၢ, ၸိူင်ႈတၢင်းၸိူင်ႈ၊ ပွတ်းၶွၼ်ႇ,တွၼ်ႈၸိူင်ႈ၊ ပႃး လူလိုႈတၢင်းၼတ်းလုဝ်လၢမ်တွင်း လႆႈမီးတိုဝ်ႉတၢင်း ၵျ,ၶုပ်ႇ,လၢတ်ႈသပ်းလီင်းၸၸပိူၼ်ႈၵေႃႈဝႃႈလႆႈ။

ပီၼ်ၶိူဝ်ၵေႃႈလီ–ဝၼ်းမိူဝ်ႈၼႆႉ၊ လၢမ်တွင်း ပီၼ်ၵူၼ်းၼုမ်ႇ,တူဝ်ယၢင်ႇ,၊ ၸၸတေႃင်းပိုတ်ႇ,ပၢင်ႇ, တွၼ်ႈတၢ,ၵၢၼ်မိူင်းၼိူင်းမိူင်းတႆးမိူင်းမၢၼ်ႈ ပေႃး လၢင်ႈလီၵ်ႈလႆၢႈ–သေသမ်ႇ,သေပိူင် ၶမ်ႇ,ထၢၼ်ႇ, မီးၵေႃႈၼီႈၼင်ႈ၊ မိူၼ်မႆႉၸိူင်ႈဝႃႈၼႃးၸိူင်ႈတိပ်း။

ၸေႃင်းလၢမ်တွင်း – ၶႂ်ႈပီၼ်တၢင်းမုင်ႈမွင်းတၢ,ပုၼ်ႈမိူဝ်းၸေႃႈ
ၸေႃင်းလၢမ်တွင်း – ၶႂ်ႈပီၼ်တီႈၶွင်းၶပ်ႉမိူၼ်ၽူႈၸမ်းၸေႃႈ
ၸေႃင်းလၢမ်တွင်း – ၶႂ်ႈမီးတိုဝ်ႉတၢင်းၽွင်းယၢမ်းသိုပ်ႇ,ၼတ်းလုဝ်ၶိုပ်ႈၸေႃႈ
ၸေႃင်းလၢမ်တွင်း – ၶႂ်ႈမီးၶၢၼ်ၵျ်င်းယိုင်ႈၶွင်းၵိုင်,ၼၼ်ၵိုင်,ၵၢႈ–သၵ်းၵမ်းလူလိုႈ။

www.whitehouse.gov

31/12/2005 ၸေႃင်းလၢမ်တွင်း လႆႈၶူပ်ႉထူပ်းလွမ်လိုင်ႈ ၵျွတ်ႉၵျ်ပုတ်ႉသျ် တီႈလုမ်းၶျေႃၶၢဝ်

INDP 224 SHAN.pmd 4 01/06/2006, 6:42 PM

BBC

ၼၢင်းလၢမ်တွင်း

SHAN

ၽူႈၶတ်းၸႂ်တူင်ႉၼိူင်တႃႇ သုၼ်ႇလႆႈၵူၼ်း ၼၢင်းလၢမ်တွင်း ၼင်ႇ လႆႈႁူပ်ႉၽွင်းလူင်ၽွၵ်ႈ ၼွၵ်ႈမိူင်း ဢင်းၵိတ်ႈ ၵျႅၵ်ႉသထရေႊ Jack Straw ၵူၺ်းၵမ်ႉၵႃး ႁူပ်ႉပႃးၽူႈၵွၼ်ႁူဝ် လၼ်ႉသုင် ပႃႇတီႇ ၸွၼ်းသိူဝ်းဝိူဝ်းထိပ်ႉ Conservative Party ၶဝ်သေ သပ်းလိၵ်ႈၼႄဝၢင်းလႆး လွင်ႈလႆႈထုၵ်ႇပူၼ်ႉပိၼ်ႇသုၼ်ႇလႆႈၵူၼ်း ၼႂ်းမိူင်း တႆး/မိူင်းမၢၼ်ႈ။ ၽွင်းမၼ်းၼၢင်း ႁွတ်ႈၽိဝ်ႁႃႇ တီႈႁူင်းပွႆႇသိၼ် BBC ၵိင်ႇၶဝ်ၽေႃသႃမၢၼ်ႈ ၼၼ်ႉ လဝ်ႈၼေႈတီႈ ၽေႃသႃမၢၼ်ႈၶဝ် လင်ႇလႆႈ ၵႂပ်ႇၵႂၢမ်းတွင်ႈထၢမ်မၼ်းၼၢင်းၼႄၼႄ။

BBC ၵိင်ၼိူဝ် လႆႈႁူပ်ႉထူပ်း ၽူႈၵွၼ်ႁူဝ်လၼ်ႉသုင် မိူင်းဢင်းၵိတ်ႈ ၵမ်ႉၽွင်းယဝ်ႉၼႆႉ ႁၼ်ထိုင်ယူမ်ႇယမ်ဝႃႈ တေမီး ၽွၼ်းလီယူႇၶတ်ႉႁႃႉ?။

လၢမ်တွင်း မိၼ်ႈၽွင်းၶၢဝ်းယၢမ်း ၶိုၵ်ႉလိုၵ်ႉ လမ်ႇလွင်ႈ ဢၼ်တၵ်းလႆႈၶတ်းၸႂ် ႁဵတ်းလုမ်ႈၾႃႉ လႆႈႁူႉလွမ်းငဝ်းလၢႆးမိူင်းမၢၼ်ႈလိူဝ် ၵဝ်ႇသေ သမ်ႉလႆႈမႃးႁူပ်ႉၽွင်းလူင်ၽွၵ်ႈ ၼွၵ်ႈမိူင်း ဢင်းၵိတ်ႈၶလႈ ၽူႈၵွၼ်ႁူဝ်ပႃႇတီႇ ၽွၵ်ႈ သၢၼ်ၶတ်းၶဝ် ၼင်ႇၼၼ်ႉ မီးၽွၼ်းလီၼမ်ယူႇ ၵေႃႈ။ ၶဝ်လဝ်ႈၵေႃႈလၢတ်ႈဝႃႈ မၼ်းၸႂ်လွမ်းငဝ်း လၢႆး ဢၼ်ပိၼ်ယူႇ ၼႂ်းမိူင်းမၢၼ်ႈယၢမ်းလိဝ်။ ယူႇ တီႈလူင်ပွင်ၸိုင်ႈ ဢင်းၵိတ်ႈ တေႁူမ်ႈႁွမ်း လွမ်းၵူႈမိူင်းမိူင်းသေ ၵမ်ႉလွႆႈလွင်ႈတီႈ မူဝ်ႉ ၶေႃႈ သီႇ မိူင်းမၢၼ်ႈယူႇ ဝႃႈၼႆၵေႃႈ။ ၶၢဝ်းတၢင်းၶႃႈ ၼၢင်းပွၵ်ႈၼႆႉ တေလႆႈဝႃႈမီးၽွၼ်းလီယူႇ။

BBC မိူဝ်ႈပီၵၢႆၵေႃႈ ၼၢင်းလၢမ်တွင်း လႆႈႁူပ်ႉလွမ်လိူင်ႈ *ၵၢမေႊရီႊၼိူဝ်ႊ* ႁၢတ်ႉၵျိၸုတ်ႉသျ်။ ၵမ်းၼႆႉသမ်ႉလႆႈမႃးႁူပ်ႉၽူႈၼမ်း မိူင်းဢင်းၵိတ်ႈ (UK)။ ၽူႈၼမ်းၵၢႆႉသျိၼ်ႊ ASEAN ၶဝ် မိူၼ်ၼင်ႇမိူင်းၸၢ မိူင်းၵလႃး ဢၼ်လမ်ႇလွင်ႈတႃႇမိူင်းမၢၼ်ႈၼၼ်ႉလူး ၵမ်ႇႁူပ်ႉ ပႃးႁႃႉ?။ တွၼ်ႈတႃႇႁူပ်ႉထူပ်းၼၼ်ႉ ၵမ်ႇပိၼ်လႆႈ ႁႃႉ?။

လၢမ်တွင်း ၶႃႈၼၢင်းၼႆႉပိၼ်ပွတ်းၵွၼ်ႇတွၼ်ႈ ၼိူင် ၼႂ်းလွင်ႈတူင်ႉၼိူင် တီႇမူဝ်ႉ ၶေႃႈသီႇၵူၺ်း။ တွၼ်ႈတႃႇႁဵတ်ႈၵူႈမိူင်းမိူင်းတင်း လုမ်ႈၾႃႉတေႁူႉ၊ တေသုၼ်ႇၸႂ်ပၵ်းတႃႇ လွင်ႈမိူင်း မၢၼ်ႈမႃးၼၼ်ႉ ၵူၼ်းတင်းၼမ်/မုၵ်ႉၵေႃႈလုမ်းမူႇ တင်းၼမ် တေလႆႈၶတ်းၸႂ်သိုဝ်ႈၽွႆႉႁွင်းမၼ်း တီႈ ၽွႆႉတွၼ်ႈမၼ်းယူႇၵေႃႈ။ ၼႂ်းၼၼ်ႉ လိူဝ်းဢၼ်ၶဝ်ႈ ၵူမ်ႈမိူင်းၵၢႆႉသျိၼ်ႊၶဝ်ၵေႃႈမီး၊ လွမ်းၼင်ႇ လွၵ်းၽႂ်လႆးမၼ်းသေ လိူဝ်းၶဝ်ႈလူးမိူင်းၸၢ မိူင်းၵလႃးၵေႃႈ မီးၼင်ႇၵဝ်ႇၵေႃႈ။ တွၼ်ႈတႃႇ တင်းသိၼ်ႈ သိုပ်ႇၶတ်းၸႂ်ၼၼ်ႉ လမ်ႇလွင်ႈယူႇ ၵေႃႈ။

BBC လၢမ်တွင်းၼင်ႇ ပိၼ်ၼၢင်းယိင်းတႆး ၶလႈ သင်လိူဝ်ႇပိူၼ်ႈဝႃႈ–ဝႆႉၼၵ်း လွင်ႈၵူၼ်းမိူင်းတႆး လႆႈထုၵ်ႇပူၼ်ႉပိၼ်ႇသုၼ်ႇလႆႈ ၵူၼ်းၼၼ်ႉၵူၺ်းသေ ၸိုတ်းႁႂ်ႈလုမ်ႈၾႃႉႁူႉလွင်ႈ ၼၼ်ႉၵူၺ်း။ ၸိုတ်းတႃႇလွင်ႈတႆးၵူၺ်း၊ ၵမ်ႇၸိုတ်း ပႃးတႃႇလွင်ႈမိူင်းမၢၼ်ႈတင်းမိူင်းႁႃႉ–ပေႃးၼႆ တေတွပ်ႇၶၵႈလိူဝ်ႇႁိုဝ်?။

လၢမ်တွင်း ၼင်ႇၶတ်ႉ ပေႃးတူၺ်းဢၼ်ၶႃႈၼၢင်း လၢတ်ႈယူႇ ၸိုတ်းယူႇ ၼၼ်ႉၵေႃႈ တေႁၼ်လီၼ်ႈလီၼ်းယူႇ ။ ဢၼ်ၶႃႈၼၢင်းၸိုတ်းယူႇၼင်ႇ ပိၼ်တွၼ်ႈတႃႇၵူၼ်းမိူင်း လိူဝ်းလႆႈထုၵ်ႇ ပေႃႉၵိၼ် တိၵ်းတိင်တင်းသိၼ်ႈ။ ၼင်ႇႁိုဝ်ၵူၼ်းမိူင်းမၢၼ်ႈ ပတ်းပိုၼ်ႉ တေပူၼ်ႉလွတ်ႈပူတ်းပွႆႇ ၼၼ်ႉၵေႃႈ။ ပေႃးတူလိုၼ်းတၢင်းၸိုတ်းၶႃႈၼၢင်းၵေႃႈ ၵပ်းၵႂႃႇ ၶေႃႈထၢမ်ဢၼ်ၼင်ႇတေလီၼ်ႈလီၼ်းႁႃႇ ၵူၺ်းၵေႃႈ။

BBC တွၼ်ႈတႃႇၶၢမ်ႇပူၼ်ႉ ပူတ်းပွႆႇလႆႈ ပၼ်ႁႃတၢင်းၵိတ်ႈၸွင်ႈ ၵူႈလွင်ႈ လွင်ႈ ၼႂ်းမိူင်းမၢၼ်ႈယၢမ်းလိဝ်ၼင်ႇ လၢမ်တွင်း ဝူၼ်ႉႁၼ်သိၼ်ႈတၢင်းမၼ်း လိူဝ်ႇႁိုဝ်?။

လၢမ်တွင်း တိုၵ်ႉၶတ်းၸႂ်ယူႇ ၵူႈလႆးၵူႈတၢင်း ၵေႃႈ။ ၶႃႈၼၢင်းႁၼ်ထိုင်ၶတ်ႉ လူင်ပွင်လိူင်ႈလုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႈၼင်ႇ တွၼ်ႈတႃႇလိၵ်ႈ လႆႈၵၢၼ်မိူင်း လူလႆႈလွၵ်းလႆးထုၵ်ႇ မိၼ်ႈလိူဝ်ႈ လိုၵ်ႈၼၼ်ႉ တေလႆႈယွမ်းႁပ်ႉလွင်ႈၵူပ်ႇၵူဝ်း 3 ၽွႆႉ ဢၼ်မီးပႃးပႃႇတီႇ NLD ၶလႈလုမ်းလၢဝ်း ၼိူဝ်း။ ၼင်ႇၶၢဝ်းလိဝ်ႈၵၼ် တၵ်းလႆႈမီးလွင်ႈၵိတ်း သိုၵ်းလိူတ်ႈလၢင်ႉ တင်းမိူင်းပတ်းပိုၼ်ႉ။ ၼင်ႇႁိုဝ် လုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႈတေၽိူဝ်မႃး တီႈပၢင်ၵႂပ်ႇၵူဝ်း (ၽူိၼ်လၢတ်ႈႁၢမ်း)ၼၼ်ႉ ၵူႈမိူင်းမိူင်းၵေႃႈ တေ လႆႈမိပ်ႇၵိ ႁူလ်းလၼ်ၵေႃႈ။ လိူဝ်သေၼၼ်ႉ ၶႃႈၼၢင်းၸၼ်ဝႃႈ–ၼင်ႇႁိုဝ်ၵူၼ်းၼုမ်ႇၶဝ်တေမီး ၼမ်ႉၵတ်ႉတီမ်ႉတၼ်းတွၼ်ႈတႃႇ ၶိုၼ်းၶမ်းပူၵ်းပွင် ဝၢၼ်ႈမိူင်းမိူဝ်းၼေႈၼၼ်ႉ ႁဵတ်းပေႃးလႆႈၽိူၵ်းပိုၵ်ႉပူၵ်း ပွင်ႁႃႉ ထႃႈၼင်ႇ လမ်ႇလွင်ႈၵေႃႈ။ ❑

INDP 224 SHAN.pmd 5 01/06/2006, 6:42 PM

ႁူပ်ႉထူပ်းတွင်ႈထၢမ်

ဝၼ်းထိ **10/5/2006**

ၸၢင်းလၢမ်ႇတွင်း

ၵိဝ်ႇၵပ်းလွင်ႈ လႆႈႁူႉႁူပ်ႉထူပ်း ၽွင်းလူင်ၸွၵ်ႈမိူင်း UK ၼႆႉ မီး ၽွၼ်းလီလိူင်ႉႁိုဝ်၊ ၸၼၸၼ်ႉၸၼတူဝ်လႆႈလိူင်ႉ ႁိုဝ်။

လၢမ်ႇတွင်း ၵႂၢၵ်ႇၶၢဝ်းတၢင်းႁူႉ ဝၼ်းထိ **22–28/4/06** သေလႆႈႁူပ်ႉထူပ်း ၵျၢၵ်ႉသထြေး ၸလႈၽူႈၵွၼ်ႁူဝ် ၶိုၼ်းပႃႇတီႇ ၶွၼ်းသိူဝ်းဝိူဝ်းထိပ်း၊ လိူဝ်ၸၼ်ႉလႆႈႁူပ်ႉထိင်ႈ လႆႈပႃႇတီႇသေတၢင်ႇလၢတ်ႈၸၼဝဵၼ်းလႆးမိူင်းႁဝ်း ၵိဝ်ႇလူလၢႆႈ ပၼ်ႁႃၸၢင်းယိင်း၊ သုၼ်ႇလႆႈႁူၼ်း လိူဝ်းၼႆႉပိူၼ်ႈသူၼ်လွၵ်ႇလွမ်းၸတႉၸတႉ၊ ၵမ်ႇဝႃႈ ႁွင်ႈၵၢၼ်ထီးဝီးၸလႈၽူႈသိုဝ်ၶၢဝ်ႇ။

လႆႈႁူပ်ႉထူပ်းမိူဝ်ႈလႂ်၊ တီႈလႂ်၊ ၶၢဝ်း ယၢမ်းၵႃႈႁိုဝ်၊ တႃႇတေလႆႈႁူပ်ႉ ထူပ်းသမ်ႉ မီးၽႂ်ဝၢင်းၽဵၼ်လွႆႈထိမ်ပၼ်?။

လၢမ်ႇတွင်း လုမ်းၵၢင်ႈၵၢၼ်းပၼ်မီး **3** လုမ်း **1.** Christain Solidarity Worldwide **2.** Burma Campaign UK **3.** Conservative party human rights commission./Conservative Party ၼႆႉပၼ်ပီၵွၼ် တၢင်းသုတ်း ၵၼ်လႆႈတင်ႈဝႆႉ Hearing တႃႇ ထွမ်ႇငဝ်းလၢႆးပၼ်ႁႃႁူႈမိူင်းမိူင်း၊ ၵၼ်လႆႈႁူႉ တၢင်ႇလၢတ်ႈၸၼငဝ်းလၢႆး ႁူၼ်းမိူင်းမၢၼ်ႈ/မိူင်း တႆး ၼႆႉလႆႈႁူႉလွမ်းၵၼ် **4** ၵေႃႉ ၶႃႈၵဝ်းၵေႃႈ ပၼ်ၶိုင်းၸၼ်ႉၵေႃႉၸိုင်ႈ၊ ၵၼ်လႆႈ ႁူႉႁူပ်ႉထူပ်း ၽူႈၵွၼ်ႁူဝ်ၶွင် Conservative Party' s David Cameron, William Hague ၼႆႉၶိုင်ႈလူဝ်ႈမူင်း ဝၼ်းထိ **24** လိူၼ်ဢေႇပရီဝ်း၊ လိူဝ်ၸၼ်ႉလႆႈ ႁူပ်ႉထူပ်းၵျၢၵ်ႉသထရေး ၽွင်းလူင်ၸွၵ်ႈမိူင်း ဢိင်းၵလႅတ်း၊ **3** လုမ်းၼႆႉလႆႈၶပ်ႉၵၢၼ်းပၼ်ပႃး တင်းၽူႈသိုဝ်ၶၢဝ်ႇ၊ ၽူႈသူၼ်လွၵ်ႈၶွမ်ႇထွမ်ႇငိၼ်း၊ လိူဝ်ၸၼ်ႉၽူႈမီးပုၼ်ႈၽွၼ်းလမ်ႇလွင်ႈၶိုင်းပႃႇတီႇ လိူဝ်းၼႆႉၵေႃႈၶဝ်ၵၢင်ႈၵၢၼ်းပၼ်သိုင်ႈသိုင်ႈၵေႃႈ။

ၵၼ်လႆႈႁူႉႁူပ်ႉထူပ်း ၸုတ်ႉသၺ် ၸလႈ ၽွင်းလူင်ယူးၶေးၼၼ်ႉ ၵိဝ်ႇၵပ်းၽွၵ်ႇသၢၼ်ၶတ်း လွင်ႈလဝ်ႈၶုၼ်ထုၼ်း ၵူး၊ လဝ်ႈသိုဝ်ထိုၼ်ႈၶဝ်လိူဝ်းၼႆႉ လွင်ႇမီးၽွင် ထၢမ် လွင်ႇလႆႈလၢတ်ႈၸၼ။

လၢမ်ႇတွင်း လွင်ႈလဝ်ႈၶုၼ်ထုၼ်းၵူး၊ လဝ်ႈ သိုဝ်ထိုၼ်ႈၶဝ်ၸလႈတင်း ၽူႈၵွၼ် ႁူဝ်တႆးထိုင်ႈတင်းၸမ်ၸၼ်ႉၵေႃႈ လႆႈတၢင်ႇ လၢတ်ႈၸၼယူႇ၊ ၶဝ်လဝ်ႈၵေႃႈ ပၼ်ၵၼ်မႆႈလွႆ လွမ်းၸတႉၸတႉၵေႃႈ၊ ႁူမ်ႈပႃးတင်းပႃႇတီႇ ၵၼ်ၶဝ်လႆႈထုၵ်ႇလိူၵ်ႈတင်ႈဝႆႉ လိူဝ်းပၼ်ပႃႇတီႇ ႁူၼ်းမိူင်း လႆႈမွပ်ႈၵႃႈၸႄႈဝႆႉၸၼ်ႉၵေႃႈ ၶဝ်ဝႃႈ လႆႈမႆႈလွႆလွမ်း ငဝ်းလၢႆးလိူဝ်းၼႆႉၸတႉၸတႉ ၼႆႉၵေႃႈ။

ၵိဝ်ႇလူလၢႆႈလွင်ႈ သိုၵ်းမၢၼ်ႈပႆႇ ယွမ်းၵပ်ႉ **3** ၽွႆႇၵုပ်ႇၵူဝ်း၊ NLD တုၵ်းယွၼ်းႁူႉၸၼ်ႉၵေႃႈ ပႆႇယွမ်းၵပ်ႉ၊ လိူဝ်သေၶိုင်ၵႃၽဵဝ်ႈမူလႆႉလုမ်း NLD/SNLD ၶဝ်ယူႇၸၼ်ႉ ၶိုင်းၵၢင်လွႆၸၢင်းလၢမ်ႇတွင်း ၵေႃႈ လီ၊ ၵမ်ႇၸၼ်ၸွၵ်ႈမိူင်းလိူဝ်းၼႆႉ ပိူၼ်ႈၵၼ်ထိုင် လိူင်ႉႁိုဝ်။

လၢမ်ႇတွင်း ၵၼ်ၼႆႉၸတႉၵေႃႈ လုမ်းတႆးၵဝ်း၊ တၢင်ႇလၢဝ်းၶိုဝ်း ႁူႈလုမ်းလုမ်း ၵေႃႈယွၼ်ႉပိူဝ်ႈငဝ်းလၢႆးမၼ်းၵၢဝ်ႈၵိူင်းမေႃးလိူင်ႉ ၼႆႉၸလႈ ၸင်ႇႁိုဝ်တေလႅၵ်ႈလၢႆႈၸၼ်ႉ တေမီးလၢႆ တၢင်းယူႇ၊ ထိုင်ႈတၢင်းၸိူင်ႈၵေႃႈ လူဝ်ႇၵၢဝ်ႁူႉ ၵုပ်ႇၶိုင်း UN Security Council ၸၼ်ႉသေ ၵႃလွၵ်းလၢႆးၸၵႈလိတ်ႈႁူမ်ႈၵၼ်၊ ယိင်ႈၶၼ်းငဝ်း လၢႆးၵၢဝ်ႈၵိူင်းမေႃးလိူင်ႉၼႆႉ ယိင်ႈၶၼ်းႁူႈမိူင်းမိူင်း ၶိုင်းလုမ်ႈၽူႉထုၵ်ႇလီၵၢဝ်သွႆႇလွႆ၊ ၵႃလွၵ်းလၢႆး ၸၵႈလိတ်ႈ ၸင်ႇႁိုဝ်သိုၵ်းမၢၼ်ႈတေ ၵမ်ႇၵဵတ်း လိူင်ႉၼႆႉၵေႃႈ။ ၵဝ်းၶႃႈတုၵ်းယွၼ်းဝႆႉႁူႈမိူင်းမိူင်း ၸင်ႇႁိုဝ်တေၵၢဝ်ႁူဝ်ၶေႃႈမိူင်းမၢၼ်ႈ ၶဝ်ႈႁူႉၵုပ်ႇ ၵုပ်ႇၶိုင်း UN Security Council ယူႇၵေႃႈ။

ဝႆးသေၸၢင်းလၢမ်ႇတွင်းလႆႈႁူပ်ႉ ထူပ်း ၵျၢၵ်ႉသထြေး **2–3** ဝၼ်း ယဝ်ႉမၼ်းလဝ်ႈၵေႃႈ ထွၼ်တူဝ်ၵွၵ်ႇတၼ်းၵိူင်း ၽွင်းလူင်ၸွၵ်ႈမိူင်းၼႆႉ လင်ႇၵိဝ်ႇၶွင်ႈၵၼ်တင်း ၸၢင်းလၢမ်ႇတွင်း။

လၢမ်ႇတွင်း လွင်ႈၼႆႉ ပၼ်လွင်ႈၵၼ်လိူၵ်ႈလႆႈ ၶိုင်းမိူင်းၶဝ်၊ ၵမ်ႇလႆႈၵိဝ်ႇၶွင်ႈသင်၊ တင်ႈၸတႇၵျၢၵ်ႉသထြေးလႆႈမေးပၼ်ၽွင်းလူင် ၸွၵ်ႈမိူင်းၼႆႉ မၼ်းၵမ်ႇယၢမ်ႈလႆႈႁူပ်ႉထူပ်းၽွႆ၊ ၵၼ်မေးတုၵ်းယွၼ်း တၢင်ႇလဝ်ႈၸၼပၼ်ႁႃ ငဝ်းလၢႆးၸင်ႇၼႆ၊ ႁွပ်ႈၼႆလႆႈဝႃႈပၼ်မိတ်ႉမၢႆလီ ၵၼ်ၸိုင်ႈယူႇ၊ ၵိတ်ႈႁွင်ႈၶဝ်သူၼ်လွႆလႆႈၵပ်ႉႁူႉ ၵေႃႈ ပၼ်လွင်ႈလီၸတႉၸတႉ၊ သမ်ႉထိင်ႈလႆႈႁူႉ ႁူပ်ႉပႃႇတီႇယွႆႉလူင်ၶိုင်းမိူင်းဢိင်းၵလႅတ်ႈၸလႈ ၽူႈၵွၼ်ႁူဝ်ပႃႇတီႇလၢႆလၢႆၵေႃႉ၊ ၶေႃႈႁူမ်းၵၼ် ၵဝ်းၶႃႈလႆႈႁူႉတၢင်ႇလၢတ်ႈတီႈ ၽူႈၵွၼ်ႁူဝ် လၢႆပႃႇတီႇလႆႈၵပ်ႉႁူႉလွမ်းလိူဝ်းၼႆႉၵေႃႈ တေ လၢင်းၵၢဝ်ၶေႃႈမူၼ်း ၵၼ်ၵဝ်းၶႃႈတၢင်ႇလၢတ်ႈ ၸၼၸၼ်ႉသေၶိုၼ်းႁူႉတၢင်ႇလဝ်ႈၸၼ လူင်ပွင် လိူင်ႈမိူင်းၶဝ်ယူႇ၊ ၽွႆႇၸိုင်ႈသမ်ႉ မၼ်းပၼ် ပေႃႈလသီႇၶွင်လိူင်ႈမိူင်းၶဝ် ၵၼ်ၵဝ်းၶႃႈတုၵ်း ယွၼ်း ၸလႈၸင်ႇႁိုဝ်တေမေးလွႆႈလိူဝ် ႁူၼ်းပႆႈ ၽေး၊ ႁူၼ်းၵၼ်ၵမ်ႇမီးၽဵဝ်ယိုၼ်းမိူဝ်းၶဝ်ႈလွႆႈ ထိမ်လိူဝ်းယူႇလွမ်းလီၼ်လိၼ်၊ ၵၼ်လႆႈတုၵ်ႇၽၢၼ် ယွၼ်ႉသိုၵ်းမၢၼ်ႈယူႇၼႆႉ၊ လိူဝ်ၸၼ်ႉၵေႃႈ လုမ်း တူင်ႉၸိုင်တႃႇၵၢၼ်မိူင်းယူႇ လွမ်းလီၼ်လိၼ် ၸၼ်ႉၵေႃႈ ၵဝ်းၶႃႈလႆႈတုၵ်းယွၼ်း၊ ၸင်ႇႁိုဝ် မိူင်းဢိင်းၵလႅတ်ႈၶဝ် တေလွႆႈၵၢဝ် ႁူဝ်ၶေႃႈ ပၼ်ႁႃမိူင်းမၢၼ်ႈႁူႉၵုပ်ႇၵုပ်ႇၶိုင်း UN Security Council ၵေႃႈ ၵဝ်းၶႃႈလႆႈတုၵ်းယွၼ်းယူႇ ၵေႃႈ၊ ပေႃႈလသီႇမိူင်းဢိင်းၵလႅတ်ႈၶဝ် ၵၼ် ၵမ်ႇၶဝ်ႈၵွၵ်ႈၸိူဝ်မိူင်းမၢၼ်ႈ၊ သၢၼ်ၶတ်းလုမ်း

သိုပ်ႇၼႃႈ **14**

ၽႅၼ်ပိုၼ်းၽႅၼ်ၶိူင်းလိူင်ႈတႆး

လဝ်ႈတူၼ်ၶူးလူင် ၸေႃႇတၼ်တ ဝိပသ်ႇသၼ
(ထမ်မၵထိၵ ပၵ်ႇလၼၵွိတတဝ)
ဝတ်ႇပိတၵတ်ႇပိၼ်,ၸေႃ,သႃ,တႆး ဝႅင်းတူၼ်ႈတီး

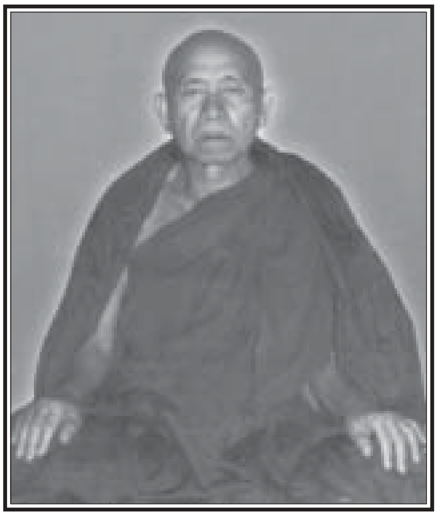

လိုဝ်ႈ	လဝ်ႈတူၼ်ၶူးလူင် ၸေႃႇတၼ်တ ဝိပသ်ႇသၼ
လိုဝ်ႈမူဝ်ႈလိၵ်ႇ	ၸၢႆးၶမ်းလူ,
ပေႃးၶမႈ	လုင်းၵျင်းတေ,ဝိင်, ပႃႈၵျင်းၵႃ
ပီၵိူတ်,	**25.01.1922** (လိူၼ်ၵမ်လွင်ႈ **13** ၶမ်ႈ) ဝၼ်းပုတ်ႇ
တီႈၵိူတ်,	ဝၢၼ်ႈၵွႃးသၢင်၊ ၵိူင်,မိူင်းယၢႆး၊ လေႃႇဝီင်းမိူင်းၼွင်
ပီႈၼွင်ႉၶူမ်ႈတွင်ႉ	မီး (7) ၵေႃႉ၊ (ၸၢႆး **6** ယိင်း **1**)
	1. လုင်းလၵေႃးၵႃ,ဝိယ **2.** လုင်းလွႆလႃ,ၼ
	3. ဢူ,လဝ်ႈ **4.** ၼၢႆးၵွင်ၵူ,
	5. လုင်းလၵေႃးသုပိင်,လႃ, **6.** လုင်းၼၼ်,တႃ,
	7. လုင်းလၵေႃးၵိၼ်,တေႃးၸေႃ,သ
	ၵွင်ႉ ပူ,ၵွင်ၵွၼ်, (ထမ်,မလႃ,ဝိယ)
ဝၼ်းသၢင်းမုၼ်	**10.05.2005**

1935 ပေႃးၶမႈၵဝ်မိူဝ်းၵၢပ်ႈၵွတ်းၵပီ, တမ်ႈတီႈလဝ်ႈတူၼ်ၶူးသုမၼ ဝတ်ႇလူင်ၵွိၼ်ၵျေႈ၊ ၵိူင်,မိူင်းယၢႆး လေႃႇဝီင်းမိူင်းၼွင်

1938 ပူ,လွႆယူလိုၼ်း+ၼၢႆးလွႆသၢင် ၵပ်ႇပိၼ်လုၵ်ႈၶၢမ်, ၵဝ်ၵွတ်းသၢင်,

1945 လိူၼ်ၵျူၵ်းမွႆ, **8** ၶမ်ႈ ဝၼ်းသဝ် ပူ,လွႆၵၼ်,ၼ+ၼၢႆးလွႆသၢင်ၵျိူင်း ၵဝ်ၵွတ်းလၢင်း
တမ်ႈတီႈတူၼ်လဝ်ႈၶူးသုမၼ ဝတ်ႇၼွင်တဝ်း ပိၼ် ၵပလယ

1935–45 လႆႈၵွၼ်းၵဝ်ပိုၼ်ႇထၢၼ်လိၵ်ႈလၢႆး တမ်ႈတီႈလဝ်ႈလူင်သုမၼ၊ လဝ်ႈသေႃးဝိယ ဝတ်ႇၵျင်းၵွိၼ်ၵျေႈ မိူင်းယၢႆး၊
သိုပ်,ၵွၼ်းၵဝ်လၢႆးတမ်ႈလင်,ၵႃ,ၵွၼ်, လင်,ၵႃ,လူင် တီႈလဝ်ႈလူင်ၼဝိၼ်,တ ဝတ်ႇဝၢၼ်ႈၼေႃး မိူင်းၼၢင်း

1946 ၵူ,ၵွၼ်းတၢင်းမေႃ တီႈဝတ်ႇမၵျဝိတ်ႇသုတ်ႇထႃၵျင်, ဝႅင်းပၢင်,ၵူလူင် (မေ,မျိဝ်ႇ)
တမ်ႈတီႈလဝ်ႈတူၼ်ၶူး ၵၼၼ်တပၼ်တိတ (ၵၸိထလမၵျဝတ်ႇထၵုဝ)

1948 ၶၢ,ၵွၼ်းတီႈဝတ်ႇယွတ်ႈ ဝႅင်းၵျၵ်ႇၶမႈ တီႈလဝ်ႈလူင်မုၼိၼ်တၸိထလ (ထမ်မၵထိၵ)

1951 ၵွၼ်းတီႈတိူၵ်ႈၵၸယေႃဝျမသူလ်,ၵူ, ဝႅင်းတႃးလိုဝ်,

1954 ပၢႆးယူ,လီယူပ်ႈယွမ်းၶလႈ ၵိုတ်းၵၢၼ်ၵွၼ်းပဝိယတ်းသေ မိူဝ်းယင်ႇလိုဝ်ႈသဝ်း ဝတ်ႇၵျူဝ်ၼမ်ႇ ဝႅင်းၵျၵ်ႇၶမႈ တမ်ႈတီႈလဝ်ႈလူင်သုမၼ
ၵွတ်းၵၢၼ်ပတိပတ်းၸေႃဝၼေႃ ၵမ်မထၢၼ်း သိုပ်,ၵွၼ်းၵဝ်လၢႆးၼင်ႈဝိပသ်သၼေႃ တမ်ႈတီႈလဝ်ႈလူင်ဝိဝိယ ဝတ်ႇၵေဝလမၢဝိၵွင်,၊
ဝႅင်းၵူတ်ႇၶၢ

1955 မိူဝ်းၵဝ်ဝႃ,ၼင်ႈဢူးၼႅင်းထိူၼ်,ၵျင်းၵူလိုၼ်းတူၼ်လိဝ် ၵွမ်းဝၢၼ်ႈသၢင်း လေႃႇဝီင်းလၢႆးၶႃး

ၵၢၼ်သႃသၼေႃ

1956 လဝ်ႈၵွၼ်းပၢႆးလူင်တူၼ်ၶူး ပၼ်တိတ မိူင်းၼွင် ၶလႈ တၵႃ,မိူင်းၼၢင်းၶဝ် ပၢင်းမိူဝ်းၼင်ႈဝတ်ႇမိူင်းၼၢင်း ၶတ,ပိုတ်,တိူၵ်ႈသွၼ်လိၵ်ႈ
ပၼ်လုၵ်ႈၼွင်ႉပွင်ႈပၢႆ

1957 တင်းတူၼ်ၶူးပၼ်တိတ လဝ်ႈသေႃးၸၼေ မိူင်းၼွင် ၵျူမ်ႈ **3** တူၼ် "ပိုတ်,ပၢင်ၶူၼ်ႇၶၢႆႈတမ်ႈတွပ်,လိၵ်ႈ ဝိၼယတိၼုၵ်ႇၵၵျ" မိူင်းၼၢင်း
ၵၼ်သိုပ်,ၵွတ်းမေႃးတေႃ,ထိုင်ယၢမ်းလိဝ်

1965	ၵၢဝ်ဝတ်ႉလူင်မိူင်းၶၢင်း မွပ်ႇပၼ်လဝ်ႈမုၼ်ႈၼ်တ ၶလႆႈ လဝ်ႈၵူႉလိၼ်တ (ထမ်မလရိယ) **2** တူၼ်သေ ႁူၵ်ႉၸေႃးၶႅၼ်ႈတြႃးၽွင်းထိုၼ်, ၵိၼ်ႈရူဝ်ႇၶူဝ်ႉ,ႁူဝ်မၼ်းတူၼ်လီဝ် တီႈၼမ်ႉမႄႈ မွၵ်ႉ,တွင်း (လႃႈသီဝ်ႈ) သေ သင်,သွၼ်ၸၼထမ်းတၵၢ,ၶဝ် ၶိမ်းၶွမ်းၼၼ်ႉ
1966	ၸိၼ်းၵၢဝ်လွင်ႈၵမ်မထၢၼ်းထိုင်ႈ တီႈလဝ်ႈလူင်ၵၢႇလေႃးၵ (ၵၵ်ႉၵမၵျပၼ်တီတ) ဝိင်းသီၼ်ဝီ၊ ဝႆႈၼၼ်ႉ လုင်းၶုၼ်ၵေႃး ပႃႈႁူင်းလၢမ်, ၵွၼ်ႁူဝ်တၵၢ, ပၢင်းမိူဝ်းၸၼတြႃး တီႈဝတ်ႉၵမ်မထၢၼ်း ဝိင်းၵွႆႈ
1968	လဝ်ႈတူၼ်ၶူးလူင် မၵျၼေယၵ မိူင်းသူႈ ႁွင်ႉမိူဝ်းဝိင်းပၢင်လူင် ၵၢဝ်ၶိုၼ်ႈပိၼ်လၢင်း တီႈဝတ်ႉပိတၵတ် ဝိင်းပၢင်လူင်တုၵ်းယွၼ်းၶွႆႈၶိတ်း ၽူးထတ်းလိၵ်ႈပိတၵၢတ်ႈတႆႈ။ လူင်းႁူ,ယူ,ဝိင်းႁူၵ်ႉမွင်း (တႃႈၵုင်ႈ) ႁူမ်ႈတင်းလဝ်ႈလၢၼိၼ်တ (လၢဝ်းၽိဝ်း) ၶလႆႈ လဝ်ႈသေႃးၽၼ မိူင်းၼွင် ၵႆႉႁူ,ၵၢပ်,ၵူဝ်းၶဝ်လဝ်ႈ လွင်ႈဝိပသ်သၼ မိူင်းၵုတ်ႈ
1969–70	တူၼ်ၶူးလူင် မၵျၼေယၵ (လဝ်ႈပလၢၽေႃးၵ) မိူင်းသူႈ ၵၢမ်,ပေႃးယူ,လီၶလႆႈ လႆႈၶိုၼ်းမႃးလုမ်းလႃး တီႈပၢင်လူင်
1971	ၵၢဝ်လဝ်ႈမၵျၼေယၵ ႁူ,ၶိုၼ်ႈႁူင်းယ “မျရတၼ” တီႈတႃႈၵုင်ႈ တေႃ,ပေႃးသုတ်းသိင်ႈမုၼ် မိူဝ်ႈလိူၼ် **11** လပ်း
1972	ၵွၼ်ႁူဝ်လုမ်းလႃးသၢင်းၵိဝ်, လဝ်ႈလူင်မၵျၼေယၵ မိူင်းသူႈ
1972	တၵၢ,တႆး မေႃ,ၽွႆးလိင်း မိူင်းၵမ်းၽူးၶျုး ၶဝ်ပၢင်းပိုၼ်ၶၽေႃးသၢသၼ၊ တီႈၽူဝ်းထိမႃးရၢမ်း ဝတ်ႉၽေႃးၶိ ။ သိုၵ်းၶွမ်းမိဝ်းၼိတ်ႉ ၶမ်ႉလိင်ၶဝ်လုၵ်ႉၽိုၼ်ႉ ယႃႉတဝ်ၶိမ်တႆႇၵူၼ်းၶလႆႈ ၵွၼ်တၵၢ,ပႆႈၶဝ်ႈမိူင်းထႆး သေပွၵ်ႈၶိုၼ်းမိူင်းတႆး
1977	ၼင်ႈဝတ်ႉဝေ,လုဝၼ် ဝိင်းတူၼ်ႈတီႈ ၶၼတြႃးၽေႃဝၼ
1979	လုင်းၵျိုးမွင်, (ၽူးတိမ်းလိၵ်ႈငူလုၵ်ႉ,ၵုတွင်း) တင်းမေးၶၢင်း ၶၢင်းသူလုၵ်ႉ,ၶိၼ်,ၶဝ် ပိၼ်ၵဝ်ႉငဝ်ႈႁူမ်ႈပႃးတၵၢ,တႆး ၽွင်းတူၼ်ႈတီႈ ယိုၼ်ႈတၢၼ်းၼင်လိၼ် တီႈပွၵ်ႉလဝ်ႈလၢမ်,ထုၼ်းၶလႆႈ ႁွမ်းမိုဝ်းလဝ်ႈတူၼ်ၶူးမိူင်းၼွင် ၶတ,တင်ႈဝတ်ႉပိတၵတ် ပိၼ်,ၽေႃသၢတႆး၊ ၵွၼ်ၵေႃ,သၢင်ႈဝတ်ႉလႆႇလႆႇတီႈ
1987	တင်းလဝ်ႈတူၼ်ၶူးမိူင်းၼွင် ၵွၼ်ၵၼ်သူၼ်းတုမ် ၶွႆႈမီးတိုၵ်ႈသွၼ်လိၵ်ႈတႆးၽွင်းတူၼ်ႈတီႈ ၵၢၼ်ပိုတ်,မိူဝ်ႈပီ **1995**

ၽွၼ်းၵၢၼ်လိၵ်ႈလႆႈ

ပိၼ်ၽူးၵတ်ႉၶိၼ်,လူင်ႉလိၼ်,တိမ်ႈဝွၵ်း ၵပျု,၊ လင်,ၵ,တႆး လဝ်ႈၼိုင်ႈၶလႆႈ တိမ်ႈၵွၵ်,ပပ်ႉပႃႈတဵ်ႈလိုဝ်းၼႆႉ

1. ပိုၼ်းလဝ်ႈတူၼ်ၶူးလူင် မိူင်းသူႈ ၽွၼ်းလီလႆႈလူ,ပိတၵတ်ႉသၢမ်ၵွင်ၶလႆႈ လၵ်ႉၵဝတ်ႉတီသုတ်ႈလၵ်ႉၵျု, (လင်,ၵလူင်သၢမ်မူ,ၵိုၵ်းၵၼ်)
2. တြႃးၵူၼ်းၵူၼ်ႈၵွၼ်,
3. သတ်ႉလၵထတီ,ပၼီ,
4. ပတိလ်ႉလသမုပ်ႉပၢတ်ႈ
5. ထမ်မပတ လင်,ၵ,လူင်
6. သတ်ႉလ,ၼပ်ႉတုၵ်းသိပ်းႁူၵ်း
7. လေႃးၵၼ်တိ (လင်,ၵ,ၵွၼ်,)
8. ထမ်မလၵျ, လင်,ၵ,တႆး
9. ၵၢၼတ်ႉတလၵ်ၶၼ,သုတ်ႈ လင်,ၵ,တႆး
10. ပရိတ်ႈလူင်ၽွႆၢ,တႆး ၵူမ်သူပ်းဝႆႈၶွႆႈလႆႈ
11. လႆႈတိမ်ႈလင်,ၵ,တႆး
12. ထမ်မၵထိၵ်ႈႁူမ်းလဝ်ႈ

ႁူမ်ႈလူလုၵ်ႉတြႃးပိတ်းပွတ်း လင်,ၵ,ၵွၼ်,၊ လင်,ၵ,လူင် ၵိဝ်,တၢင်းႁူ,ထမ်မ သင်ဝေၵလ တင်းၼမ်

ယၢမ်ႈၵွၼ်ႁူဝ်ၵေႃ,သၢင်ႈဝတ်ႉဝႃး ထၢတ်ႈလေ,တီ,လႆႇလႆႇတီႈ ပိၼ်ၽူးမႆႇလူင်ငဝ်ႈငုၼ်း မုၵ်ႉလုမ်းလူင်သင်ၶၢလိုင်ႈတႆး ၶပ်ႉပုၼ်ႈၽွၼ်းယိပ်းၽၼ်,တႃ,ၵ,ရိတ ထမ်မၵထိၵလိူဝ်းၼႆႉ ၵၢမ်,တွၼ်ႉ ငိၼ်းၶၢင်းၵူၼ်ႈႁိုဝ်ႉမွႆႈသေပွၵ်ႈ။

1993 လႆႈထုၵ်,ၼွပ်,ယိုၼ်ႈလုမ်ႈ ၸိၵ်ႈလိုဝ်ႈထမ်မၵထိၵ ပၵျလၼၶိတတရ တီႈလူင်ပွင်လိုင်ႈ သိုၵ်းမၢၼ်ႈ

သုတ်းမုၼ်

လွမ်းလူလုၵ်ႉၵႃ,ယုၶၵ,ထဝ်ႈမႃးၶလႆႈ တင်ႈၶတ, **4** ပီၼၼ်ႉ ပႆးယူ,လီယူပ်ႈယွမ်းမႃး လွမ်းၼင်,မၼ်းလဝ်ႈၵႆႉလၢတ်ႈဝွႆႇဝႃႈ မီးၶၼ်,ထႃ,ၵေႃႈ မီးမရၼတိုၼ်းၵိုၵ်းႁူပ်း။ ပီတႆး **2099** လိူၼ် ႁူၵ်းမွႆ, **3** ၶမ်ႈ (**10/05/2005**) ယၢမ်း **21:13** မူင်း လပ်ႉလွႆငိုၼ်းလွႆၶမ်းၶႆႇပူလုၵ်ႉတီႈၵတ်းယိၼ် ႁူ, မိူဝ်ႈၵႃ,ယုလႆႈ **84** ပီ **64** ဝႃ,။

မႆႇတွင်း ။ ။ ၵၢဝ်မႃးၽွင်းပပ်ႉပိုၼ်းမၼ်းလဝ်ႈ ၵၢၼ်ပိုၼ်လိၵ်,မိူဝ်ႈဝၼ်းပွႆးသၢင်းၵိဝ်, တီႈတွင်,ၵျိုး မိူဝ်ႈ **9/06/2005**

INDP 224 SHAN.pmd 8 01/06/2006, 6:42 PM

ပီႈၼွင်ႉတႆးမိူင်းၵွၵ်ႇ, ၶၼၢင်လဵဝ်တုၵ်းယွၼ်း UN ၶၵႈလိတ်ႈပၼ်ၵျႃမိူင်းတႆး

Photo: SIB
ပီႈၼွင်ႉတႆးၶၼၢင်လဵဝ် ၼႄးလုမ်းလၢတ်ႈလိူင်ႈလုမ်ႈၾႃႉ UN တီႈမိူင်းၵွၵ်ႇ,

ဝၼ်းထိ **1/5/06** ယၢမ်း **11:00** မူင်း လူင်ပွင်လိူင်ႈတႆး လူဝ်ႈယၢမ်း ISG (Interim Shan Government) ဢၼ်ပူၵ်းတင်ႈမႃး မိူဝ်ႈ **25/3/05** ပိုၼ်ၽေဝ်ႇ,မိူင်းတႆးၵွၼ်းၶေႃ **17/4/05** ၼၼ်ႉ လႆႈၵွၼ်ႈႁူဝ်လုမ်းပီႈၼွင်ႉတႆးၼႂ်းမိူင်းၵွၵ်ႇ, (ၵုင်းထီပ်ႈ) မွၵ်ႈ **50** ၵေႃႉ ႁူႉ, ၸွမ်းတုမ်ၵၼ် ၶၼၢင်လဵဝ် ၼႄးလုမ်းလၢတ်ႈလိူင်ႈလုမ်ႈၾႃႉ UN တီႈမိူင်းၵွၵ်ႇ, တုၵ်းယွၼ်းႁႂ်ႈ UN လွႆႈၶၵႈလိတ်ႈ ပၼ်ၵျႃမိူင်းတႆး/မိူင်းမၢၼ်ႈ။

ပီႈၼွင်ႉတႆးမိူင်းၵွၵ်ႇ,လိူဝ်းႁူႉ, ၸွမ်းတုမ်ၵၼ် ၶၼၢင်လဵဝ်ၵမ်းၼႆႉဢၼ် လႆၢးၵတ်းယဵၼ်သေ ၶၼၢင်လဵဝ် ယဝ်ႉတူဝ်ႈႁူႉ,လီငၢမ်း ႁိုင်မွၵ်ႈ **1** လူဝ်ႈမူင်း။ ၽွင်းတိူၵ်ႉၶၼၢင်လဵဝ်ယူႇ,ၼႄးလုမ်းလၢတ်ႈလိူင်ႈလုမ်ႈၾႃႉၼၼ်ႉ လႆႈလွႆႉသိူဝ်,ႁူမ်းလၢတ်ႈ **3** ၽႄ,သႃ, မိူၼ်ၼင်,ဢိင်းၵလီတ်ႈ၊ တႆးတင်းမၢၼ်ႈ။ တင်းသိင်ႈလႆႈၵွၼ်ၵၼ် ႁွင်ႉသိူၼ်,တုၵ်းယွၼ်း **5** ၶေႃႈဝႃႈ–

1. ႁႂ်ႈၸွင်ႊသီႊႁူမ်,လုမ်းလၢတ်ႈ လိူင်ႈလုမ်ႈၾႃႉ လွႆႈထိမ်ၵူၼ်းမိူင်းတႆး လိူဝ်းထုၵ်ႇ, သိုၵ်းမၢၼ်ႈ တိၵ်းတိင်ပေႃႇၵိၼ်လူလႆႈ။

2. ႁႂ်ႈလုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႈထွၼ်ဢွၵ်ႇ,မိူင်းတႆး။

3. ႁႂ်ႈလုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႈပွႆႇ, ၽူႈၼမ်းမိူင်းတႆး ၶလႈလုၵ်ႈလုမ်း ပႃ,တီ,ၵၢၼ်မိူင်းလႆၢလႆၢလုမ်း လိူဝ်းလႆႈထုၵ်ႇ,တီလွၼ်းၶင် ၸွၵ်ႈဝႆႉ။

4. ႁႂ်ႈၵူႈမိူင်းမိူင်းၼႂ်းလုမ်ႈၾႃႉ ႁၼ်လီ ယွမ်းႁပ်ႉမၵ်းမၼ်ႈလူင်ပွင်လိူင်ႈတႆးလူဝ်းယၢမ်း။

5. လၢဝ်းၶိူဝ်း ၼႂ်းမိူင်းတႆးၶွႆႈလႆႈမိူင်း ၵွၼ်းၶေႃ– ဝႃႈၼႆႉ။

ဝႆႈၼၼ်ႉ တူဝ်တီၼ်းလုမ်းၶၼၢင်လဵဝ်လႆႈ တၢင်,ယိုၼ်ႈၶေႃႈတုၵ်းယွၼ်းထိင်ႈ **5** ၶေႃႈ တီႈ ႁူဝ်ၼႄးလုမ်းၵျီတ်းၵၢၼ်လၢတ်ႈလိူင်ႈလုမ်ႈၾႃႉ UN တႃ,ဢဝ်တၢင်,ယိုၼ်ႈပၼ် ၸူဝ်ႊၽျီး ဢၼ်း ၼၼ်း ၽူႈၼမ်းၼႂ်းၵူႈလွင်ႈလွင်ႈ ၸွင်ႊသီႊ ႁူမ်,လုမ်းလၢတ်ႈလိူင်ႈလုမ်ႈၾႃႉ UNSC ဢၼ်မီး ၶပ်းမႆၢတေႁူႉ,ၶလ,မိူင်းထႆး **25/5/06** ၼႆႉ။ ၶေႃႈ တုၵ်းယွၼ်းဢၼ်လႆႈတၢင်,ယိုၼ်ႈႁူႉ,ၼၼ်ႉမီးဝႃႈ–

1. ႁႂ်ႈလုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႈထွႆဢွၵ်ႇ,မိူင်းတႆး။

2. ႁႂ်ႈသိုၵ်းမၢၼ်ႈၵိုတ်းယိုတ်း လွင်ႈပူၼ်ႉ ပီၼ်သုၼ်,လႆႈၵူၼ်းၼႂ်းမိူင်းတႆး။

3. ႁႂ်ႈလုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႈၵိုတ်းယိုတ်း လွင်ႈ ၽီဝ်ႈ မူလ်ႇလၢဝ်းၶိူဝ်း။

4. ႁႂ်ႈလၢတ်ႈလိူင်ႈလုမ်ႈၾႃႉတုၵ်းယွၼ်း ၵူႈမိူင်းမိူင်း ယႃ,ႁႂ်ႈၶၢႆမိူင်ႈၵွင်ႈၵၢင်,ပၼ်လုမ်းသိုၵ်း မၢၼ်ႈ။

5. ႁႂ်ႈလၢတ်ႈလိူင်ႈလုမ်ႈၾႃႉ ၵိုပ်ႈၼီတ်ႈ ၶပ်းၶိုင် တႃ,ႁႂ်ႈၼႂ်းမိူင်းတႆး/မိူင်းမၢၼ်ႈ လိဝ်းမီး လွင်ႈၵတ်းယဵၼ်လွမ်းၼင်,လွၵ်းပိူင်တီႊမူဝ်ႊၶရေႊ သီႊ။

ဝႆႈၼၼ်ႉ ပီႈၼွင်ႉတႆးလိူဝ်းၸွမ်းတုမ်ၶၼၢင်လဵဝ်ၶဝ်ဢွၼ် ၵၼ်ႁူႉ,တၢင်,ယိုၼ်ႈၶေႃႈတုၵ်း ယွၼ်းတီႈႁွင်ႈၵၢၼ် ၽႃႇ,ၼွၵ်ႈမိူင်းမိူင်းထႆး တႃ, ႁႂ်ႈလူင်ပွင်လိူင်ႈထႆးဢၼ်ႁူႉ,ဢုပ်,ၵုမ်ၼႂ်း သၽႃး ပႃႊလီႊမၼ်ႊဢႃႊသျၼ်ႊ ထိင်ႈ ၼႆယဝ်ႉ။

ဝႆႈသေလူင်ပွင်လိူင်ႈတႆးလူဝ်ႈယၢမ်း ISG ပိုၼ်ၽေဝ်ႇ,မိူင်းတႆးၵွၼ်းၶေႃ **17.4.05** ယဝ်ႉ ထိင်ႈ **2** ဝၼ်း မိူၼ်ႈဝၼ်းထိ **19/4/05** ပီၵႆၢ ပီႈၼွင်ႉတႆးလိူဝ်းယူႇ,သဝ်းပိုင်ႈ ဢိင်ၼႂ်းမိူင်းထႆး လႆႈတုမ်ႁူဝ်ၵၼ်ၶၼၢင်လဵဝ်ၼႄးလုမ်းၽွင်းတၢင် မၢၼ်ႈ ပွၵ်ႇသႃထွၼ်မိူင်းၵွၵ်ႇ,ပွၵ်ႈၼိူင်ႈ၊ ပီႈၼွင်ႉ တႆးလိူဝ်းၶၼၢင်လဵဝ်ၶဝ် လႆႈႁွင်ႉသိူၼ်,ၵျၵ်းႁွင်ႉ ႁႂ်ႈလုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႈပၼ်မိူင်းတႆးၵွၼ်းၶေႃ၊ ႁႂ်ႈ သိုၵ်းမၢၼ်ႈထွၼ်ဢွၵ်ႇ,မိူင်းတႆး။ လိူဝ်ၼၼ်ႉႁႂ်ႈလွႆႈ ၵမ်ႉထိမ်ပၼ်ၵျီင်းလူင်ပွင်လိူင်ႈတႆးလူဝ်ႈယၢမ်း ISG ဢၼ်လႆႈပူၵ်းတင်ႈမႃးမိူဝ်ႈ **25.3.05** ပူၼ်ႉမႃး။ ❑

ပီႈၼွင်ႉတႆးၶၼၢင်လဵဝ် ၼႄးလုမ်းလၢတ်ႈလိူင်ႈလုမ်ႈၾႃႉ UN တီႈဝီင်းၼီဝ်းယွၵ်ႈ မိူင်းဢမေႊရိၵ ဝၼ်းထိ **1/5/2006**

Photo: Surharn

INDP 224 SHAN.pmd 9 01/06/2006, 6:42 PM

သိုၵ်းဝႃႉလုၵ်ႉၸွင့်ဝူလႆ့သေႃႉၵၢင်း ၶဝ်ႈႁူမ်ႈ SSA

ၸၢႆးၵပ်း

Photo : SSA

ၵွင်ႇၵၢင်ႇဢၼ် ၸၢႆးၵပ်း ပႃးလပ်းတူဝ်မႃးႁူမ်ႈႁွမ်း

Photo : SSA

မိူဝ်ႈဝၼ်းထိ **4/4/06** ပူၼ်ႉမႃး သိုၵ်းဝႃႉ လၢၼ်ႉၶူဝ်သိုၵ်းယိပ်းထိုဝ်ၵေႃႉၼိုင်ႈ ၸိုဝ်ႈၸၢႆးၵပ်း ဢႃႇယု **27** ပီ လႆဝ်းမိူဝ်းဝႃႉ ပႃးၵွင်ႈဢႃးၵႃး (ဢေႇၶေႇ) **1** လဝ်း၊ မၢၵ်ႇ **160** လုၵ်ႈ၊ လၢၵ်ႈ လၢတ်ႈဢၢၼ်းၸွမ်း **1** လုၵ်ႈ၊ လုၵ်ႉတပ်ႉၶူလိုၼ်ႈၶူၵ်း ပႃးတေႃႇၸုၼ်သိုၵ်းလူင်တႃႇသွၼ်း တပ်ႉလုမ်း **171** ၸွင်လုမ်းဝူလႆ့သေႃႉၵၢင်း ၶဝ်ႈႁူမ်ႈႁွမ်းတပ်ႉသိုၵ်း လိူင်ႈတၢႆးပွတ်းလႃၼ်း တီႈလွႆတပ်ႉတီႈၼိုင်ႈ ၶိမ်း ငဝ်ႈငုၼ်းလွႆတၢႆးလိူင်း။

မၼ်းၸၢႆးလၢတ်ႈၶၼွင်ႈတၢင်း ဢၼ် လႆႈၶဝ်ႈႁူမ်ႈႁွမ်းတပ်ႉသိုၵ်းတၢႆးဝႃႈ– *“ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈ ဢမ်ႇၵူတ်းယူၼ်ႉလႆႈ လွင်ႈၵူၼ်းလူင်ၵိုၼ်ၵျေႃႇ သိုၵ်းၵွၼ်ႇၵိုၼ်ၶေႃႇ၊ လူဝ်ၶၼ်ႉၵွပ်ႈလႆထိုင်ႁိူၼ်း ၶေႃႇၶလႈယွၼ်းမိူဝ်းလႆႈႁိူၼ်းၵေႃႈ ၵူၼ်းလူင် ဢမ်ႇပၼ်မိူဝ်းသေပွၵ်ႈ”* ၼႆယဝ့်။

လုၵ်ႉတီႈလႆႈတွင်ႈထၢမ်ၶူဝ်ထိုဝ် ၸၢႆးၵပ်း သေႁူႉဝႃႈ– မိူဝ်ႈလိူဝ်ဝူလႆ့သေႃႉၵၢင်း ၽူႈၵွၼ်း ၶေႃႈလိၼ်သိုၵ်း **171** တိုၵ်ႉၶတႃႇတင်ႈဝၢၼ်ႈၵူၼ်း မွႆႇထိုင်ႈၶိမ်းသႃပ်ႇၼမ်ႉၸူင်း ၶၵႈၵၢင်တၢင်ႇယၢၼ်း တင်းပၢင်သၢင်းမိူင်းတၢႆးပွတ်းဢွၵ်ႇၶလႈ မိူဝ်ႈ လိူဝ်တိုၵ်ႉၵႃႇၸၢယႃႈမဝ်းၵမ်မိူၼ်ၵဝ်ႇယူႇၼႆယဝ့်။

မၼ်းၸၢႆးသိုပ်ႇလၢတ်ႈထိုင်ႈဝႃႈ– *“ဝူလႆ့သေႃႉၵၢင်းၼႆႉ မိုတ်ႈၵိုဝ်းလမ်ၵွႆတၢၼ်းသူလႆႇ ၸိုၵ်းလွမ်သိုၵ်းမၢၼ်ႈၶတေႃႈၶတေႃႈ၊ ၵွပ်ႈပိၼ်ၵူၼ်းၵဝ်ႇ ၸုၼ်သႃႇသေ ဢမ်ႇပေႃးမီးလွင်ႈယုမ်ႇယမ်ၼိူဝ် ပဝ်းယူဝ်ႇၸိူင် ၸိုၵ်းလွမ်တပ်ႉ သိုၵ်းဝႃႉ UWSA။ လူဝ်ၼၼ်ႉ ၶႃႈသွင်ၵေႃႉမီးလွင်ႈလတ်ႉၵၼ်ၽွင်ႈ ၵွပ်ႈဝူလႆ့သေႃႉၵၢင်းၶိုၼ်ႈၶိူတ်းသင်ၵေႃႈ ဢဝ်ၵွႆ လဝ်ႈၵဝ်ႇဝႃႈလွၼ်ႉလွၼ်ႉ”*–ၼႆယဝ့်။

မိူဝ်ႈ **1/11/2005** ၵူၼ်းသိုၵ်းၸွင်လုမ်း ဝူလႆ့သေႃႉၵၢင်းတပ်ႉၵွင် **619** ၸုမ်း **171** ၼၼ်ႉ **3** ၵေႃႉ မႃးႁူမ်ႈႁွမ်း တပ်ႉသိုၵ်းလိူင်ႈတၢႆးပွတ်း လႃၼ်း တီႈတပ်ႉၶိမ်းလွႆတၢႆးလိူင်းတီႈၼိုင်ႈသေ လႆႈလၢတ်ႈလွင်ႈၶၼတၢင်းဝႃႈ– *“ၵွပ်ႈလႆႈငိၼ်း မိူၼ်ႈၼိူင်းၵွမ်လူမ်း ဢၼ်ၶူင်းပွႆႇသိုင်ပိုၼ်ၽႃဝ်ႇ ၸႃဝ်ႇငႃဝ်းသူၼ်းတုမ်ၶူလိူင်ပႆး လႆဝ်းမိူဝ်းၼိူင်း မိူင်းတၢႆး ႁိူၼ်ႈၽွမ်ႉသိူင်ပိူင်းပၢၵ်ႇၵၼ်ၼၼ်ႉၶလႈ လင်ႇလႆႈတိူပ်းတတ်းမႃးၶဝ်ႈႁူမ်ႈႁွမ်း တပ်ႉသိုၵ်း လိူင်ႈတၢႆးပွတ်းလႃၼ်း”* ၼႆၼင်ႇၵဝ်ႇ။

လူဝ်ၼၼ်ႉလၢတ်ႈၶၼပႆးဝႃႈ– *“ၵူၼ်းလူင် ၶိူဝ်းၵေႃႈ ဢမ်ႇလၢတ်ႈၶၼလွင်ႈၵၢၼ်မိူင်းသင်၊ ၵမ်ႇမိူင်ႇၶိူတ်းၵၢၼ်ပႆးမၢၵ်ႈမီးသုၼ်ႇတူဝ်ၸဝ်ႈ ၵူလႆး။ ၵူၼ်းၵွၼ်ႇၸိုၼ်းလုမ်းၶေႃႈလိၼ်သိုၵ်း **171** ၵေႃႈၵွႆတူၵ်းၶေႃႈယဝ့်”* ၼႆယူႇ။ ❑

Photo : SSA

သိုၵ်းၶၢၼ်ၸၢႆးငူဝ့် သိုၵ်းၶၢၼ်ၸၢႆးဢွင်ႇ ၶလႈ သိုၵ်းၶၢၼ်ၸၢႆးဢူး မႃးႁူမ်ႈႁွမ်းတပ်ႉသိုၵ်းလိူင်ႈတၢႆး ပွတ်းလႃၼ်း မိူဝ်ႈဝၼ်းထိ **1/11/2005**

INDP 224 SHAN.pmd 10 01/06/2006, 6:42 PM

မၢၼ်ႈလွႆႉသိုၵ်းဝႃႈ ၵၢဝ်ႇႁွင်ႈၵၢင်လိူၵ်ႈလွင်ႈၵတ်းယဵၼ်

မိူင်းပီၵၢၼ်လိူၼ်ၵေႃးပႃႇရိူဝ်း ၼႂ်း လုမ်းသိုၵ်း မၢၼ်ႈလွႆႉလဝ်ႈၵၼ်ႈၼၼ် တပ်ႉလုမ်း **16** ၸွင်တပ်ႉ သိုၵ်းလိူဝ်ႇလၢတ်ႈလိူင်ႈတႃး SSNA ဝၢင်းၶူင်ႈ။ ထိုင်မႃးပႃလိူၼ်သမ်ႉ လွႆႉတပ်ႉသိုၵ်းလိူဝ်ႇလၢတ်ႈ ပူတ်းပွႆ,မိူင်းပလွင်ႈ PSLO ဝၢင်းၶူင်ႈ။ မိူဝ်ႈ ဝၼ်းထိ **9/4/06** ပူၼ်ႉမႃးၼႆႉ လွႆႉသိုၵ်းဝႃႈဝၢင်း ၶူင်ႈ၊ ႁူၼ်းထႅမ်ၵၢၼ်ၵႃႈမႂ်ႇလွမ်းလုမ်းသိုၵ်းဝႃႈ ၵေႃႈၸိူင်ႈ လၢတ်ႈၶၼလိူင်,ၸၢဝ်,ၼင်,ၼႆႉ။

လဝ်ႈၼေႈတီႈၽွၵ်ႈ,တိူင်းလုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႈ တၢင်းလဝ်ႈၼေႈတီႈသိုၵ်းဝႃႈလႃးၵၼ်တီႈ တႃႈၸီႈ လိူၵ်း ၵုပ်,ၵၼ်ပူၼ်ႉမႃးၵမ်,ၶိူင်ၼႆႉ။ ၵဵဝ်,ၵပ်း လွင်ႈၼႆႉ ၽူႈတွႆ,ႁွၵ်ႈသိုပ်,ၽူၼ်း ထၢမ်တူလိုၼ်း ၸုၼ်သိုၵ်းလူင်သိုၵ်းဝႃႈၵေႃႈသေ လႆႈၶေႃႈတွပ်, ဝႃႈ– *“သိုၵ်းမၢၼ်ႈၸဝ်ၵမ်,ဝႃႈၸွႆႈဝၢင်းၶူင်ႈၼင်, ၵဝ်,၊ ဝႃႈၸွႆႈၸွႆႈၵၢဝ်ႇႁွင်ႈၵၢင်,လိူၵ်ႈၵၢဝ်လွင်ႈၵတ်း ယဵၼ်ၼႆႉႁူလိုၼ်း”* ဝႃႈၼႆႉ။ ၽိူဝ်,ထၢမ်ဝႃႈ *“လဝ်ႈၸဝ် တေဝၢင်းယူ,ၵႃႈ?”* ၼႆႉ မၼ်းဝႃႈ *“ပိၼ်လႆႈယၢပ်,”*။ ၽိူဝ်,သိုပ်,ထၢမ်ထိူင်ႈႁူဝ်ယွႆႈ မၼ်းသမ်ႉပႆ,ႁူႉ တီႈတႃႈတေႃးသင် ၼႆႉယဝ်ႉ။

ၵၢၼ်လၢၵ်,လႂ်းမၼ်းသမ်ႉ ၵိူတ်,ၸိုၼ်းဝႂ်း လင် **3** ဝၼ်း လွမ်သိုၵ်းၵျေႃ,ပိၼ်း ႁူႉ,ၶလ, တႃႈၸီႈလိူၵ်း ဝၼ်းထိ **6/4/06** ၼၼ်ႉၶလႈ ၽူႈ ထတ်းသၢင်ၵၢၼ်မိူင်းၵၢၼ်သိုၵ်းမၢင်ၵေႃႈ လၢမ်း ၸၢတ်ႈဝႃႈ ၶေႃးလၢင်းၵဵဝ်,ၸွင်ႈၵၼ်ၶိူဝ်ၵမ်,ႁူႉ ၼႆႉယူ,။

မိူဝ်ႈလိူဝ်ၽွၵ်ႈ,ဝႃႈၵေႃႈ ပႆ,လႆႈႁူႉၶေႃႈမုၼ်း တီႈတႃႈၼီႈတႃႈလီ။ ႁူလိုၼ်းလႆႈႁူႉဝႃႈ ႁူဝ်ပဵၼ်ႈလူင် ပဵၼ်းယူဝ်,ၶျိူင်လိူဝ်ႈဝႂ်ႇၵၢၼ်ငၢၼ်းၽွၵ်ႈ,သိုၵ်း၊ ၽွၵ်ႈ, ၵုပ်ႉပိူင်, ၵမ်,ယိပ်းသင်ယဝ်ႉ။ မွပ်ႈၵၢပ်ႈ ပၼ်ပီႈၵၢႆႈမၼ်း ပဵၼ်းယူဝ်,ရီး တၢင်း ၼွင်ႉ လႂ်း မၼ်း ပဵၼ်းယူဝ်,လျိူင် ယဝ်ႉဝႃႈၼႆႉ။

မိူဝ်ႈပီ **1989** လုမ်းသိုၵ်းဝႃႈၽိူၼ်ႉဝႂ်, ပႃ,တီ,ၸွမ်းမိဝ်းၼိတ်ႉမိူင်းမၢၼ်ႈၼၼ်ႉ၊ လုမ်း သိုၵ်းဝႃႈႁွတ်းငိုၼ်းၼႄႈ။ တူဝ်တီၼ်း ဝူလႆႉသျေႃ, ၵင်း သမ်ႉမိူဝ်းၽိူဝ်တီႈပၢင်သၢင်း ႁွပ်,တၢင်းငိုၼ်း တႃ, **40** လၢၼ်ႉဝၢတ်,။ ၽွင်းၼၼ်ႉ ၵႃႈၸၼ်လိူၵ်ႈ **1** တေႃးလိူဝ်းလႆႈ **25** ဝၢတ်,ငိုၼ်းထႂ်း ၼႆႉယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈၼႆႉလိူၼ်မၢတ်ႉၸျ **2006** ပူၼ်ႉမႃးၼႆႉ ဝူလႆႉသျေႃ,ၵင်း ၽိူဝ်တၢင်းမိူင်းသၢတ်,မိူင်းတူၼ် သေၶိုၼ်းႁူႉ,မီး တၢင်းမိူင်းတႃးပွတ်းႁွင်,ယဝ်ႉ ဝႃႈၼႆႉ။ ❑

ၽူႈႁွၼ်းသိုၵ်းဝႃႈ UWSA ၵမ်,ယူ,လီၶလႈ ပူတ်းတၼ်းၸိူင်းလၼ်ႉၵၢၼ်

မိူဝ်ႈ **18/4/06** ႁူၼ်းထႂ်းၵၢၼ်ၸိူတ်းၵၢၼ် ၵႃႈမႂ်ႇလွမ်းလုမ်းသိုၵ်းဝႃႈ လၢတ်ႈဝႃႈ ပဵၼ်းယူဝ်, ၶျိူင် ၽူႈႁွၼ်းတပ်ႉသိုၵ်းမိူင်းဝႃႈၽွမ်ႉႁူမ်းUWSA ၵမ်,ပေႃးယူ,လီၶလႈ ၵမ်,လၢင်းယိပ်းၵၢၼ်မိူင်း ၵၢၼ်သိုၵ်းသင်။ တၼ်းၸိူင်းလၼ်ႉၵၢၼ် ၵၢၼ်မၼ်း လဝ်ႈယိပ်းဝႂ်ႇလိူဝ်းၼၼ်ႉၵေႃႈ မွပ်ႈပၼ်ပီႈၵၢႆႈတၢင်း ၼွင်ႉလႂ်းမၼ်းယိပ်းဝႂ်ႇဝႃႈၼႆႉ။

ပဵၼ်းယူဝ်,ၶျိူင်ၼႆႉ ႁွပ်ႈပိၼ် တၢင်းပိၼ် မိူင်းတွင်ႉၸိုၼ်ႈၵွၵ်းၵေႃႈသေ လႆႈႁူႉ,ယႃႉတူဝ် ၼင်ႈမိူင်းၶၸ,တႃ, **3** လိူၼ် ပွၵ်ႈၸိုၼ်းမိူင်းတႃး မိူဝ်ႈပႃလိူၼ်ၵျိူၼ်,ၼိဝ်းရီး **2006** ပူၼ်ႉမႃး၊ မိူဝ်ႈလိူဝ်ၶတႃႉၸိၼ်းမႃးယဝ်ႉ၊ ႁူလိုၼ်းၵႃႈတူဝ်ၶိင်း တိူၵ်ႉၵူၼ်းၵွၼ်,ယူ,။

ပူၼ်ႉမႃးမိူဝ်ႈႁူဝ်ပီ **2006** ၼႆႉ တပ်ႉသိုၵ်း မိူင်းဝႃႈၽွမ်ႉႁူမ်း UWSA လႆႈၸိူတ်းပၢင်ၵုမ်ၵၼ် **2** ပွၵ်ႈ။ ပွၵ်ႈထိၼိူင်ႈ ဝၼ်းထိ **17/2/06** ၶလႈ ပွၵ်ႈသွင် **10/3/06**။ ႁွပ်ႈ ပဵၼ်းယူဝ်,ၶျိူင် ၵမ်, ပေႃးယူ,လီၶလႈ လင်,လႆႈၵိုတ်းလိူဝ်ႈသေ လၼ်ႉ ၵၢၼ်တၼ်းၸိူင်းမၼ်းလဝ်ႈ ၵၢၼ်လႆႈယိပ်းဝႂ်ႇ မိူၼ် ၼင်,

1. ၵိမ်ႁူဝ်ပဵၼ်ႈပႃ,တီ, လေးမိူင်းဝႃႈ ၽွမ်ႉ ႁူမ်ႈ UWSP လႆႈမွပ်ႈပၼ်သိူဝ်းမိၼ်,လျိူင် ပုတ်ႈ တိူၼ်းဝႂ်ႇ။

2. ၽွၵ်ႈ,ပွင်ၵၢၼ်ဝၢၼ်ႈမိူင်း မွပ်ႈပၼ်ပီႈၵၢႆႈ မၼ်းလဝ်ႈ ပဵၼ်းယူဝ်,ရီး ယိပ်းဝႂ်ႇ။

3. ၵၢၼ်သိုၵ်း/ႁူမ်,လူမ်ႈ လႆႈမွပ်ႈပၼ်ၼွင်ႉ လႂ်းမၼ်းလဝ်ႈ ပဵၼ်းယူဝ်,လျိူင် ယိပ်းဝႂ်ႇ၊ ပိၵ်ႉသမ်ႉ ၵမ်,မီးတၼ်းၸိူင်းၼေႈၵၢၼ်သင်သေတႃႉ ႁူလိုၼ်း ၵမ်,ပွင်,ဝႃႈမၼ်း ၵမ်,ၵဵဝ်,ၸွင်ႈသင်လႃးလႃး။ လဝ်ႈၼေႈတီႈထႂ်း ၵၢၼ်ပၵ်းတႃလူလွမ်တူလိုၼ်း လွမ်းသိုၵ်းဝႃႈပိၼ်လႂ်ၢသိပ်းပီ ၼႆႈၶၼၼင်,ၼႆႉ။

ႁူႈပွၵ်ႈ ပႃ,တီ,လေးမိူင်းဝႃႈၽွမ်ႉႁူမ်ႈၼႆႉ ပိၼ်လဝ်ႈယီႈလႂ်းယိပ်း၊ ႁူလိုၼ်းၵႃႈဝႂ်းၼႆႉ မၼ်း လဝ်ႈသမ်ႉလပ်းတၢင်းပိၼ် တူဝ်ၶိင်းတိၼ်မိူဝ်း ၵမ်,ပေႃးတူင်ႉလႆႈၶလႈ ပဵၼ်းယူဝ်,ၶျိူင် လင်,ပုတ်ႈ တၼ်းၸိူင်းယိပ်းမႃး။

ၵဵဝ်,ၵပ်းလွင်ႈ ပဵၼ်းယူဝ်,ၶျိူင်ၼႆႉ မိူဝ်ႈပူၼ်ႉ မႃးလိူင်,ၸၢဝ်,မၢင်တီႈမၢင်ၵေႃႈ ၵမ်,ပေႃးယုမ်, လွင်ႈမၼ်းလဝ်ႈၵမ်,ယူ,လီ။ မၢင်ၵေႃႈထတ်း သၢင် လၢမ်းၸၢတ်ႈဝႃႈ မၼ်းထုၵ်,မိပ်,ငိၼ်း လွင်ႈဝူလႆႉသျေႃ,ၵင်း၊ ႁွပ်ႈဝူလႆႉသျေႃ,ၵင်း မီး သႂ်ႇမႂ်ႇလမ်ဝႂ်ႇၼိူင်းလူင်ပွင်လိူင်ႈၵၢမေးရိၵၢဝ်း တၢင်း ထႂ်းၵမ်,ၵႃး မိူဝ်ႈလိူဝ်ပႃးတၢင်းၶၸ,။ ႁွပ်ႈၼႆႉ တႃ,တူင်ႉၼိူင်ၵၢၼ်သိုၵ်းတၢင်းၵၢၼ်မိူင်းယၢပ်, သေ မၼ်းၵေႃႈၸႂ်ႈလွႆႉဝူၼ်ႉယၢပ်, ၼႆႉၵေႃႈမီးယဝ်ႉ။ ❑

ပဵၼ်းယူဝ်,ၶျိူင်

သိူဝ်းမိၼ်,လျိူင်

ပဵၼ်းယူဝ်,ရီး

ပဵၼ်းယူဝ်,လျိူင်

လုမ်းသိုၵ်းဝႃႉႁၢင်ႈၶႅၼ်းၸၢၵ်ႈပိူၼ်ႈတီႈ တတ်းလႅၼ်လိၼ်ၶႅတ်ႇသိုၵ်းတႆး

ဢိင်ၼိူဝ်ပၢင်ၵုမ်ငဝ်ႈငုၼ်းပၢင်သၢင်းတင်း ဝၢၼ်ႈႁူင်ႈ(မိူင်းသၢတ်ႉ) တႅပ်းတတ်းမၵ်းတမ်း ၽႅၼ်ၵၢၼ် ၵၢၼ်သိုၵ်း၊ ၵၢၼ်မိူင်း၊ ၵၢၼ်မၢၵ်ႈမီး ပီ **2006** ၼႂ်း တပ်ႇသိုၵ်းမိူင်းဝႃႉၽွမ်ႉႁူမ်ႈ UWSA ၼၼ်ႉသေ ၼႂ်းၶၢဝ်းတၢင်း **2–3** လိူၼ် တင်ႈၸတႉ ၵၢင်ၶၢဝ်းၶိူဝ်ႇပီ **2006** ၼႆႉၵေႃႈ တေ ၸၢၵ်ႈပိူၼ်ႈတီႈၼႄႈလိၼ်ၸွမ်းလႅၼ်လိၼ်ထႆးတေႃႇ ႁွတ်ႈလႅၼ်လိၼ်ယၢင်းလႅင်ထိူင်ႈၸလႈ တေဢဝ် ၽူႈမီးလၼ်ႉၵိူဝ်းၸိူၼ်ႈပၢင်သွၼ်ၽိုၵ်းလိူမ်ႉ **300** ယဝ့်ၼၼ်ႉ ႁပ်ႉပုၼ်ႈၽွၼ်းယိပ်းၵုမ်းတီႈၽႂ်တွၼ်ႈ မၼ်းၵေႃႈ ၵမ်းလိူဝ်။

ၽူႈမီးလၼ်ႉသိုၵ်းဝႃႉ **300** ဢၼ်လုၵ်ႉၼိူဝ်း ၼႄႈလိၼ်သိုၵ်း **171** ၼိူဝ်းတပ်ႇလုမ်း **214** ဢၼ် ၸမ်ႈပုတ်ႈလၢႆႈလိူဝ်ႈမွႆႉဝႃႈ **414** (မိူဝ်ႈပၢင်ၵုမ် ပၢင်သၢင်း **20/4/06**) တင်း တပ်ႇလုမ်းဢွၼ်ႉ **2518** (တပ်ႇၶိုၵ်ႉတွၼ်းငဝ်ႈငုၼ်း = တုလိထူၼ်) မိူင်းယွၼ်း။ တင်း **3** တီႈၵေႃႈ ၶိုၼ်ႈပၢင်သွၼ်ၽိုၵ်း လိူမ်ႉတီႈ တပ်ႇပၢင်သဝ်းမိူင်းႁၢတ်ႈ လိမ်မိူဝ်ႈပူၼ်ႉ မႃးမွၵ်ႈ **5** လိူၼ်။ ထိုင်ႈလိူၼ်ပၢႆတေပူတ်းပၢင် မွၵ်ႈၼိူဝ်းလိူၼ်ၵျူၼ်း/ၵျူႊလၢႆႊ–ဝႃႈၼႆ။

ပိူၼ်ႈတီႈၼႄႈလိၼ်ၼႆႉ ဢၼ်လုမ်းသိုၵ်းဝႃႉ တေၽိူတ်ႇၶိမ်း ၸမ်ႉၸၢၵ်ႈပၵ်းတမ်းထိုင်ႈတီႈၼႆႉ လွမ်းလႅၼ်လိၼ်ထႆးၼၼ်ႉ ယူႇတီႈ **3–4** တပ်ႇႁွင် ၼိူဝ်းၼႄႈလိၼ်သိုၵ်း **171** လိူဝ်းဢဝ်တီႈယူႇမီးဝႆႉ ပွတ်းၶၢင်ႇပႃ၊ တၢၵ်ႉလိူတ်ႉ၊ ၶၢႆးလူင်၊ ၼမ်ႉၵတ်း (ပၢႆးလိမ်တပ်ႇၵမ်ႈၽွင်ႈ လိူဝ်းမီးၶိမ်းလွႆတႃႈလႅင်း ဢၼ်တေႃႉၼႃႈဝၢၼ်ႈမႂ်ႇလၼ်းၼိူဝ်းလိၼ်ထႆး/ဢူင်ႉ ၸမ်ႈလၼႃႈ၊ လေႈဝဵင်းပၢင်မၢၵ်ႈၽႃႈ၊ လေႈတွၼ်ႈ ၸမ်ႈႁွင်ႈသွၼ်) တေၵေႃႈ ၸၢၵ်ႈဢဝ်တီႈယူႇ ပွတ်း ၸမ်ႈၶေႃးလူင်–လွႆလၢၼ်း တေႃႉထိုင်တႃႈၶူင်း (တႃႈႁူလိူၼ်ႈၶၢႆး–ပၢႆႈတွႆႈတႃႈသူပ်းတိူင်း) ၶိမ်း လႅၼ်လိၼ်ယၢင်းလႅင်။ လွမ်းၶိမ်းႁူဝ်မိူင်း ဢိူမ်ႈ လမ်လႅၼ်လိၼ်ထႆးၶေႃႈတေပၵ်းပၢႆႈၽွင်ႈ။

တီႈတပ်ႇၼႄႈလိၼ်သိုၵ်း **171** ဢၼ်တေ တူင်ႇၼိူင်ၶႃႉၸၢၵ်ႈၵေႃႈ တၢင်းၼႄႈၼၼ်ႉတေ ဢဝ် တပ်ႇလုမ်း **414** ၵေႃႈပုတ်ႈ။ ၼႄႈလိၼ်ဢၼ်တပ်ႇ လုမ်း **414** ယၢမ်ႈတူင်ႇၼိူင် တေႃႉထိုင်ပွတ်း သၼ်လု ၶိမ်းလႅၼ်လိၼ်ထႆးၼၼ်ႉ သမ်ႇတေဢဝ် တပ်ႇလုမ်းဢွၼ်ႉ **2518** မိူင်းယွၼ်းၵေႃႈပုတ်ႈပၵ်း။ လိူဝ်သေၼၼ်ႉ ဢၼ်တေထိမ်ၶိူင်းၵူၼ်းသိုၵ်းမႂ်ႇ ၵူႈတီႈၵူႈတပ်ႇ (တင်ႈၸတႉ မိူင်းၵၢၼ်း၊ မိူင်းယွၼ်း၊ ႁူဝ်ပၢင်ႉႁူဝ်ယွတ်ႈ၊ ၼမ်ႉႁူးၸုၼ်ႉ၊ BP **2** ၊ ႁူလိူၼ်ႈၶေႃး၊ မိူင်းႁၢတ်ႈ တေႃႉထိုင် ၶၢႆးလူင် တၢၵ်ႉလိူတ်ႉ) ၼၼ်ႉသမ်ႇ ပဵၼ်သိုၵ်းမႂ်ႇဢၼ်ၽၢမ်း တူဝ်လူင်းမႃးလွမ်း ၵူၼ်းဝၢၼ်ႈမိူင်းဝႃႉ လုၵ်ႈ ဢွၼ်ႉၸမ်ႈယိင်းလိူဝ်း ႁွတ်ႈၽိူဝ်ၼိူဝ်းလေႈဝဵင်း မိူင်းတူၼ် မိူဝ်ႈႁၢင်လိူၼ်ၶေႃးပၢင်ၵျိူဝ်း၊ ႁူဝ်လိူၼ် မေႈ။ ၼိူဝ်းသိုၵ်းဝႃႉလူင်းမႃးမႂ်ႇမႂ်ႇၼၼ်ႉမွၵ်ႈ **200** ပၢႆၼႆႉပဵၼ်ၸၼ (ၵူၼ်းၼုမ်ႇ)ဢမ်ႇမေႃၵၢမ်းဝႃႉ/တႆး/ မၢၼ်ႈသင်။ ယၢမ်းလိူဝ်လႆႈထုၵ်ႉလတ်းလိူၵ်ႉၵေႃႈ မီးၼိူဝ်းတပ်ႇလၢႆလၢႆတီႈယဝ့်–ဝႃႈၼႆ။

“ၽႂ်ႇ ၼိုင်ႈတၢင်းၼိုင်ႈ သိုၵ်းမၢၼ်ႈၵေႃႈ သမ်ႇလႄႉပီႈ တုလိတ်ႇမူးသိူဝ်းလုမ်းပီႈၼွႆႉ ပွတ်းၼႃႈ ႁွင်းမူးၵေႃႈ ၸတႉ ဝၢၼ်ႈလွမ်းတူၼ်းတၢပ်ႈသၼ်လွႆ ႁူတ်ႈႁၢတ်ႈလွႆထူလိူဝ်ႈ မိူင်းႁၢတ်ႈ၊ လုမ်းသိုၵ်းဝႃႉ ၵေႃႈဢမ်ႇဝႃႈသင်။ ႁွပ်ႈၼႆ တိူၵ်ႈတီႈယၢမ်ႈမီး ၶၢဝ်ႇဝႃႈ တွၼ်ႈတေႃႉသိုၵ်းဝႃႉ တေလေႃႉထူဝ်း သိုၵ်းတႆးလွမ်းလႅၼ်လိၼ်ထိူင်ႈၼၼ်ႉ သၢႆငၢႆမၼ်း ယွမ်းၵေႃႉၼမ်ၸတ်ႉၸတ်ႉ၊ ဢမ်ႇလႅပ်ႈပီၼ်လႆႈ– ၼႆသေတႃႉ ဢိင်ၼိူဝ်ၶၢဝ်ႇလိူၼ်းသုတ်း ၵပ်းၵႃႈ လွင်ႈသိုၵ်းဝႃႉတေၸၢၵ်ႈပၵ်းလွမ်းလႅၼ်လိၼ်ၼႆႉ မိူၼ်တင်းၸႂ်ႉၵဵတ်ႉဝဵတ်ႉလွမ် SSA-S ဢဝ်ၼႃႈ လိၼ်ၽွင်သိုၵ်းတႆးၵိတ်ႉၵဵပ်ႈ ၵေႃႈတိၵ်းတိၵ်းၸလႈ ႁူႉတေဢမ်ႇလွတ်ႈယိူဝ်းၵၼ်”–ၼႆယဝ့်။

ၽႂ်ႇ ၼိုင်ႈတၢင်းၼိုင်ႈ ငဝ်းလၢႆးလိုၵ်ႉလပ်ႇ ၵပ်းၵႂၢႆ ဢၼ်ၽူႈၼမ်းလိူၵ်းလွမ်သိုၵ်းဝႃႉ ၶိမ်လၼ်ဢႃႇ ၼႃႈၵၼ်ၼၼ်ႉၵေႃႈ လၢင်ႈၵဵဝ်ၼွင်ႈ။ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈမီးၶၢဝ်ႇ ဝႃႈပဝ်းယူဝ်ႇ ၸိူင်တေပွႆႇ ဝူလွႆသၢႆး ထင်(တႃႉထၢင်း ၽူႈႁွၼ်းတပ်ႇလုမ်းဢွၼ်ႉ ၵေႃႉ ၵုမ်းယိပ်းမိူင်း ယွၼ်းၵူႈပွၵ်ႈ ဢၼ်လႆႈထုၵ်ႉတိၵ်ႉၵေႃႈ ပၢင်သၢင်းသေ တတ်းသိၼ်တၢမ်ႉၶွၵ်ႈ **75** ပီ ၼၼ်ႉ) ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈသေးလၢၼမ်ႇၵတ်ႇ တၢင်းႁၢတ်း ႁၢၼ်တၢင်းၶတ်းလႅမ်ၼၼ်း၊ ပိူင်ၼိုင်ႈႁွပ်ႈတၵ်းလႆႈ ဢဝ်မၼ်းဢွၵ်ႈ မႃးၸိူင်ႉတႃႉၶေႃးလေႃ ၵိူင်းဝူလွႆ သိူဝ်ႉ ၵင်းၸဝ် (ဢၼ်ၵိူင်းၶိူင်းႁူမ်ႉ ငမ်းမႃးတိၵ်း တိၵ်း)။ လိူင်ႉၶၢဝ်ႉ ပွတ်းတႃႈၸီႈလိူၵ်းၵေႃႉၼိုင်ႈ ယုမ်ႉယမ်ဝႃႈၼိူဝ်းပီ **2006** ၼႆႉ ႁူႉတေပွႆႉတူဝ် တႃႉထၢင်း ၸၼ်ႇၼွၼ်း–ၼႆယူႇ။

ဝၢႆးသေ လီႉလိူဝ်ႇၵူ (ၽူႈပွင်ၵၢၼ်သိုၵ်း ၵေႃႉယၢမ်ႈမီးၶေႃးလႃႉ ယႂ်ႉသုတ်း ၵေႃႉၼိုင်ႈ) လုၵ်ႈသေ လွင်ႈယူႉလီ ပဝ်းယူဝ်ႉ ၸိူင်ၵေႃႈ ယူပ်ႈ ယွမ်းတိူဝ်ႇသၢင်ႈမႃးၼမ်ၼႆႉ (တိူၵ်ႈတီႈသိူင်ႉ လပ်ႇဝႆႉ လိူဝ်ႈသႅင်မၼ်းၵေႃႈ) ၶေႃးလႃႉ ဝူလွႆသျ ၵင်း ၶဝ် **3** ပီႈၼွင်ႉ ယိုတ်ႈယႂ်ႉ မႃးၼမ်ၸတ်ႉၸတ်ႉ။ ပၢႆးမၢၵ်ႈမီးတႃႉ ၵိူင်းၶဝ်ၼိူဝ်းမိူင်းၸၼ ၼႆႉ ပီႈဢၢႆႈ လူင် ဝူလွႆသျလူင် ယိပ်းၵုမ်း၊ ပၢႆးမၢၵ်ႈမီး/ ၶိူင်းသိုၵ်းၼိူဝ်းပၢင်သၢင်းၵမ်ႈၽွင်ႈၸလႈၼိူဝ်း **171** ဝူလွႆသျ ၵင်းဝၢင်းၽႅၼ်လတ်းၵၢၼ်၊ ၵၢၼ်သိုၵ်း ၵၢၼ်ၸၢၵ်ႈၼႄႈလိၼ်လွမ်းၼင်ႉ ၽႅၼ်ၵၢၼ်ၼႄႈလိၼ် သိုၵ်း **171** တင်းသိူင်ႈ ၼၼ်ႉၵေႃႈပဵၼ်ၼွင်ႉလိူၼ်း ဝူလွႆသျ ယိၼ်ႁပ်ႉပုၼ်ႈၽွၼ်းယိပ်းၵုမ်း–ပဵၼ်ဝႆႉ ၼင်ႉၼႆ။

မိူၼ်ၼင်ႉ တူဝ်ပဝ်းယူဝ်ႉရီး (ဢၼ်ပီၼ် ပီႈဢၢႆႈလူင် ႁူဝ်ၼႄႈ ပဝ်းယူဝ်ႉၸိူင်– ၵေႃႉလႆႈ ထုၵ်ႉတိူင်ႉ တင်ႈႁၵ်ႉသၵၢၼ်) ၶိုတ်းႁူဝ်ပဝ်ႈဝႆႉ လူဝ်ႈၶၢဝ်းၼႆႉၵေႃႈ ၶွႆႈဝႃႈပဵၼ်ႁၢင်ႈလွၵ်ႉၼူၵ်ႉ ၵူလႅ။ ႁွပ်ႈဝႃႈၵမ်ႈၼမ်ၼႆႉ မီးယူႉ တီႈႁိူၼ်းမၼ်း ၼိူဝ်ႁွင်းလွႆဝၢၼ်ႈၼမ်ႉၵျမ်း ၶိမ်းဝၢၼ်ႈႁူင်ႈ (ပၢင် သဝ်းငဝ်ႈငုၼ်း **171** ၽႂ်ႇ လၢၼ်းမိူင်းသၢတ်ႉ) သေ လႆႈပိုင်ႈဢိင်ဝူလွႆသျ ၵင်းဝႆႉယူႉ။ ပိူင်ၼိုင်ႈ ပဝ်းယိူဝ်ႉရီးၼႆႉ ႁွပ်ႈမီးလိူဝ်ႈလုပၢႆးသၢႆမၢႆလမ်ၼိူဝ်း လဝ်ႈၼႃႈတီႈၽႂ်ႇ ယႃႈမဝ်းၵမ်မိူင်းၸၼ (ယွၼ်ႉ လုၵ်ႈၼွင်ႉမၼ်းယၢမ်ႈလၢႆးတိယိုတ်းလႆႈယႃႈ ၼိူဝ်း မိူင်းၸၼ လၢႆလၢႆပီပူၼ်ႉမႃး)ၸလႈ ဢမ်ႇႁၢတ်းယူႉ၊ ဢမ်ႇလၢင်ႈယူႉပၢင်သၢင်း။

ပီၼ်ႁိူဝ်ႉၵေႃႈလီ– *“ပေႃးၶိုတ်းႁူဝ်ႁူပ်ႈၶေႃႈ မုၼ်းၶၢဝ်ႉလိူဝ်ႈၼႆႉလိူင် တွၼ်ႈတႃႉလုမ်းသိုၵ်းဝႃႉ တေတိုၵ်းလုမ်းသိုၵ်းတႆး SSA-S ၶိုၼ်းၼၼ်ႉ သၢႆငၢႆမၼ်းၶေႃႉၵေႃႈၼမ်၊ ဢမ်ႇလိူပ်ႈမီးထိုင်ႈၼႆ ၼၼ်ႉ တိုၼ်းဢမ်ႇလႆႈ။ သၢႆငၢႆတႃႉ ယိူဝ်းၵၼ်ထိုင်ႈ ၼႆ ယင်းၼမ်မႃးလူးႁွၼ်ႉ။ ယွၼ်ႉဝႃႈၽႅၼ်ၵၢၼ် UWSA ႁၢင်ႈၶႅၼ်းၸၢၵ်ႈပိူၼ်ႈတီႈလွမ်းလႅၼ်လိၼ် ထႆးထိူင်ႈၼႆႉ ယိူင်ႈၶိူၼ်းထုၵ်ႉလွၵ်းတူၵ်းလွၵ်းလုမ်း သိုၵ်းမၢၼ်ႈ”*– ၽူႈလိပ်ႈၶိူၼ်းငဝ်းလၢႆးၵေႃႉၼိုင်ႈ ထတ်းသၢင်ၼင်ႉၼႆ။ ❑

INDP 224 SHAN.pmd 12 01/06/2006, 6:42 PM

SHAN

ၽူႈၼမ်းသိၼ်းၸူၼ်ႈမွၵ်ႇ,မိူင်းတႆး သိူင်ႈၵမ်ႉၼွၼ်းၶွၵ်ႈ

ၵူးမျိၼ်ႉတၢၼ်း ဢႃႇယု **56** ပီ ၽူႈၼမ်း သိၼ်းၸူၼ်ႈမွၵ်ႇ,မိူင်းတႆး (SSTCC's) ၵေႃႉလႆႈ ထုၵ်ႇ,သိုၵ်းမၢၼ်ႈတီလွၼ်းတီႈတူၼ်ႈတီးလွမ်းၵၼ် တၢင်းလဝ်ႈသိုဝ်ႈထိၼ်ႈ၊ ၶုၼ်ထုၼ်းၵူး ၶဝ် မိူဝ်ႈ လိူၼ်ၽႅဝ်းၾိဝ်းရီး ပီ **2005** ၼၼ်ႉ လုမ်းတြႃး သိုၵ်းမၢၼ်ႈပၼ်တၢမ်ႇ,ၶွၵ်ႈ **79** ပီ။ ဝႆႉထုၵ်ႇ,သိုၵ်း မၢၼ်ႈၶၢႆႉႁူဝ်,ၶင်ယူႇ,ၼွၼ်းၶွၵ်ႈ တီႈမိူင်းရၶႅင်, ပူၼ်ႉ မႃးမွၵ်ႈ **5** လိူၼ်ပႆႉ။ လႆႈပိၼ်လူမ်းၸူဝ်ႈလွၵ်ႉၵပ်ႉ ၼင်ႈသိူင်ႈၵမ်ႉသုတ်းမုၼ်ႁူဝ်,မိူဝ်ႈၶမ်ႈ **2/5/06**။

လုၵ်ႉတီႈၶွၵ်ႈလူင်ဢိၼ်းသိူင်, တၢႆႈဝူင်ႈ သေ သိုၵ်းမၢၼ်ႈၶၢႆႉဢၢဝ်ၵူးမျိၼ်ႉတၢၼ်းႁူဝ်,ၶင် ဝႆႉၼွၼ်းၶွၵ်ႈဝိူင်းတၼ်ႉ,တွႆး၊ ဝႆႉသေတၢႆႉလိုမ်းႁူဝ်, ၵမ်းၸိူင်ႈယဝ်ႉ ၶိုၼ်းၸူႉတူဝ်မႃးၵေႃႈ လႆႈပိၼ် တၢႆႉၽၢၵ်ႇ,ၼင်ႈ လပ်းတၢင်းပိၼ် ၸူဝ်ႈလွၵ်ႉၵပ်ႉ (ထူလၢႆႈလွၵ်ႉယၢပ်ႇ,)ၼင်ႈ လႆႈသိူင်ႈၵမ်ႉသုတ်းမုၼ် ႁူဝ်,တီႈၸူင်းယႃတၼ်ႉ,တွႆး ၽွင်းတိုၵ်ႉယူႇတႃႇယႃ တူဝ်ယူႇ,တီႈၸူင်းယႃ မိူဝ်ႈၵၢင်ၶမ်ႈဝၼ်းထိ **2/5/2006** ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ၵိဝ်,ၵပ်းလွင်ႈၼၼ်ႉ ၵူးၵွင်,တိူင်း ၵေႃႉ ပိၼ်ၽူႈတၢင်ၼႄႈ ၵၼ်လွမ်းၶတီး (ၵမု) ပၼ် မၼ်းလဝ်ႈ တႃႇ,တွပ်ႇ,ၼၵႈ တၢင်းၽိတ်းၼၼ်ႉ လၢတ်ႈဝႃႈ–"မၼ်းလဝ်ႈၶိုၼ်ႈၸူင်းယႃတၼ်ႉ,တွႆး ၸိူင် **1** လိူၼ်ပႆႉ **5** ဝၼ်း၊ လပ်းတၢင်းပိၼ်ၸူဝ်ႈလွၵ်ႉ ၵပ်ႉၼင်ႈထူလၢႆႈလွၵ်ႉယၢပ်ႇ,၊ လႆႈၽေႃ,တတ်း **3** ပွၵ်ႈ ယဝ်ႉၵေႃႈၵမ်,ၶိၼ်း ထိုင်မႃးၵၢင်ၶမ်ႈ **8** မူင်းပႆႉ **20** မိၼိတ်ႉ လႆႈသိူင်ႈၵမ်ႉသုတ်းမုၼ်ႁူဝ်,ယဝ်ႉ။ **3/5/06** ၼၼ်ႉ လုၵ်ႈလႆႉမၼ်းလဝ်ႈ လုၵ်ႉတၢႆႈဝူင်ႈ ၶီ,ၵႃးႁူဝ်,တီႈဝိူင်းတၼ်ႉ,တွႆး" ဝႃႈၼႆႉ။

ၵူးမျိၼ်ႉတၢၼ်းၼၼ်ႉ လႆႈထုၵ်ႇ,သိုၵ်းမၢၼ်ႈ တီလွၼ်းမိူဝ်ႈ **8/2/05** သေလုမ်းတြႃးသိုၵ်းမၢၼ်ႈ တတ်းသိၼ်ပၼ်တၢမ်ႇ,ၶွၵ်ႈ **79** ပီ လိၼၼ်း တၢင်းၽိတ်းဝႃႈ ၶွတ်,ၽွတ်ႈၵေႃႁိူဝ်းၵုမ်လဝ်ႈပႆး ၸူႉ ပႆႉမေႃမိူင်းတႆး၊ သၢၼ်ၶတ်းယႃႉၵဝ်ႇၽိုၼ်ႉ ဝႆႉ,မိူင်းၸူမ်ႈတုမ် ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၸူမ်ႈဝႃႈ ၵူးမျိၼ်ႉ တၢၼ်း ၼၼ်ႉ ပိၼ်ႁူၼ်းမီးပႆးယူႇ, လီၶိုၵ်ႉၶိမ်ႉသေ တႃႉၵေႃႈ ဝႆႉသိုၵ်းမၢၼ်ႈၶၢႆႉဢၢဝ်ႁူဝ်,ၶင်ၶွၵ်ႈတီႈ တၼ်ႉ,တွႆးယဝ်ႉ ၵိုင်ႉၵၢင်ႉလပ်းတၢင်း ပိၼ်ၸၢဝ်ႈ ၸိူင်းမႃး–ဝႃႈၼႆႉ။

"ၵိဝ်,ၵပ်းလွင်ႈ ၵူးမျိၼ်ႉတၢၼ်း လပ်း တၢင်းပိၼ်သေတၢႆႉႁူဝ်, ၽွင်းတိုၵ်ႉထုၵ်ႇ,ၶင်ၶွၵ်ႈၼၼ်ႉ ၽူႈၵွၼ်ၸူဝ်တႆးထိူင်ႈလႆႉၵေႃႉ၊ လိူင်ႉၼင်, လဝ်ႈ ၶုၼ်ထုၼ်းၵူး၊ လႆႉၼုတ်း၊ လဝ်ႈသိုဝ်ထိၼ်ႈ၊ လႆႉလႃႉၵွင်,၊ ၵူးပႃႉတိၼ်,၊ လႆႉမိဝ်းဝိၼ်း ထုၼ်း ၼင်ႈလႆႉလီ,မူဝ်းၶဝ် လိူဝ်းထုၵ်ႇ,ၶင်ၶွၵ်ႈ ယူႇ,ၼၼ်ႉၵေႃႈ လီမ်ႈလွၵ်ႉလွမ်း ပႆႉယူႇ,လီၶဝ်လဝ်ႈ ယူႇ,"–ၽူႈတၢင်ၼႄႈၵူးၵွင်,တိူင်း သိုပ်,လၢတ်ႈ ၼင်,ၼႆႉ။

DVB/ 3/5/06

တၢၼ်းသူလျ်,လွႆႉမေးၼၢင်းမၼ်း ႁူပ်ႉႁူႈလွမ်းလႆႉငဝ်းမိူင်းမၢၼ်ႈ

တၢၼ်းသူလျ်, ၼင်ႈ မေးၼၢင်း တေႃ,ၵျႃ,ၵျႃ,

လူ,မိၼ်း

လွမ်သိုၵ်းလူင်– တၢၼ်းသူလျ်, ၼွႆႈမေႃလူ ၸူးလႃးၶဝ် တွၢၵ်ႈတူလျ်း ပေ,တၢင်,ၵႃ,လႃး လွင်ႈ တႃ,မၼ်း တေမီးၵမ်း ၼၢတ်း သိုပ်,ၵုမ်းထိင်း ဝၢၼ်ႈမိူင်းလႆႈၶၢဝ်းယၢဝ်း ၼၼ်ႉ မေႃလူၶဝ်ဝႃႈ လူဝ်, လႆႈလွႆးၼေႃႉလွႆးၵိဝ်,ၼႆႉ ၼင်ႈ လင်,လွႆႉမေးၼၢင်း မၼ်း **တေႃ,ၵျႃ,ၵျႃ,** ႁူပ်ႉႁူႈၵိၼ်ၶိၵ်ႇ,ၵိုၵ်းလႆႉငဝ်း လိုဝ်ႈသိူင်ယွႆႇ,မိူင်းမၢၼ်ႈယဝ်ႉ ၼွႆႈၶႃတၢင်းသွင်ႁူဝ်, ဢိူဝ်,ၸၼ်းၼီးမုၼ်း(ၼင်ႈမူၼ်ႈလွမ်းၵၼ်)။

ဢိင်ၼိူဝ်မေႃပေ,တၢင်,ၶဝ်ဝႃႈ–လွမ်သိုၵ်း လူင်တၢၼ်းသူလျ်,ၼၼ်ႉ လၢင်ႈထိုင် ၶၢဝ်းယၢမ်း သုတ်းသိူင်ႈၵမ်းၼၢတ်း၊ လူဝ်,မီး လူ,မိၼ်း (ၶုၼ်ႁူၼ်း)၊ ၼတ်ႉမိၼ်း (ၶုၼ်ၽီ)၊ ပျိမ်,မႃ,မိၼ်း (ၶုၼ်သၢင်) သေၵေႃႉၵေႃႉ ဝႆႉၼွႆး တူင်,ဝူင်း ၼႄႈၸိူၼ်းၼႆႉသေ လင်,ၵၢင်ႈပၢင်ၶိၵ်ႇ, (ၵိၵ်း) ၼွႆႈ မေးၼၢင်းမၼ်း ႁူပ်ႉႁူႈလွမ်းလႆႉငဝ်းလိုဝ်ႈသိူင် ယွႆႇ,ၼွႆးမိူင်းမၢၼ်ႈ ဢၼ်မီးလိုဝ်ႈဝႃႈ– လူ,မိၼ်း ၼၼ်ႉယူႇ,။

ဝႆႉၵိၼ်ၶိၵ်ႇ,ယဝ်ႉၵေႃႈ လွႆႉၶႃႁူဝ်,ၼလ, ၵၢၼ်းၼီးမုၼ်း (လိမ်ႉလေးၸူဝ်ၼမ်ႉၽိုင်ႈ) တီႈ မိူင်းရၶႅင်,၊ တူဝ်လွမ်သိုၵ်း လူင်တၢၼ်းသူလျ်, ၼင်ႈ လုၵ်ႈလၢၼ်မၼ်းၵေႃႈႁူဝ်,လွမ်းယူႇ,၊ ႁူလျ်း ၵႃႈ ၼွႆႈမေးမၼ်းဝၢင်းတူဝ်မိူၼ်ပိၼ်မေးၼၢင်း– လူ,မိၼ်း ဝႃႈၼႆႉ။

လွမ်းၼင်, ၼေႃႈမုၼ်းလိူင်,ၶၢဝ်,တၢႆႈဝူင်ႈ ဢၼ်ယုမ်,ယမ် ယိုၼ်ယၼ်လႆႈသေ မွင်,ၵျေႃ, တိူမ်ႈမွၵ်ႇ,လၢတ်ႈမႃး ၼင်,ၼႆႉယဝ့်။ ❑

ၶၢဝ်ႇပၢင်တိုၵ်း

သိုၵ်းတႆးယိုဝ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႈၵၢၼ်ႁူမ်ႉလူမ်ႈလုမ်းႁႃႉယႃႈ

မိူဝ်ႈ **21/4/06** ၶၢဝ်းယၢမ်း **16:10** မူင်း တေႃႇထိုင် **19:00** မူင်း တပ်ႉသိုၵ်းၸိုင်ႈတႆး ပွတ်းၸၢၼ်း (SSA-S) ၸႄႈလိၼ်သိုၵ်းၵိင်းတူင် လဝ်ႈႁၢၼ်လႅင်းလိုၼ်ႈၵွၼ်ႈႁူဝ်ၼွင်းသိုၵ်းမွၵ်ႈ **60** လႆႈပိၼ်ပၢင်တိုၵ်းၵၼ်တင်းသိုၵ်းမၢၼ်ႈ ၶမယ **311** (မိူင်းယွင်း) ၶမယ **226** (တႃႈၶီႈလဵၵ်း) ႁူမ်ႈပႃးလုမ်းပိူၼ်ႈတေလိုတ်ႉ (မူးသိူဝ်း) ဝၢၼ်ႈပူႉ ၸႄႈႁူဝ် ၵူင်ႉမိူင်းတုမ်း လႄႈဝဵင်းမိူင်းသၢတ်ႇ ႁူမ်ႈၼိုင်ႈၵူၼ်းမွၵ်ႈ **120** ၵေႃႉ တီႈၸိမ်းဝၢၼ်ႈ ၸမ်ႈၵျူၵ်ႉ လႄႈဝဵင်းမိူင်းသၢတ်ႇ တေႃႇၸႄႈၵၼ် တင်းဝၢၼ်ႈႁူဝ်ၸမ်ႈၶမ်း လႄႈဝဵင်းၸမ်ႈၽႃႉလူင် လႄႈတွၼ်ႈၵိင်းၶႃး (လိုင်ႈထႆး)။

ထိုင်မိူဝ်ႈၵၢင်ၶမ်ႈဝၼ်းထိ **22/4/06** သိုၵ်း SSA လင်ႈၶဝ်ႈႁူတ်ႉတူဝ်း ပိုၼ်ႉတီႈပၢင်တိုၵ်း ၵၼ်ႉ လႆႈႁၼ်တူဝ်တၢႆပိူၼ်ႈတေလိုတ်ႉ **4** ၵေႃႉသေ လႆႈႁၼ်ႁွႆးလုၵ်ႈၵၢၼ်မၢၵ်ႈမေႃႇထၢင်ႇတူၵ်းသႂ်ႈႁၢင်ႈ ပိၼ်ဝႃးပႆ ၼိူတ်းႁွႆႈႁႃႉလႆႈဝႃႈ သိုၵ်းမၢၼ်ႈၶဝ်ၸဝ်ႈ ၵႂ်ႉတိုဝ်းမေႃႇထၢင်ႇသၢၼ်းမႂ်ႇ လဝ်ႈႁွၼ်းၵိုၼ်း ၽူႈႁွၼ်းၸႄႈလိၼ်သိုၵ်းၵိင်းတူင် လၢတ်ႈဝႆႉၸိူဝ်ႉ။

ပၢင်တိုၵ်းၶၼ်ၸွင်ႈ မီးမၢၵ်ႈလူင် **2–3** ႁူလႆႈတူၵ်းသႂ်ႈၸိုင်းလိၼ်ထႆး၊ ၵူလႆးၵႃႈၶမ်ႈ တိုဝ်ႉၵူၼ်း/ၶူဝ်းၶွင်/ႁိူၼ်းယေးသင်။

ၵိဝ်ႈၵပ်းလွင်ႈၼႆႉ SSA လႆႈၶၢဝ်ႇဝႆႉလီ ငၢမ်းဝႃႈ–ႁူဝ်ၸႄႈပိူၼ်ႈတေလိုတ်ႉ ၵျူႉၶႂ်ႉ တေတေႃႇ ၶဝ်ယႃႈၽိၼ်ႇသူင်ႇၶဝ်ႈ ၸိုင်းမိူင်းထႆး ၸႆၸလႈ သိုၵ်းတႆးလင်ႈႁၢႆႇပိုၼ်ႉတၢင်းသေ လႆႈပိၼ်ပၢင် တိုၵ်းၵၼ် ႁူလႆႈၵႃႈသိုၵ်းမၢၼ်ႈသမ်ႉ ၶဝ်ႁူမ်ႈ လူမ်ႈပၼ်လုမ်းမူးသိူဝ်းႁႃႉယႃႈၼႆႉၸလႈပႃးမႃး ႁိုဝ်ၼႆၵၼ်ႉ ပႆႇလၢင်ႈယိၼ်ယၼ်လႆႈ။ ႁွပ်ႈၵႂၢင်ႈ တီႈပၢင်တိုၵ်းၵၼ်ႉၶမ်ႈႁၼ်ယႃႈၽိၼ်ႇ/ယႃႈမႃႉ သင်။

မိူဝ်ႈ **8/2/2002** SSA ယၢမ်ႈၶဝ်ႈယိုဝ်း သိုၵ်းမၢၼ်ႈ တီႈဝၢၼ်ႈၸမ်ႈၵျူၵ်ႉ ၶၼ်မီးတပ်ႉ **244** ယူႇဝႆႉၵၼ်ႉ ယိုတ်းလႆႈယႃႈမ **50,000** မဵတ်ႉ၊ ပၢင်တိုၵ်းလွၵ်ႈပႃႈၶီး မိူဝ်ႈ **22/4/2001** ၵၼ်ႉၵေႃႈ သိုၵ်းတႆးယိုတ်းလႆႈယႃႈမ တီႈတပ်ႉ သိုၵ်းမၢၼ်ႈ **170,000** မဵတ်ႉၵၼ်ႇႁဝ်ႈ။

မိူဝ်ႈလိဝ်ၽႂ်ႇထႆးၶဝ်ၵေႃႈမႆႈလႆဝႆႉ–ပၢင်တိုၵ်းပွၵ်ႈၼႆႉ သိုၵ်းမၢၼ်ႈတေၶိုၼ်း ႁၢင်ႈၼိူၼ်း သိုၵ်းၶဝ်ႈတွပ်ႇတိၼ်းသိုၵ်းတႆးယူႇႁိုဝ် ၶမ်ႇၵၼ်ႉ တေပွႆႇႁိူဝ်းမၼ်းယဝ်ႉတူဝ်ႈႁႃႇႁိုဝ်ၼႆ လၢမ်းၶၢတ်ႈယၢပ်ႇဝႆႉယူႇ။

ပေႃးႁူတ်ႉပၢင်တိုၵ်းလွမ်းလိၼ်လိၼ် ႁၢဝ်ႈၼိုင်းၵေႃႈ လၢင်ႈၼိူတ်းႁိုဝ် ထႆးတင်းမၢၼ်ႈ မီးလွင်ႈ ထၢင်ႇထူမ်ၸိူဝ်ႉၵၼ်သေ ပိၼ်ပၼ်ႁၢလိၼ်လိၼ် လွမ်းမႃးတေႃႇသေႇ။ ႁွပ်ႈဝႆႈမိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃး ယၢမ်ႈ မီးတွၼ်ႈသွၼ်ထိုင် **2–3** ပွၵ်ႈယဝ်ႉ–ဝႆႈၼႆ။ ❑

သိုပ်ႇမႃးၸႄႈ 6

လဝ်ႈပႆးမၢၵ်ႈမီးၵၢၼ်လူင်းတိုၼ်းၸိုင်းမိူင်းမၢၼ်ႈ လိူဝ်းၼႆႉ မၼ်းပိၼ်ပေႃႇလသီႇၶဝ်ဝႆႉယူႇယဝ်ႉ ၽိုဝ်ႉမႃးပုတ်ႈတၢင်းယိပ်းၵမ်ၵေႃႈ တိုၼ်းတေၸိုၼ်း သိုပ်ႇၼိုတ်းႁူႉယူႇၵႃႈ။

လွင်ႈၵွၼ်ႁူဝ်ၵေႃႉတင်ႈ ႁူင်းႁဵၼ်း ၵူၼ်းၸုမ်ႇလိူဝ်ႉလၢတ်ႈလိုင်ႈတႆး SSSNY ၼႆႉ **6** လုပ်ႈပႃးတင်းလုပ်ႈၶၢၼ်တိုၵ်ႉ ၸိုၼ်ႈၼိုၼ်းယူႇ၊ ဝႆးသေယဝ်ႉႁူင်းႁဵၼ်းႁႃႇယဝ်ႉ ၵူၼ်းၸုမ်ႇၶဝ်လိူဝ်းၵမ်ႈၸမ်လႆႈႁႃႇၼိုတ်းသင်၊ လႆႈ ႁႃႇၼိုတ်းသၢင်ႈၸႄႈၵၢၼ်ပိၼ်ၸမ်ႉတွၼ်းၽွၼ်းလီ လိူဝ်ႉလၢတ်ႈလိူင်ႉႁိုဝ်။

လၢမ်တွင်း ႁွပ်ႈဝႆႈလုၵ်ႈၵွၼ်ႉတႆး လွမ်းလိၼ် လိၼ်၊ ပႃးတင်းလုၵ်ႈၵွၼ်ႉလၢဝ်း ၶိူဝ်းၸိုင်းမိူင်းတႆး၊ ၵမ်ႉမီးတိုဝ်ႉတၢင်းလႆႈႁဵၼ်း လိၵ်ႈၸလႈလင်ႈလႆႈပိုတ်ႉႁူင်းႁဵၼ်းမႃးပၼ်ၵေႃႈ၊ လိူဝ်ၵၼ်ႉၵၼ်ႇႁိုဝ်တေမီးလွင်ႈ လမ်ႉလွင်ႈၵၼ်ၸလႈ တေမီးၵမ်ႉၵတ်ႉ ၼွႆႈၵူၼ်းၵုမ်ႇတႆးႁဝ်းပေႉတူဝ် ႁူလႆးၶမ်ႇၵႃႈ ၵၼ်ႇႁိုဝ်တေၸိုတ်းလၼ်ႉပိၼ်းပူၼ်ႈ ၸိုင်းလုမ်းၽူႉ၊ မိူၼ်ၵၼ်ႇပိုၼ်ႉၶမ်ႇၶၢင်းၵိတ်း၊ ၶွမ်းၽိုဝ်ႇတိုဝ်ႇလိုဝ်းၼႆႉ ၼွႆႈပေႃးၵမ်ႉထိမ်ၸိုၼ်း ၵၢၼ်တႆးႁဝ်း၊ ၽႄႉသႃႇၽိုင်ႈၸၼ်ႈလိၵ်ႈလႆးႁဝ်း၊ ၽဝေႉၵူၼ်းမိူင်းတႆးႁဝ်း၊ လွင်ႈၸိုင်းတူင်ႇဝူင်ႇၵူၼ်း ႁဝ်းၶၢႆးၸလႈၶဝ်ၵေႃႈ ၸိုၼ်းလႆႈႁူတ်ႉၸိူဝ်းလွင်ႈ ထိမ်ၵၢၼ်ၵၢၼ်းသိုဝ်ႈၽိုဝ်ႉ ၼိုင်ႈမၼ်းယူႇ၊ ႁူင်းႁဵၼ်း ၼႆႉၵေႃႈမီးၽူႈလွင်ႈထိမ်မႃးတေႃႇၵၼ်းမိူင်းၼႆႉ၊ ၵၼ်ႇႁိုဝ်ၵူၼ်းၸုမ်ႇႁဝ်းတေမီး တိုဝ်ႉတၢင်း ၶဝ်ႈမိူဝ်ႈသုၼ်ႇႁူမ်ႈတူင်ႉၸိုင်ၸိုင်းၵၢၼ်ပႆးမိူင်း၊ လွင်ႈတူင်ႉဝူင်ႇၵူၼ်း ၵၢၼ်ငၢၼ်းၶၢၼ်ၶဝ်တေ သိုပ်ႇၼိုတ်းႁႃႇတေႃႇမုၵ်ႉၽိုင်ၵူၼ်းတင်းၸမ်ၵၼ်ႉ ထုၵ်ႇလီလႆႈသိုပ်ႇသၢင်ႈ သိုပ်ႇပိုတ်ႇပၼ်သိၼ်ႈ တၢင်းႁႃႇထိုင်ႈၸမ်ၸမ်၊ ၽႂ်ႇၸိုင်ႈၼွႆႈၶဝ်ႈၼႆႉ UN ၶဝ်ပႆႇမၵ်း မၼ်ႈပၼ်ၼွႆႈပိၼ်ၵူၼ်းပႆႈၽေး ၸတႃႉၸတႃႉၸလႈ၊ လုတ်ႈႁၢမ်းလွင်ႈလွႆႈထိမ်လႆႇ ၽႂ်ႇလႆႇတၢင်း၊ မိူဝ်ႈၸႄႈၸင်ႇႁိုဝ်ၵူၼ်းၸုမ်ႇၼွႆး ပေႃးတေမီးတိုဝ်ႉတၢင်း လႆႈမႃးသိုပ်ႇပုတ်ႈတိၼ် တိၼ်းမိူဝ်း ပိၼ်ၽူႈၵွၼ်ႁူဝ်ႁႃႇမိူဝ်းၸႄႈၸၼ်ႉ ၼွႆးၶႃႈတေၶတ်းလိုဝ်ပူၵ်းပွင်ႁႃႇ၊ တႃႇပိၼ် ၵိၼ်ၼိုင်းၵၢၼ်တူင်ႉၸိုင်လွင်ႈလိုဝ်ႉလၢတ်ႈႁွႆး၊ လုၵ်ႈႁဵၼ်းၶဝ်ၵေႃႈသိုပ်ႇၸၢၵ်ႈၵၢၼ်ငၢၼ်းႁႃႇထိင်ႈ ယူႇ။ ႁူင်းႁဵၼ်းလိုင်ႉၸႆၸလႈ ထုၵ်ႇလီမီးပၼ်ၵူၼ်း ၸုမ်ႇတေႃႈၼွႆးထိင်ႈတင်းၸမ်ၵေႃႈ။

ႁူင်းႁဵၼ်းၸလႈၸတႃႇမႃးပီ **2001**၊ လုၵ်ႈ ႁဵၼ်းယဝ်ႉႁႃႇ **117** ၵေႃႉ၊ တိုၵ်ႉႁဵၼ်းယူႇထိင်ႈ **36** ၵေႃႉ၊ ပႆးပလႃႇၸလႈသုၼ်ႇလႆႈၵူၼ်းၵေႃႈ ပိၼ်ၶၢၼ်လိဝ်ႁၼ်ယူႇႁူလႆး၊ ၶၢၼ်ၼိူတ်းၼွႆႈ ႁူင်းႁဵၼ်းလႆႈႁူတ်ႉပိၼ်မႃးၸလႈ ၵူၼ်းလူင်တႆးႁွႆး ၸလႈလႆႇလႆႇၸႂ်းၸိုဝ်း ႁူမ်ႈတုမ်ၵၼ်သေ လွႆႈ ၶိၼ်လွႆႈၼိုင်း၊ ႁူႈၽႂ်ႇႁူႈတၢင်းၸလႈ လင်ႇပိၼ် မႃးၵေႃႈ။ ❑

INDP 224 SHAN.pmd 14 01/06/2006, 6:42 PM

ဝၼ်းၸိုၵ်ႈယႂ်ႇပုတ်ႉထလုမ်ႈၾႃႉ “ဝိသႃႇၶပူႇၸႃႇ” လိူၼ်ႁူၵ်းမူၼ်း

ၵႃလွင်းၶဵဝ်းၶျေႃ **15/5/2006**

မိူဝ်ႈဝၼ်းထိ **12/5/06** ပူၼ်ႉမႃး ပဵၼ်ဝၼ်းလမ်ႇလွင်ႈၸိုၵ်ႈယႂ်ႇၶွင်ၸၢဝ်းပုတ်ႉထ ၵၼ်ႈၶွင်ႈဝၢႆႈဝၼ်း “ဝိသႃႇၶပူႇၸႃႇ” ၵမ်ႇၼၼ်ၵၼ် တၢႆးၶွင်ႈဝၢႆႈဝၼ်း “လိူၼ်ႁူၵ်းမူၼ်း” ၼႂ်းဝၼ်း ၼၼ်ႉ ၸၢဝ်းပုတ်ႉထတူဝ်ႈလုမ်ႈၾႃႉလႂ်ႈတူင်ႉတိုၼ်ႇ ၵွၼ်ၵၼ်ၽွတ်းသၢင်ႈတႃႇၼ တၢင်းလီၵုသူဝ်ႇ ၽေႈဝၢင်းပိုတ်ႈလွင်ႈၵႃပႃႇယမုၶ (လွင်ႈၵမ်ႇလီတၢင်းလူင်) တွၼ်ႈတႃႇၶိူဝ်ႈပဵၼ်ၽွၼ်းလီလဝ်ႈၵဝ်ႇ ၶလႈလူႇၵၢပ်ႈထိုင် တမ်ႈတီႈဢွၵ်းပဵၼ်လဝ်ႈ ႁၢင်း ၽိူၼ်ႁၢင်းမၼ်းယူႇယဝ်ႉ။

ၼႂ်းဝၼ်းထိ **7–10/5/06** ၼၼ်ႉ တီႈမိူင်းထႆး လႂ်ႈမီးလွင်ႈၶပ်းၵၢမ်းပၢင်ၵုမ်ၵူပ်ႉထူပ်း သၢင်ႇၶ တူဝ်ႈလုမ်ႈၾႃႉ တီႈပုတ်ႉထမူၼ်းထူၼ်း ၸေႈတွၼ်ႈၼၶွၼ်းပထူမ် မိူင်းထႆးပွတ်းၵၢင်၊ လူင်ပွင်လိုင်ႈထႆးႁပ်ႉပဵၼ်လဝ်ႈတႃႇၼသေ ၽိတ်ႈ ပၢင်းၵဝ်တူဝ်တီၼ်းသၢင်ႇၶရႁၢၼ်း တူဝ်ႈလုမ်ႈ ၾႃႉၶဝ်ႈၶူမ်ႈ ၼမ်လိူဝ် **7,000** ပႃး၊ တႃႇပဵၼ် လွင်ႈၶူပ်ႉထူပ်းပိၼ်ႇဝႂ်ႇလဵၵ်ႈလၢႆႈတင်းႁၼ်ထိုင် ၶလႈ ပိူဝ်ႈတႃႇသိုပ်ႇယုၵ်ႉယွင်ႈပုတ်ႉထသႃႇသၼႃႇ ၵႂႃႇမိူဝ်းၼႃႈ။

လိူဝ်သေၼၼ်ႉ တီႈဝဵင်းၵဵင်းမႂ်ႇ မိူင်းထႆး ပွတ်းႁွင်ႇ ၽၢႆႇၵူပ်ႉပိူင်ႇၽွင်းငမ်းဝဵင်းၶဝ် လႂ်ႈလတ်းၵၢမ်းလွင်ႈတူင်ႉၸိူင် တႃႇၶိူဝ်ႈၵူၼ်းမိူင်းလႂ်ႈ ၶုၵ်းဝူၼ်ႉႁၼ်ထိုင် ၵုင်ႇမုၼ်ပုတ်ႉထပဵၼ်ပဵၼ်လဝ်ႈ ၶလႈ ၵၢတ်းတၢင်းလီၶူမ်ႈၵၼ်ၼၼ်ႉ လႂ်ႈပိၵ်ႉသိၼ်ႈ တၢင်း ၵမ်ႇပၼ်လူတ်ႉၵႃးၵႂႃႇမႃးသေ ပၼ်ၵူၼ်း မိူင်းပႂ်ၸိုၼ်ႈလွႆသုထိပ်ႉ (လွႆႁွင်းမူးၵၼ်ပဵၼ်တီႈ ၵူဝ်းယမ်ၶွင်ၵူၼ်းမိူင်းၵဵင်းမႂ်ႇ) ၵၼ်မီးၶႃဝ်း တၢင်းၵႂ် **12** ၵီႈလူဝ်ႈမီးတူဝ်ႈ လုၵ်ႉတီႈတိၼ်လွႆ ၼၶေႈသူၼ်သတ်းၵဵင်းမႂ်ႇ။ မီးသၢင်ႇၶရႁၢၼ်း ၵိုၵ်ႉ လႂ်ႈယိင်းလီၵ်ႈယႂ်ႇ ၼုမ်ႇ ထဝ်ႈၼပ်ႉၶူဝ်သိၼ် ၵွၼ်ၵၼ်လူမ်းသိူဝ်းပႂ်ၸိုၼ်ႈ။ ထိုင်ယၢမ်းၵၢင်ၼႂ် **7:00** မူင်း ၵွၼ်ၵၼ်ႁပ်ႉထွမ်ႇတြႃး လွင်းသွမ်းသၢင်ႇ ၶႃႇလဝ်ႈၶူမ်ႈ **500** တူၼ်ပႂ်။ ထိူင်ႈပိူင်ၸိူင်ႈၵေႈ ၼၵင်ႇၵိူဝ်ၵူၼ်းမိူင်းပေႃးတေလႂ်ႈၶူမ်ႈၵၼ်ဝႂ်ႈသႃ ႁွင်းမူးလွႆသုထိပ်ႉ ႁွပ်ႈဝႃးပီၼႂ်မီးၵႃႇယု **635** ပီ ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ႁွပ်ႈသၢင်ၶလႈ ၸၢဝ်းပုတ်ႉထလႂ်ႈဝႂ်ႇလွင်ႈ လမ်ႇလွင်ႈၸိူဝ်ဝၼ်းဝိသႃႇၶပူႇၸႃႇ၊ ယွၼ်ႉဝႃး ပဵၼ် ဝၼ်းၵၼ်မီးလွင်ႈၸိုၵ်ႈၶမ်ႇ 3 ပိူင်

1. ဝၼ်းလဝ်ႈလႂ်းသိတ်ႉထတ်ႉထ (ပဵၼ်ပဵၼ်လဝ်ႈ) ၵိူတ်ႇ။
2. ဝၼ်းပဵၼ်ပဵၼ်လဝ်ႈ ၶူႉႁၼ်တြႃး ၵရိ သတ်ႉ 4 ပိူင်၊ ၵၼ်ပဵၼ် –
   - ၵ/ တုၵ်ႉၶ (လွင်ႈၵိူတ်ႇ/ၶၵ/လိပ်း/တႂ်)
   - ၶ/ သမုထယ (ငဝ်ႈႁၢၵ်ႈတၢင်းတုၵ်ႉၶ)
   - င/ ၼိရေႃးထ (ၽွၼ်းလီလွင်ႈမွတ်ႇပိုတ်ႈလႂ်ႈ တၢင်းတုၵ်ႉၶ)
   - ၸ/ မၵ်ႉၶ (သိၼ်ႈတၢင်းၵၼ်ၵွၵ်ႈပူၼ်ႉ လွင်ႈ တုၵ်ႉၶ) သေ
3. ဝၼ်းပဵၼ်ပဵၼ်လဝ်ႈ ၵဝ်ၼိပ်ႉပၢၼ်ႇ မိူဝ်ႈ ၵႃႇယုလဝ်ႈလႂ်ႈ **80** ပီ။

လွင်ႈၵၼ် လႂ်ႈၶွင်ႈဝၼ်းလိူၼ်ႁူၵ်းမူၼ်း ဝႃး “ဝိသႃႇၶပူႇၸႃႇ” ၼၼ်ႉ သမ်ႉမီးတီႈပွင်ႇၼင်ႇၼႂ် ဝိသႃႇၶ ပဵၼ်လိူဝ်ႈၶွင်လိူၼ်ႁူၵ်း၊ ပူႇၸႃႇ ပွင်ႇဝႃး ပူႇၸေႃႇလူႇတၢၼ်း၊ ၶူမ်ႈၵၼ်ယဝ်ႉပဵၼ် “ဝၼ်း ပူႇၸေႃႇလူႇတၢၼ်းလိူၼ်ႁူၵ်းမူၼ်း” ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ဝၼ်းဝိသႃႇၶပူႇၸႃႇၼႂ် ပေႃးပဵၼ်ပီလၼ်ႉ ထရၶတိ ယူႇၼႂ်းလိူၼ်ႁူး (May) ပေႃးပဵၼ်ပီ ၵထိၵမႃႇသ (လိူၼ်ပိုတ်ႉထၢပ်ႈ) သမ်ႉယူႇၼႂ်း လိူၼ်ႁူၵ်း (June) မိူဝ်ႈပီ **2542 (1999)** လၢတ်ႈလိုင်ႈလုမ်ႈၾႃႉ(UN) လႂ်ႈမၵ်ႉမၼ်ႈဝၼ်း ဝိသႃႇၶပူႇၸႃႇ ပဵၼ်ဝၼ်းလမ်ႇလွင်ႈၸိုၵ်ႈယႂ်ႇၶွင် ပုတ်ႉထသႃႇသၼႃႇ လုမ်ႈၾႃႉယူႇယဝ်ႉ။ ❑

Photo : Arntai (SHAN)

ၽေႃငၵူၼ်းၵၼ်ပႂ်ၸိုၼ်ႈလွႆသုထိပ်ႉ လွမ်းၵႃးတၢင်ႇၼမ်ႉသွၼ်းပဵၼ် ၶွင်လဝ်ႈၶျေႃၶမ်း

Photo : Arntai (SHAN)

ၽူႈၸိူၼ်ႈၶွတ်ႈၸိူဝ်လွႆ ၵွၼ်ၵၼ်လွင်းသွမ်းသၢင်ႇၶႃႇရႁၢၼ်း **500** တူၼ်ပႂ်

ၶၢဝ်ႇတႃၵ်းတႃင်

လၢဝ်းယၢင်းၸပ်ႉၶူဝ်ၵိုင် ပႆႈၽေးၶဝ်ႈလႅၼ်လိၼ်ထႆး

AP

မိူဝ်ႈဝၼ်းထိ 1/5/06 လိူၼ်ႉၶၢဝ်ႇၽွၼ်ႉႁူမ်ႉ လူမ်ႈလွမ်းလႅၼ်လိၼ်ထႆး–မၢၼ်ႈ ၸိူဝ်းပိုၼ်ႉတီႈ ပွတ်းၶွင်ႉပိုတ်ႉ လၢတ်ႈဝႃႈ– ၵွပ်ႈလုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႈ ၽဵဝ်ႈမူလ်ႉလၢဝ်းၸိုဝ်းၵွၼ်ႉႁၢဝ်းၵိူင်းၸိူဝ်းၶွပ်ႈ 10 ပီၼၼ်ႉ မိူဝ်ႈလိူဝ်မီးႁူၼ်းမိူင်းယၢင်း ၸပ်ႉၵိူင် လိူဝ်းယူႉၸိူဝ်းလေးဝိူင်းတွင်ႉငူႉၼၼ်ႉလႆၢလေးဝိူင်း ၽွၼ်ႉလၢၼ်းၵိမ်းဝိူင်းပျၼ်းမၸေႈ (ပိူင်းမၢၵ်ႉၸေႉ) ၵၼ်ပိူၼ်ဝိူင်းလူင်မိူဝ်ႉၸွင်လုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႈ–ပႆႈ မႄးပိုင်ႈၵိုင်ယွၼ်းယူႉသဝ်း ၸိူဝ်းပၢင်သဝ်းႁူၼ်း ပႆႈၽေး၊ သေႃႉၶူမ်ႈၸိူဝ်းလႅၼ်လိၼ်ထႆး လွမ်း ပိုၼ်ႉတီႈလေးတွၼ်ႈၼမ်ႈၶွင်ႈသွၼ်လႆၢလႆၢတီႈ။

လွင်ႈၼႆႉ လုမ်း FBR (Free Burma Ranger) ၵၼ်ပိူၼ်လုမ်းၵမ်ႉလွႆႈႁူၼ်းပႆႈၽေး ၸိူဝ်းမိူင်းမၢၼ်ႈလၢတ်ႈဝႃႈ–မီးႁူၼ်းမိူင်း 11,000 ပႆ ပႆႈၸီလွင်ႈသိုၵ်းမၢၼ်ႈၽဵဝ်ႈမူလ်ႉၼၼ်ႉ ၵွၼ် ၵၼ်ပႆႈတႆမူၵ်းလွမ်းထိူၼ်ႉလွႆ၊ မီးႁူၼ်းဝၢၼ်ႈ ၸပ်ႉၶူဝ်ပၢၵ်ႉႁူႉတၢင်းလႅၼ်လိၼ်ထႆး။ တွင်ႈ ထၢမ်တီႈႁူၼ်းမိူင်းလၢတ်ႈဝႃႈ မိူဝ်ႈဝၼ်းထိ 22/4/06 ၽူႈၵွၼ်းတပ်ႉၵွင် 168 လဝ်ႈႁၢၼ် ၵွင်ႉ လၢၼ်ႉထုၼ်း လိသင်ႉႁူၼ်းဝၢၼ်ႈ ၶိူဝ်ႈၵွၵ်ႉပိုၼ်ႉတီႈ ဝၢၼ်ႈယေးလူဝ်း/ တႃႈၽေႈၸီး ၼၼ်ႉ ၽူဝ်းပေႃး တိူဝ်း ၸိူဝ်းလေးဝိူင်းတွင်ႉငူႉ၊ ၶိူဝ်ႈႁူႉယူႉၸိူဝ်း ၸႄႈလိၼ်ၵၼ်ၸဝ်လတ်းၵိူၼ်းပၼ်ဝႆႉ၊ ဝႆးသေ ဝၼ်းထိ 25/4/06 သင်လိူဝ်ႉထူပ်းႁၼ် ၽိူင်ၵမ်ႉ ၵိူတ်းလွမ်းလိူင် တေယိူဝ်းတႆပိူတ်ႈၵမ်းလိူဝ်။

လုမ်း FBR လၢတ်ႈပႃးဝႃႈ–ႁူၼ်းဝၢၼ်ႈ လိူဝ်းပႆႈၸီႁူႉမူၵ်းလွမ်းထိူၼ်ႉလွႆ ထူပ်းတၢင်း တုၵ်ႉၶၢၼ်လွႆ ယၢပ်ႉၽိုတ်ႉလႆပိူင် မိူၼ်ၸင်ႉ ၵမ်ႉမီးၶဝ်ႈၸမ်ႉတၢင်းၵိၼ်တင်းၵီႈယႃ တႃႉ ယူတ်းယႃမိူဝ်ႈလပ်းတၢင်းပိူၼ်။ မၢင်လိူဝ်းလင်ႉ ၵွၼ်ၵၼ်ႁူႉလူးၼမ်ႈၸမ်ႉၸူင်း ၵၼ်တေႃႉၸႄႈ ၵၼ်တင်း လႅၼ်လိၼ်ထႆး တၢင်းလေးတွၼ်ႈ ၼမ်ႈၶွင်ႈသွၼ်၊ ၵွပ်ႈဝူၼ်ႉၶႂႆႈလွႆဝႃႈ ပိူၼ်ပိုၼ်ႉတီႈ ၵၼ်လွတ်ႈၽေးသုတ်း။

လိူင်ႉၶၢဝ်ႉလၢတ်ႈဝႃႈ– တင်ႈၼတႉလိူၼ် ၽိူင်ပွႆႉမိဝ်းရီးမႄး ၸိူဝ်းပၢင်သဝ်းလူဝ်ႈၶၢဝ်း တီႈ ၼမ်ႈလမႄးလူင် လေးဝိူင်းၼမ်ႈသရိူင်း လေး တွၼ်ႈၼမ်ႈၶွင်ႈသွၼ်ၸၼ်ႉ မီးလၢဝ်းၸိုဝ်းယၢင်း လိူဝ်းလုၵ်ႉၸိူဝ်းလေးဝိူင်းတွင်ႉငူႉ ၼၼ်ႉ ပိုၼ်ႉတီႈ ပွတ်းလၢၼ်းပျၼ်းမၸေႈမႄး မွၵ်ႈ 600 ၵေႃႉ၊ ၶဝ်ႈမႄးယွၼ်းသေႃႉၶူမ်ႈပိုင်ႈသဝ်းၸိူဝ်းမိူင်းထႆး။ သေႃးထီးၶေႃး ၵႃႉယူ 48 ႁူၼ်းဝၢၼ်ႈ ၸိူဝ်း လေးဝိူင်းတွင်ႉငူႉ ၵၼ်ပိူၼ်ႁူၼ်းပႆႈၽေး ၸိူဝ်း ပၢင်သဝ်းႁူၼ်းပႆႈၽေးၵေႃႉၸိုင်ႈလၢတ်ႈဝႃႈ– *“ၵဝ်ၶႃႈၼလႈတင်းလုၵ်ႈမေး တိုၵ်ႉလင်ႉႁၢမႄး ထိုင်မိူဝ်ႈဝၼ်းထိ 22/4/06 ပူၼ်ႉမႄးၸွႆႈႁူလၢႆး။ လွင်ႈတၢင်းၵၼ်လႆႈပႆႈၵွၵ်ႉဝၢၼ်ႈၶိူၼ်းမႄးၸွႆႈ ၵွပ်ႈဝႃႈ သိုၵ်းမၢၼ်ႈမႄးၵဝ်ၽိူဝ်းလုတ်ႉၽဝ်ဝၢၼ်ႈ ႁူလၢႆးၵမ်ႉၵႃး မႄးမူၵ်းယူႉဝႆႉၸိူဝ်းဝၢၼ်ႈတႃႉသေႉ”*။

ၽူႈၵွၼ်းသိုၵ်းတပ်ႉၵွင် 8 ၸွင်လုမ်းသိုၵ်း ယၢင်းၽိူၵ်ႉ KNU လၢတ်ႈဝႃႈ– *“လွင်ႈတၢင်း ပိူင်ၸိုင်ႈၵၼ်သိုၵ်း မၢၼ်ႈၽဵဝ်ႈမူလ်ႉလၢဝ်းၸိုဝ်း ႁၢဝ်းၵိူင်းၸွႆႈ ၵွပ်ႈလွင်ႈၶႆႉဝိူင်းလူင်ႁူႉတီႈ ပျၼ်း မၸေႈ။ ၵွပ်ႈဝႃႈသိုၵ်းမၢၼ်ႈ တၵ်းလႆႈၵဝ်လွင်ႈ ၶူမ်ႉလူမ်ႈလွမ်းသိူၼ်ႈတၢင်း၊ ၼမ်ႈၸမ်ႉ ၼလႈ တၢင်းလူတ်ႉၽိူဝ်းၸမ်မႄးလိူဝ်ၵဝ်ႉ။ ၵွပ်ႈၸၼ် လင်ႉ လႆႈၽဵဝ်ႈမူလ်ႉႁေႃးလိုပ်ႈ ႁူၼ်းမိူင်းယၢင်း ၵိူၵ်ႉ လုမ်းလုၵ်ႉၽိုၼ်ႉၵွၵ်ႉၸိူဝ်းပိုၼ်ႉတီႈ”*။

ယၢမ်းလိူဝ် ၸွင်ႉသီးၶူမ်ႉလူမ်ႈလၢတ်ႈ လိူင်ႈလုမ်းၽေႃႉ UNHCR ၵၼ်ပၵ်းလုမ်းတီႈ မိူင်းထႆး လႆႈႁပ်ႉလႆးငၢၼ်း လွင်ႈၸွႆႈယဝ်ႉသေ မီးလွင်ႈၵူပ်ႉၵုမ်ၵၼ်တင်းလူင်ပွင်လိူင်ႈထႆးတႃႉ ယွၼ်းပိုတ်ႉပၢင်သဝ်းသေႃႉၶူမ်ႈ ႁပ်ႉႁူၼ်းပႆႈၽေး ထိူင်ႈ။

မတိၶျူၼ်း (1/5/06)

AP

INDP 224 SHAN.pmd 16 01/06/2006, 6:42 PM

ပလိၵ်ႈမၢၼ်ႈပေႃႉထုပ်ႉလုၵ်ႈဢွၼ်ႇၸုမ်ႇတႆး ပေႃးဢၢပ်ႇလိူတ်ႈဢၢပ်ႇယၢင်

ပလိၵ်ႈမၢၼ်ႈပေႃႉထုပ်ႉ လုၵ်ႈဢွၼ်ႇၸုမ်ႇ တႆး ထိုင်တီႈလူင်တူဝ်လိုမ်းၶိင်းႁႂ်ႈသေ ပေႃးလႆႈ ႁၢမ်သူင်ႇႁူင်းယႃ။

ဢိင်ၼိူဝ်ပိၼ်ၶၢဝ်ႇပွႆးသွၼ်းၼမ်ႉ (သၢင်း ၵျၢၼ်ႇ) ၼလႈ မိူဝ်ႈ **14/4/06** လုၵ်ႈဢွၼ်ႇတႆး **11** ၵေႃႉ ၵူဝ်းၵၼ်ၶိ လူတ်ႉၶိူင်ႈ **5** လမ်းႁႂ်ႈ ဢဵဝ်ႇပွႆးတီႈဝၢၼ်ႈပၢင်ႇၶမ်း ၸေႊဝဵင်းမူႇၸေႊ ၶၢဝ်းယၢမ်း **14:15** မူင်းၵၢင်ဝၼ်း ၵိူဝ်းၶဝ် ၽဵဝ်ႁႂ်ႈ တီႈပွႆးၼၼ်ႉသေ ဢဝ်လူတ်ႉၶိူင်ႈၽၢၵ်ႇဝႆႉ ၼွင်းဢွင်ႈတီႈႁပ်ႉၽၢၵ်ႇလူတ်ႉ၊ မိူဝ်ႈၵူၼ်းႁပ်ႉ ၽၢၵ်ႇလူတ်ႉပၼ်ႁႂ်ႈႁပ်ႉၽၢၵ်ႇၶဝ်ၼၼ်ႉ မီး 4 ႁႂ် ၵူၺ်းသေ ၽိူဝ်ႇၶဝ်ဢဵဝ်ႇပွႆးယဝ်ႉ ႁႂ်ႈဢဝ်လူတ်ႉ ၶိူင်ႈၶဝ်ၼၼ်ႉယွၼ်ႉမီး 4 ႁႂ်ၵူၺ်းၼလႈ ၵူၼ်း ႁပ်ႉၽၢၵ်ႇလူတ်ႉၶိူင်ႈ(ပိၼ်မၢၼ်ႈ)ၼၼ်ႉဝႃႈ– *"ဢမ်ႇၸႂ်ႈလူတ်ႉၶိူင်ႈသူ၊ သူၸႂ်ႈမႃးလၵ်ႉလူတ်ႉ ၶိူင်ႈပိူၼ်ႈၵူၺ်း"* ၼႆသေ ဢဝ်ပိၼ်သူပ်းပိၼ်ႁၢမ်း ထဵင်ၵၼ်။

ၵူၼ်းပွင်ႉလူတ်ႉၶိူင်ႈ လၢင်ႇသိုပ်ႇၽူၼ်းၼႄႁႂ်ႈ တီႈၽွၼ်ႇပလိၵ်ႈမၢၼ်ႈ၊ ယူႇႁမ်းၼိူင်ႈမီးပလိၵ်ႈ **2** ၵေႃႉ–ဢိမ်ၽူႈႁွၼ်းပလိၵ်ႈ **တိၼ်ႇထုတ်ႉ** တင်း လုၵ်ႈၼွင်ႉမၼ်းၵေႃႉၼိူင်ႈၽဵဝ်မႃး ၶႃႈဢမ်ႇၼုင်ႈ ၶူဝ်းပလိၵ်ႈ သွႆႇၶူဝ်းၵူၼ်းႁိၼ်းၵူၺ်း။ မႃးထိုင် ၵေႃႈဢမ်ႇထၢမ် လွင်ႈတၢင်းမၼ်းသင်၊ ဢဝ် သေႃးမိုဝ်းလိၵ်းမၼ်း ထုပ်ႉသွႆႇႁူဝ် **ၸၢႆးၸုမ်ႇသႅင်** ၼင်ႈယေႃႈလူင်းႁႂ်ႈ၊ ၵေႃႉမၼ်း **ၸၢႆးတၢၼ်းဝုၼ်း** ၶိုင်ဢၢင်ႈတေၸွႆႈ ဢုမ်ႈမၼ်းလုၵ်ႉၶိုၼ်ႈၼလႈ ပလိၵ်ႈထဵင်ႈၵေႃႉ ၼိုင်ႈဢဝ်မႂ်ႉယၢင်လမ် ထုပ်ႉ တွႆႇပၼ်ႁူဝ်တၢမၼ်းတဵၵ်ႇလိူတ်ႈ။

ၽွင်းၼၼ်ႉ ၶႃႈၵေႃႈၸႂ်လမ်သေၶိုင်ဢၢင်ႈ တေႃႇသူႈၶိုၼ်း၊ ၵူၺ်းၵူႈၵူၼ်းပွင်ႉလူတ်ႉၶိူင်ႈၼၼ်ႉ လဵၼ်ႈႁႂ်ႈဢဝ်လိဝ်းမႃးပၼ်ပလိၵ်ႈၶဝ်သေ ၽၢၼ်း တူဝ်ႇသွႆႇတီႈႁူဝ်ၸၢႆးၸုမ်ႇသႅင်လူမ့်ၸွၼ်းဢၢပ်ႇ လိူတ်ႈလူင်ႁႂ်ႈၼလႈ ၸွမ်းဢဝ်တိၼ်ပိတ်ႉ၊ ဢဝ် ၶွၼ်ႇပေႃႉထုပ်ႉသွႆႇၸၢႆးၸုမ်ႇသႅင်ထဵင်ႈ၊ ၵူၺ်း ၵေႃႉမၼ်းလိူဝ်းၼၼ်ႉ ၽႂ်ၵေႃႈဢမ်ႇႁပ်ႉလွႆႈ။

ပလိၵ်ႈမၢၼ်ႈၶဝ် သိုပ်ႇတိလွပ်းဢဝ် ၸၢႆး ၸုမ်ႇသႅင်ႁႂ်ႈသွႆႇၶွၵ်ႈ တီႈဝဵင်းၸေႊလၢၼ်ႉသေ ပေႃႉထုပ်ႉပၼ်မၼ်းတေႃႇပေႃးႁၢၼ်ႉၸႂ်ၶဝ်သေ လင်ႇၵွႆးဢဝ်မၼ်းသူင်ႇႁႂ်ႈႁူင်းယႃ–ဝႃႈၼႆ။

ဢူၺ်းၵေႃႉၶဝ် လင်ႇမိူဝ်းလၢတ်ႈၼၼ ပေႃႈၼမႈ ၸၢႆးၸုမ်ႇသႅင် ၼလႈၽိူဝ်ႇ ပေႃႈၼမႈ ပီႈၼွင်ႉမၼ်းႁႂ်ႈတူၺ်းတီႈႁူင်းယႃၼၼ်ႉ ပေႃးဢမ်ႇ ၶိုၼ်ႈတွင်းလုၵ်ႈၸၢႆးၶဝ်ယဝ်ႉ–ၼႆယူႇ။ မေႃယႃလႆႈ ယိပ်ႉၸွႆးလိပ်းတီႈႁူဝ်ၸၢႆးၸုမ်ႇသႅင် **14** ၶဵမ်၊ ၸၢႆးတၢၼ်းဝုၼ်း **8** ၶဵမ်။

ၸၢႆးၸုမ်ႇသႅင်ၼႆႉ ၶိုၼ်ႈႁဵၼ်းဝႆႉၽၢႆႇပၢႆး မၵ်ႉမီး ပီ **2** တီႈဝဵင်းမိတ်ႉထီလႃႇ၊ ပိၼ်လုၵ်ႈ လုင်းၵျေႃႇ ပႃႈပုၼ်ႉလိင်ႇ ယူႇပွၵ်ႉလၢၼ်း ဝဵင်းမူႇ ၸေႊ၊ ၸၢႆးတၢၼ်းဝုၼ်းသမ်ႉ ၶိုၼ်ႈႁဵၼ်းဝႆႉၽၢႆႇ ၶွမ်းၽိဝ်းတိူဝ်း ပီ **2** တီႈဝဵင်းလိူဝ်ႇ၊ ပိၼ်လုၵ်ႈ လုင်းၵျေႃႇဝုၼ်း ပွၵ်ႉၵၢတ်ႇဝဵင်းမူႇၸေႊ။

ၶၢဝ်ႇပွတ်းထုင်ႉလွႆႈႁူဝ်သိူဝ်

ဝၼ်းထိ **20/3/06** ယၢမ်း **03:00** မူင်း ပလိၵ်ႈဝၢၼ်ႈဝဵင်း ၸုၼ်ႁၢၼ်မွင်ႇမွင်ႇတႃႇ တိလွပ်း ဝူဝ်းၵူဝ်ႇဝိၼ်းၵူဝ်ႇ၊ ၽူင်ႇၵူင်းလေး **11** တူဝ် ႁေႃးဢဝ်မႃးဝႆႉတီႈလုမ်းၶဝ်သေ လၵ်ႉဝူဝ်းလႆႈ ဢဝ်ငိုၼ်း **4** သိၼ်ပျႃးမႃးထုတ်ႇ လၢင်ႇႁွႆႈပွႆႇ။

ဝၼ်းထိ **24/3/06** သိုၵ်းမၢၼ်ႈတပ်ႉၵွင် **321** လၵ်ႉသိုၵ်း တႃႇထုၼ်း သူလူၺ်ႇလွင်ႇပိၼ်ႇ ၸေႊဝဵင်းဝဵင်းမွႆႇ မိူင်းၶၢင် တိလွပ်းၵႃႈတၢင်ႇမႆႇ **20** လမ်းယဝ်ႉ ယွၼ်းငိုၼ်းလၵ်ႉၵႃႈ ၼိုင်ႈလမ်း **500,000** ပျႃး လႆႈငိုၼ်းယဝ်ႉလၢင်ႇပွႆႇ။

ဝၼ်းထိ **25/3/06** သိုၵ်းမၢၼ်ႈတပ်ႉၵွင် **321** သူလူၺ်ႇလွင်ႇပိၼ်ႇ ၸေႊဝဵင်းဝဵင်းမွႆႇ မိူင်း ၶၢင် တင်းလုမ်းၵိုတ်းသိုၵ်း (KNPDP) တိဝူဝ်း ဢူးသေႃးၵေႃႇဢူး **150** တူဝ် တင်းၵူၼ်းႁေႃး **40** ၵေႃႉ တီႈဝၢၼ်ႈတုမ်မေႃႈ ဢိူင်ႇဝၢၼ်ႈလေႈ ဝဵင်းဝၢၼ်ႈမေႃႇမိူင်းၶၢင်။ ဢဝ်ၵူၼ်းသွႆႇဝႆႉၼွင်းၶွၵ်ႈ ဝၢၼ်ႈလေး **7** ဝၼ်းလၢင်ႇပွႆႇ။

ဝၼ်းထိ **26/3/06** လၵ်ႉသိုၵ်းလူင်– တႃႇထုၼ်း ႁႂ်ႈပွႆႉတၢင်းၵႃႈတၢင်ႇမႆႇတီႈဝၢၼ်ႈလၢမ် ထိုင်မႃးၵၢင်ၶိုၼ် **04:00** မူင်း လုမ်းၵႃႈတၢင်ႇမႆႇ ၶဝ်ၽဵဝ်မႃး မၼ်းဢမ်ႇပၼ်ၶၢမ်ႈတၢင်းတေႃႇထိုင် ဝႆးဝၼ်း **15:00** မူင်း လၢင်ႇပွႆႇၼလႈ လၵ်ႉၵႃႈ လမ်းၼိုင်ႈ ယွၼ်ႉႁိပ်ႈၼိတ်ႈႁေႃးၶၢမ်ႈၸူဝ် လၢင်ႇ ဢဝ်ၵႃႈမၼ်းပိၼ်ႈတူၵ်းႁႂ်ႈ။

ဝၼ်းထိ **27/3/06** ၶၢဝ်းယၢမ်း **04:50** မူင်း ၸုၼ်ႁၢၼ်ပလိၵ်ႈ ဢူးမွင်ႇတႃႇ ပၢင်သဝ်း ပလိၵ်ႈဝၢၼ်ႈဝဵင်းလူင် လိၼ်လိၼ်မိူင်းတႆး/မိူင်း ၶၢင် လဵင်ႇႁွင်ႇဝၼ်းတူၵ်းၼမ်ႉၶမ်းလွပ်းၵႃႈတၢင်ႇ မႆႇသၵ်း **6** လမ်း ၶွင်သိင်းလႃႈ သၢဝ်ၶၢင် ဝၢၼ်ႈ ဝဵင်းတေႃႈ တီႈလမ်ၶဝ်ႈလိၼ်လိၼ်မိူင်းၼၶ ႁိမ်း ဝၢၼ်ႈၵုင်းၶမ်း၊ ယွၼ်းငိုၼ်း **3** လၢၼ်ႉပျႃး သေ လၢင်ႇပွႆႇ။

ဝၼ်းထိ **15/4/06** ဝႆးဝၼ်း ၸၢႆးသိဝ်း ဢိူဝ်ႇ ၵူၼ်းဝၢၼ်ႈဝဵင်း ႁေႃးဝူဝ်း **6** တူဝ် ႁႂ်ႈ **7** တူဝ် ဢၢင်ႈဢဝ်ႁႂ်ႈၶိူၼ်ႈမိူင်းၼၶ၊ ၽဵဝ်ႁႂ်ႈႁိမ်း ဝၢၼ်ႈၼွင်လွၼ်း ၸေႊဝဵင်းဝၢၼ်ႈဝဵင်းလူင် ႁႂ်ႈ ႁူပ်ႉလႃးသိုၵ်းမၢၼ်ႈ ၶလယ **236** ဢၼ်ၸုၼ်ႁၢၼ် ၼဵင်းလဵတ်ႉ ၵွၼ်ႁွၵ်ႇ တင်းလုၵ်ႈၼွင်ႉမၼ်း **8** ၵေႃႉ၊ တိၵ်းမၢပ်ႇမွႆႉယွၼ်းငိုၼ်း **1** လၢၼ်ႉပျႃး၊ လႆႈပၼ် **7** သိၼ်ပျႃး လၢင်ႇပွႆႇႁႂ်ႈ။

INDP 224 SHAN.pmd 17 01/06/2006, 6:42 PM

ပွႆးသၢင်ႇလွင်းဝတ်ႉပျႃႇပဵၼ်ႈၵိင်းမႂ်ႇ - မၢၵ်ႇတၵ်ႉသႂ်ႇၵျၢင်းၵွပ်ႈလိူဝ်ႁႅင်း

Photo: Arntai (SHAN)

ပွႆးသၢင်ႇလွင်းတီႈဝတ်ႉပျႃႇပဵၼ်ႈ ၵၢင်ဝဵင်းၵိင်းမႂ်ႇ ၼႂ်းၼမ်ႉၶူင်းမိူင်းတႆးႁိူဝ်းၼမ်ႉ ၵူႈပီပီသေ ၼႂ်းပီ 2006 ၼႆႉၵေႃႈ ပဵၼ်ပွႆးၸၢမ်ႇလုၵ်ႈၵိုၵ်ႈ လုၵ်ႈၶွၼ်ႇၸၢႆးဢွၼ်ႇလိူင်ႁဵတ်းသၢင်ႇ ႁူမ်ႈလူႇ ၸွမ်းတၢင်းၵၼ်ၼၼ်ႉဝၼ်းထိ 4-5-6/4/06။ သၢင်ႇလွင်းတင်းသဵင်ႈမီး 89 တူဝ်။ ပွၵ်ႈၼႆႉ ပဵၼ်ပွၵ်ႈထိ 13 ၶၼ်ပဵၼ်ပွႆးသၢင်ႇလွင်းမႃးၵူႈပီ တင်ႈတႄႇ 1993။

ဝၼ်းထိ 5/4/06 ၶၢဝ်းယၢမ်း 09:00 ၼၼ်ႉ ၵိမ်ၽူႈၽွင်းလေႃးတူင်ႇ *(ႁွင်ႉၸိူဝ်းယူၵ်ႉထီတ်ႉသမုၼ်းတရီး)* ဝဵင်းၵိင်းမႂ်ႇ ႁူဝ်ႁဵတ်းၵေႃႇ ပိုတ်ႇပၢင်ပွႆး တီႈဝတ်ႉပျႃႇပဵၼ်ႈ တွၼ်ႈတႃႇလုမ်း လိူဝ်းမုၵ်ႉထိူဝ်သၢင်ႇလွင်းၶွၵ်ႇဝတ်ႉလီပ်ႈဝဵင်း။ ၽွင်းလုမ်းလိူဝ်းမုၵ်ႉထိူဝ်သၢင်ႇလွင်းလီပ်ႈလွမ်း ၶူးဝဵင်းၼၼ်ႉ မီးၼၵ်ႉၶၢဝ်ႇထၢႆးၸလႈၼွၵ်ႈမိူင်း ပႃးလီမ်ၽႃႇထႆးၵျၢင်းထီးဝီးထႆး/ၽရင်ႇၼပ်ႉသိပ်း ၵေႃႉ လွမ်းထၢႆးၵျၢင်း လၢၵိဝ်ႇ လၢလွၵ်ႉ လၢတီး ၵူလၢႆးၶၢမ်ႇၵူး ၵူၼ်းမိူင်းၼႂ်းဝဵင်းႁိမ်းၸွမ်းတၢင်း လူင်ၵေႃႈ ၶွၼ်ၵၼ်ယၵ်ႉယိင်း သူၼ်လွႆပၵ်းတႃ တင်းၼမ်။

ပွႆးသၢင်ႇလွင်းတႃႇၼႆႉမိူင်းထႆးပွတ်းႁွင်ႇ ပီၼႆႉလမ်း-မူဝ်ႈဝၼ်းထိ 24-26/3/06 ၼၼ်ႉ ၵေႃႈပဵၼ်တီႈဝတ်ႉၵူႇတဝ်ႈ ႁိမ်းၶၢင်ႈၶူင်ႇလၼ်ႈႁိူင်း *(သၼၢမ်ၵီးလႃး)* ၵၢင်ဝဵင်း။ မီးသၢင်ႇလွင်း 104 တူဝ်။ ၶၼ်ပဵၼ်ပွႆးသၢင်ႇလွင်းၶၢဝ်းယၢမ်း ႁူမ်ႈလီဝ်ၵၼ်မူဝ်ႈႁူဝ်လိူၼ်ၵေႃးပၵ်ႉၼႆႉ တီႈဝတ်ႉပျႃႇပဵၼ်ႈ၊ တီႈဝတ်ႉၸမ်ႈတိူင် လေႃးဝဵင်းမိူင်းၽၢင်၊ ၶျူးပၵၢၼ်း၊ ၸမ်ႈၶၢႈၸလႈႁိၼ်တိူၵ်ႈ(မိူင်းထႆး)။ လိူဝ်သေၼၼ်ႉ ပွတ်းလေႃးတွၼ်ႈ/ဝဵင်း ၸမ်ႈၶွင်ႈသွၼ် ၵေႃႈမီး။

တင်းၼမ်သၢင်ႇလွင်း လၢတီးလၢတၢင်း လၢဝၢၼ်ႈလၢၵိုင်ႇၶၼ်လႆႈႁူႉသၢမၢမၼ်းလမ်း - ဝတ်ႉၵူႇတဝ်ႈ 104 တူဝ်။ ဝတ်ႉပျႃႇပဵၼ်ႈ 89 တူဝ်။ ဝတ်ႉၸမ်ႈတိူင် 29 တူဝ်(ပႃးလၢင်းလွင်း 1)၊ လေႃးဝဵင်းမိူင်းၽၢင် 165 (ဝၢၼ်ႈလၢၼ်း 60၊ တူၼ်ႈႁူင်းႁၢင်းတူၵ်း 32၊ ပၢင်ၵႂႃး 29၊ ပုင်ႇၼူၵ်ႉ 16၊ လွႆထၢတ်ႈဝဵင်းဝႃ 28) ၶျူးပၵၢၼ်း 65 (တူၼ်ႈလူၵ်ႈ 53၊ လွႆၼၢၵ်ႈ 12)၊ ၸမ်ႈၶၢႈ 102 (ၸမ်ႈသၢဝ်/မွၵ်ႇပဵၼ်း 38၊ ပျႃႇတိုင်း/ပျႃႇလိူင်း 64) ႁိၼ်တိူၵ်ႈ 60၊ (လၢင်းလွင်း 2)၊ ဝဵင်းႁိူင် 226 (ၶွင်းလူမ်း 140 ဝၼ်းထိ 6-8/4/06 ပဵင်းလူင် 86 ဝၼ်းထိ 21-25/4/06)။

တင်းၼမ်ႁူဝ်ႁူပ်ႈသၢင်ႇလွင်း ၼႂ်းလေႃးတွၼ်ႈၵိင်းမႂ်ႇ၊ ၵိင်းႁၢႆးတင်းသဵင်ႈမီးယူႇ 840 တူဝ်။ ပေႃးၸမ်ႈပီႈၼွင်ႉသၢင်ႇလွင်းၵမ်ႈၼမ် 95% ၼႆႉ လုၵ်ႉမိူင်းတႆးမႃးလွၼ်ႉလွၼ်ႉ။ ၶၼ်ပဵၼ်တႆး မိူင်းထႆးလွမ်ႇလိမ်လွမ်း မီးၶၢမ်ႇပူၼ်ႉ 5%။

ၵႃႈလွႆႉလႃႇၽတ်ႉၽိူင်ႇ ၶၼ်သဵင်ႈလွမ်း သၢင်ႇလွင်း 1 တူဝ်ၼႆႉ (ပႃးငိုၼ်းၸွမ်းၶွင်ၵၢင်၊ ႁပ်ႉၶိူၵ်ႇ၊ ၶူဝ်းလူ၊ လိင်ႉလူယွႆႈယိမ်းၵူႈလွင်ႈလွင်ႈ) တေမီၼ်ႈမွၵ်ႈ 5,000 ဝၢတ်ႇ × 840 = ႁူဝ်ႁူပ်ႈတူၵ်း 4,200,000 ဝၢတ်ႇ။ 4 လၢၼ်ႉဝၢတ်ႇပႃ)။

ၽႂ်ႇၼိုင်ႈတၢင်းၼိုင်ႈ ၼႂ်းလေႃးတွၼ်ႈ ၸမ်ႈၶွင်ႈသွၼ်ပတ်ႉပိုၼ်ႉ (4-5 လေႃးဝဵင်း) ၵေႃႈ မီးပွႆးသၢင်ႇလွင်းၶၢဝ်းလီဝ်ၵၼ်ၵူႈပီ။ ၼိုင်ႈပီမီး သၢင်ႇလွင်းတင်းမူတ်းတီႈၵေႃႇသုတ်းမွၵ်ႈ 300-400 တူဝ်။

တင်ႈတႄႇၵျၢင်လိူၼ်မၢတ်ႉၶျမႃးၼႆႉ တင်းၼမ်သၢင်ႇလွင်းၶၼ်လၢမ်းၶၢတ်ႈတူလႆး ႁူဝ်ႁူပ်ႈမၼ်းမီးၼင်ႇၼႆ။

ၸမ်ႈၶွင်ႈသွၼ် (ၼႂ်းဝဵင်း၊ ပၢင်မူ၊ ၽေႃႇဝွင်ႇ) ႁူမ်ႈတင်းသဵင်ႈမွၵ်ႈ 200 တူဝ်။ လေႃးဝဵင်း ၵုၼ်ယူမ်း မွၵ်ႈ 70၊ ပၢင်မၢၵ်ႇၽေႃႈ (ၼေႃးပူႇပွမ်ႈ၊ ၸမ်ႈလၼေႃး) မွၵ်ႈ 30၊ ၸမ်ႈသရိူင်းမွၵ်ႈ 20၊

INDP 224 SHAN.pmd 18 01/06/2006, 6:42 PM

Photo: Arntai (SHAN)

သၢင်ႇလွင်း ဝတ်ႉပဵင်းလူင် ဝဵင်းၾၢင် ၵဵင်းမႆႇ

ၸမ်ႈလၢႆးၽွႆႉမွၵ်ႈ **20**။ ပေႃးၸမ်ႈ သၢင်ႇလွင်းသမ်ႉ ပဵၼ်တႆးမိူင်းထႆးၵမ်ႈၼမ်မီးမွၵ်ႈႁူဝ်ပၢၵ်ႇ **90%**၊ တႆးပုတီလုၵ်ႉမိူင်းတႆးမႃးလွမ်ႇလိမ်လွမ်း မီးဢမ်ႇ ပူၼ်ႉႁူဝ်ပၢၵ်ႇ **10%**။

ၵႃႈလွႆႉလၢႆႇ ၽတ်ႉၽိင်ႇ မူတ်းလွမ်းသၢင်ႇ လွင်းၼိုင်ႈတူၼ်ၼႆႉ သဵင်ႈမွၵ်ႈ **40,000** ဝၢတ်ႇ (ငိုၼ်းၶွမ်းၵွင်ၵၢင် **7,000**၊ ၸူဝ်းလူႇယွႆႈယဵမ်း ၵူႈလွင်ႈမွၵ်ႈ **1** မိုၼ်ႇ ၸပ်ႉၸဵၵ်ႇလဵင်ႉလူ **2** မိုၼ်ႇ)။ ၵွပ်ႈၼၼ် ပေႃးလၢမ်းတူလႆႈႁူဝ်ႁူပ်ႈလွင်ႈလွႆႉလႆႈ ငိုၼ်းတွင်းလွမ်းပွႆးသၢင်ႇလွင်း ၼေႈတွၼ်ႈၸမ်ႈ ၶွင်ႈသွၼ်လိုင် ၼိုင်ႈတူၼ် **40,000** ဝၢတ်ႇ × **300** တူၼ် = **12,000,000** (**12** လၢၼ်ႉ) ၼမ်လိူဝ်တႆးပုတီ လွႆႉလႆႈ (ၼႂ်းၵဵင်းမႆႇ/ၵဵင်းႁၢႆး) **3** ပုၼ်ႈယူႇ။

ဝၼ်းထီ **4/4/06** ၶၢဝ်းယၢမ်း **22း30** မူင်း ဢမ်ႇထၢင်ႇသေ ႁိူတ်ႇပဵၼ်လွင်ႈမၢၵ်ႇတႅၵ်ႇ ၸၵႈပွႆးႁူၼ်းႁိုၼ်း ၼႂ်းဝၢင်းဝတ်ႉပႃႇပဝ်ႈၸလႈ မီးၵူၼ်းမၢတ်ႇလဵပ်းၼႄႇလိူဝ်ၵိူင်း **3–4** ၵေႃႉ၊ ၼႄႈမၢၵ်ႇတေတႅၵ်ႇၼၼ်ႉ ဢိင်ၼိူဝ်ႉၵူၼ်းၼုမ်ႇတႆး လုမ်းၼိုင်ႈတင်းလုမ်းၼိုင်ႈ ၽိတ်းၽဵၵ်ႇထိင်မေး လွႆႇငေႃးပဵင်းလဵင်းဝႃႈႁွင်းၵၼ် လမ်းတီႁူဝ်ပေႃႉ ထုပ်ႉမၢင်ၵၼ်၊ ဢမ်ႇႁိုင်ဢမ်ႇၼၢၼ်း (ယၢၼ်ၵၼ် မွၵ်ႈၶိုင်ႈမူင်း)ၵေႃႈ ပွႆႇမၢၵ်ႇတႅၵ်ႇသွႆႇၵၼ်၊ ထိုင် တီႈၵူၼ်းဢမ်ႇမီးတၢင်းၽိတ်းသင် လႆႈတိုဝ်ႉမၢတ်ႇ လဵပ်းလႃးလၢၵ်ႇလႆႈ။ (ၵူၼ်းၼုမ်ႇလုမ်းၼိုင်ႈၼၼ်ႉ ဝႆႉၸူၼ်ႁူဝ်ယၢဝ်း ယွမ်ႉသီလိူင်/ၶွၼ်ႇ/လဵင် သေ ဝႃႈၼႆ။)

ၼႂ်းၵႃႈၵူၼ်းလိူဝ်းမၢတ်ႇလဵပ်း **3–4** ၵေႃႉ ၼၼ်ႉ တႃႇၵူၼ်းလႆးသဵၼ်းၶၢဝ်ႉ (ဢႃႇယုမွၵ်ႈ **40** ပီ) ၵေႃႉၼိုင်ႈ တိူဝ်ႉလႃးတီႈမၢၵ်ႇၵၢဝ်ႈၼႄႈၸဵင်ႈ လူမ်ႉၼင်ႈယေႃႈလူင်ၵႂႃႇ ထိုင်တီႈလႆႈၼေႈၶိုၼ်ႈ လူတ်ႉ တၢင်ႇၵႂႃႇႁူင်းယႃ။ ပေႈႁိူၼ်းၼုမ်ႇဢႃႇယု **30** ၵေႃႉၼိုင်ႈ တိူဝ်ႉလၢၵ်ႇမၢၵ်ႇတီႈၼႄႈတႃ မၢတ်ႇ လဵပ်းလိူဝ်ၽိူင်း လိူတ်ႈလႆႈဢွၵ်ႇၼမ် ၼၼ်ႉၵေႃႈ လႆႈဢဝ်ၵႂႃႇႁူင်းယႃ။ ၵိုတ်းထႅင်ႈ **2** ၵေႃႉ မၢတ်ႇ လဵပ်းလွမ်းၶႃႈၸဵၼ်ႉမိုဝ်း။ ၵွပ်ႈမၢၵ်ႇတႅၵ်ႇမေႃႉလင် သဵင်ၼွင်းၸလႈႁူၼ်းၼွႆးပွႆးဢိၵ်ႇ၊ လဝ်ႈသုမ်ႉတၢင်းၶၢ ၶဝ် ထိုင်တီႈတူၵ်းလွႆလူင်လၢင်ပွႆးတိုၼ်ႇၽူင်ႉယႆႈ ၵႂႃႇၵမ်းၼိုင်ႈ။ ဝၢႆးၼၼ်ႉ ပလိၵ်ႈထႆးမႃးလွပ်ႇထၢမ် ၵူတ်ႇထတ်းၸလႈ တီႈၵႂႃႇတႆးၼုမ်ႇၵေႃႉၼိုင်ႈဢၼ် လီထၢင်ႇထိူမ်ဝႃႈၼႆ။

မၢၵ်ႇတႅၵ်ႇၸဝ်ပွႆႇသွႆႇၵၼ်ၼၼ်ႉ ပဵၼ်မၢၵ်ႇ တႅၵ်ႇပိင်းပွင်း ဢၼ်ႁဵတ်းဢဝ်ၵူလႆး။ ၵွပ်ႈဝႃႈ ၼႂ်းၸိူဝ်ႉမၢၵ်ႇၵၢဝ်ႈ/ၼႄႈၸဵင်ႈ ၵေႃႉမၢတ်ႇလဵပ်းၼၼ်ႉ ပဵၼ်လၢၵ်ႇၵိူဝ်ႈၶူတ်ႇတဝ်ႈ (မၢၼ်ႇပလိင်း) ၸလႈ လဵၵ်းမႆႈ ၼႄႈပွတ်းပိတ်းၵမ်ႈၼမ်၊ လၢမ်းႁူႉလႆႈဝႃႈ ပဵၼ်မၢၵ်ႇႁဵတ်းၵူလႆးၼႆယဝ်ႉ။

ပွႆးသၢင်ႇလွင်းဝတ်ႉပႃႇပဝ်ႈပီၼႆႉ တိူၵ်ႈတီႈ ဝႃႈဢမ်ႇမီးၸိင်ႇႁွင်ႉႁၢမ်းၵႃႈႁွႆႇ တိုင်ႈသင်သေတႃႉ ဝၼ်းထီ **3/4/06** မိူဝ်ႈၶမ်ႈၸႃႉ ပဵၼ်ပွႆးၼၼ်ႉ လွမ်းႁၢၼ်ႉၵႃးႁၢၼ်ႉၽႆ၊ လင်ဝတ်ႉပႃႇပဝ်ႈၵေႃႈ ဢိင်ၼိူဝ်ႉၵူၼ်းၼုမ်ႇ တႆးၵမ်ႈၽွင်းမဝ်းလဝ်ႈ ၸွႆႈ ၵၼ်ပိုတ်ႇ ႁွင်ႉၵႂၢမ်းၵႃးရႃးဢူဝ်ႇၵေး (karaoke) တီႈႁၢၼ်ႉယူၼ်းသေ ၽိတ်းၽဵၵ်ႇ ပေႃႉႁူဝ်ၵၼ်။ ၽွင်းၵၢင်ဝႃႇ ၼႂ်းပီ **2005** ၼၼ်ႉၵေႃႈ ပေႃႉၵၼ် တၢႆႈၶိမ်းလင်ဝတ်ႉၵေႃႉၼိုင်ႈ။ မိူဝ်ႈပွႆးဢွၵ်ႇဝႃႇပီ **2005**ၼၼ်ႉၵေႃႈ ဢၼ်မိတ်ႈတႅင်းၵၼ်တၢႆၼႂ်း ဝၢင်းဝတ်ႉႁူႇတဝ်ႈၵေႃႉၼိုင်ႈ။ ဝတ်ႉပႃႇပဝ်ႈ ဢၼ် မီးလၵ်းၶိမ်းသိၼ်ႈတၢင်းလူင် မၼီး ၼူပ်ႉၽရတ်ႉ ၽႆႇ၊ ၶွင်ႇၶွင်ႈၼမ်ႉၸူးဝဵင်းၼႆႉ တႆးတူၵ်းမိူင်းပိူၼ်ႈ လိူဝ်းယူႇ၊ ၼႂ်းၵဵင်းမႆႇ၊ ပႆးလိမ်ၼွၵ်ႈဝဵင်းႁူႈတီႈ ႁူႉလၵ်းတင်းၼမ်။ ပေႃးမီးပွႆးၶဝ်ႈဝႃႇ၊ ဢွၵ်ႇဝႃႇ၊ ပီမႂ်ႇတႆး၊ ပီမႂ်ႇလုမ်ႈၾႃႉ၊ လိူၼ် **3** မူၼ်း၊ ပွႆး သၢင်ႇလွင်း၊ လိူၼ်ႁႃႈသွၼ်းၼမ်ႉ၊ လိူၼ် **6** မူၼ်း မႃး– ဢမ်ႇဝႃႈပွႆးၽိူင်ႈၸႄႈႁိုတ်ႈႁွႆး၊ ဢမ်ႇဝႃႈပွႆး သႃႇသၼႃ–တိုၼ်းမီးၵူၼ်းၼုမ်ႇတႆးၽိတ်းၽဵၵ်ႇ ပေႃႉထုပ်ႉမၢင်ႁူဝ်ၵၼ်ၵူႈပွႆး ၵူႈပီ ၼႆယဝ်ႉ။

ၵူၼ်းၼုမ်ႇဢႃႇယု **25** ယူႇ ပွတ်းလႆးၶႃႈ ၵေႃႉၼိုင်ႈ ဢၼ်မၢတ်ႇလဵပ်းတီႈတိၼ်/ႁူဝ်ၶဝ်ႇ မၼ်းၼၼ်ႉ လၢတ်ႈၸၼ်ႉဝႃႈ– *"ပႆႇလိူဝ်ၶႃႈတိူဝ်ႉမႃး မိူဝ်ႈၽွင်းတူၵ်းငၢၼ်း ႁႃၵၼ်သင်ပႆႇလႆႈ၊ ႁႃပီႈၼွင်ႉ တႆးၵေႃႉပႆႇလႃး၊ ငိုၼ်းၵေႃႈဢမ်ႇမီးသေ သမ်ႉမႃး လႃးလၢၵ်ႇမၢၵ်ႇလွမ်းလိူဝ်ႉၼႆ ၵႃႇသူဝ်ႉ ၶႃႈႁၢႆႈၸတေႃႉ ၶႃႈ။ ၶႃႈဢမ်ႇထၢင်ႇ တႆးတူၵ်းမိူင်းပိူၼ်ႈ ၵေႃႈမႃး ၽိတ်းမေးၵိူတ်းႁၢႆႉ ႁၵ်ႇၼမ်ႉၸိူဝ်ႉလိူဝ်ၼႆ သေ ဢိတ်း"* ၼႆယဝ်ႉ။ ❑

သၢင်ႇလွင်း ၸမ်ႈၶွင်ႈသွၼ်

Photo: Wan

INDP 224 SHAN.pmd 19 01/06/2006, 6:42 PM

ၵူၼ်းသူပ်းဝၢၼ်ၵူၼ်ႈသူမ်ႈ ယႃႇပိူင်ႈႁူမ်ႈႁိူၼ်းမၼ်း

Never share the same roof with a person
who has a sweet mouth but a sour bottom

คนปากหวานก้นเปรี้ยว
อย่าพักร่มชายคาเดียวกับเขา

နှုတ်ချိုစိတ်ခါးသူ အတူအိမ်ရိပ်မခိုနှင့်

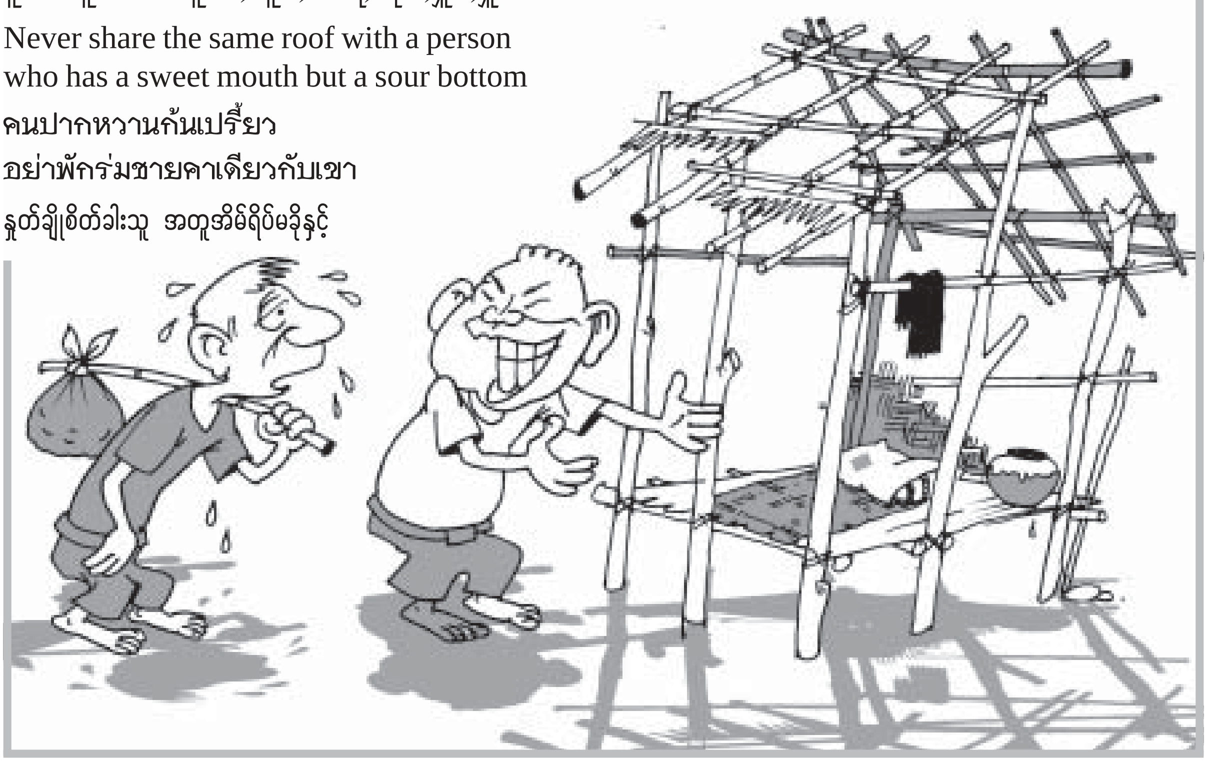

ၵႂၢမ်းတႅတ်ႈ

ဢိင်းၵလဵတ်ႈ	ထႆး	သိင်ၶွၵ်ႉ	တႆးဝႃႈ	မၢၼ်ႈဝႃႈ
Aim	มุ่งหมาย	မုင့်မႅ	မုင်ႈမႅ (ယိူင်းမႅ)	ရည်မှန်း
Alarm clock	นาฬิกาปลุก	ဆေႊလီၵႃႊပလုၵ်ႉ	ဆေႃႉလီႉပူၵ်း *	နိုးစက်နာရီ
Alcoholic	คนติดเหล้า	ၶူၼ်ႊတိတ်ႉလဝ့်	ၵူၼ်းတိတ်းလဝ်ႈ	အရက်စွဲသူ
Alibi	คำแก้ตัว	ၶမ်ႊၵႄႇတူဝ်ႊ	ၵႂၢမ်းၵႄႈတူဝ်	လျှောက်လဲချက် အထောက်အထား
Allegation	ข้อกล่าวหา	ၶေႃႇၵလၢဝ်ႉႁႃ	ၶေႃႈၵၢဝ်ႉႁႃ	စွဲချက်
Allege	กล่าวหา	ၵလၢဝ်ႉႁႃ	ၵၢဝ်ႉႁႃ	စွဲဆို၊ စွပ်စွဲ
Allot	แจก, จัดแบ่ง	ၵျႅၵ်ႉ၊ ၵျတ်ႉပႅင်ႉ	ၸႅၵ်ႇ၊ ၸတ်းပႅင်ႇ	ခွဲဝေ
Altar	แท่นบูชา	ထႅၼ့်ပူႊၶျႃႊ	တႅၼ်ႈပူႇၸႃႇ	ပူဇော်စင်
Alternative	ทางเลือก	ထၢင်ႊလိူဝ့်*ၵၵ့်	တၢင်းလိူၵ်ႈ	အခြားရွေးစရာ
Amass	รวบรวม	ႁူပ့်ႁူမ်ႊ	ႁူပ်ႈလူမ်း	တလုံးတခဲစုဆောင်းသည်
Ambitious	ใฝ่สูง	ၽႂ့်သုင်	ၽႂ်ႇသုင်	ရည်မှန်းချက်ကြီးမား

*ဆေႃႉလီႉ ၵမ်ႉလွႆႈ ဆေႃႉရီႉ

* သိင်ထႆးဢၼ်ႁႂ် တီႈမ်ႈဝႃႈၽႂ်ႇ,တႆးၶႂ်ႈလမ်တီႈသုတ်းၵူၺ်း။ ၵမ်ႉလွႆႈတီႈမ်ႈလႆႈၽၢမ်း။

INDP 224 SHAN.pmd 20 01/06/2006, 6:42 PM

ကျိုင်းတုံဟော်နန်း အဖျက်သမားကျော်ဝင်း တာ့ဆန်းဒေသသို့ သွားရောက်

၁၀ ဧပြီ ၂၀၀၆

သျှမ်းပြည်၏ စစ်တိုင်းကြီးသုံးတိုင်းဖြစ်သော အရှေ့မြောက်ပိုင်းတိုင်း၊ အရှေ့ပိုင်းတိုင်းနှင့်တြိဂံတိုင်းများကို ညွှန်ကြားအုပ်ချုပ်ရသူ “တိုင်းချုပ်” ဒုဗိုလ်ချုပ်ကြီးကျော်ဝင်းသည် ထိုင်းနိုင်ငံ၏အမ်ဒီအိကဲ့စ်ကုမ္ပဏီအုပ်စုက ရန်ကုန်အစိုးရနှင့် ဒေါ်လာ ၆ ဘီလျံတန်ဖိုးရှိ သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးလိုက်သော ဧပြီ ၄ ရက်နေ့အပြီး နောက်တနေ့တွင် ထိုင်းနိုင်ငံချင်းမိုင်နယ်စပ်မှ မိုင် ၉၀ ခန့်ကွာဝေးသော တာဆန်းဒေသသို့ ဟယ်လီကော်ပတာဖြင့် ရောက်ရှိသွားခဲ့သည်။ စစ်အစိုးရပိုင်မီဒီယာ မြန်မာ့အလင်းသတင်းအရ ထိုစီမံကိန်းသည် ၁၅ နှစ်အတွင်း အပြီးသတ်နိုင်မည်ဟု မျှော်မှန်းထားကြောင်းဆို၏။

ထိုမှတဆင့် ဒုဗိုလ်ချုပ်ကြီးကျော်ဝင်းသည် နယ်စပ်မှ ၂၉ မိုင် ကွာဝေးသော နားကောင်းမူးရွာသို့ ဆက်လက်သွားရောက်ကာ လုံခြုံရေးအရာရှိများနှင့်တွေ့ဆုံခဲ့သည်။ “စက်ယန္တရားတွေနဲ့ ဆောက်လုပ်ရေးပစ္စည်းတွေ အားလုံးထိုင်းနိုင်ငံကနေ နားကောင်းမူးဘက်ကတဆင့် ဝင်လာကြလိမ့်မယ်”ဟု ထိုင်းနယ်စပ်လေ့လာစောင့်ကြည့်သူတစ်ဦးက ဆိုသည်။ သို့သော် အသေးစိတ်အကြောင်းအရာများကိုမူမသိရသေးဟု ဆက်လက်ပြောပြသည်။

၁၉၉၁–၉၃ ခုနှစ်အတွင်း သျှမ်းပြည်အရှေ့ပိုင်းဒေသရှိ နအဖစစ်တပ်ကို ကွပ်ကဲခဲ့သူ ဗိုလ်ချုပ်ကျော်ဝင်းသည် ၁၉၉၁ ခုနှစ်တွင် သျှမ်းပြည်၏ အထင်ကရ ကျိုင်းတုံဟော်နန်းကို ဖြိုခွဲဖျက်ချမှုတွင် အမိန့်ပေးစေခိုင်းသူအဖြစ် နာမည်ကြီးခဲ့သူဖြစ်သည်။

သျှမ်းပြည်အရှေ့ပိုင်းသားများ ခရစ်ယာန်ဖြစ်ရာပြည့်အခမ်းအနားကျင်းပ

၁၂ ဧပြီ ၂၀၀၆

၂၀၀၀ ခန့်သော သျှမ်းပြည်အရှေ့ပိုင်းသားများသည် ဧပြီ ၅–၉ ရက်နေ့အထိ ၅ ရက်ကြာ သျှမ်းလူမျိုးများ ခရစ်ယာန် ဘာသာဝင်အဖြစ်ခံယူခဲ့သည့် ရာပြည့်နှစ်အထိမ်းအမှတ် ကျင်းပခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟု နယ်စပ်သို့ပြန်လည်ရောက်ရှိလာသော ဒေသခံတဦးကဆိုသည်။

အခမ်းအနားကို မိုင်းယောင်းမြို့ပြင် ဝမ့်မွန်ရွာတွင် ကျင်းပခဲ့သည်။ ကျိုင်းတုံမြို့တွင်အခြေချသော ဘက်တစ်မစ်ရှင်၏ ဘုန်းတော်ကြီး ဝီလျံယန်း (Reverand William Young) ပို့ချမှုဖြင့် သျှမ်းပြည်အရှေ့ပိုင်းရှိ ထောင်ပေါင်းများစွာသော လားဟူလူမျိုးများက ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်အဖြစ်ခံယူခဲ့ကြသည်။ ထိုမှ နောက်ပိုင်းနှစ်နှစ်အကြာ (၁၉၀၆)တွင် မိုင်းယောင်းမှသျှမ်းဇနီးမောင်နှံ နွဲ့အင်းစိုင်းနှင့်အီပိန်းတို့နှစ်ဦးသည်လည်း ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်အဖြစ် ပထမဦးဆုံးခံယူခဲ့ကြသည်။

သို့သော်လည်း မိုင်းယောင်းရှိ ၂၀၀၀ လုံးသော ခရစ်ယာန်များသည် ဘက်တစ်များမဟုတ်ကြပါ။ သုံးပုံ တစ်ပုံမှာ ရိုမန်ကက်သလစ်များဖြစ်ကြသည်ဟုခရစ်ယာန်ဘုန်းကြီးတစ်ဦးကဆိုသည်။ သူက ဆက်လက်ပြောသည်မှာ ကျိုင်းတုံစော်ဘွားက သာသနာအရပ်ရပ်ကို သဘောထားကြီးစွာကြိုဆိုကြောင်း ဆိုသည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ *“သားကိုရှင်မပြုပေးနိုင်လောက်အောင် အသုံးမကျသူများ၊ အနူများနှင့်စုန်းရှိသူများသာ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်အဖြစ်ခံယူကြသည်”*ဟု ထင်မှတ်ယုံကြည်နေသော လူများစုဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအကြားတွင် မျက်နှာငယ်ဆဲဟု အခမ်းအနားကို ပါဝင်ဆင်နွှဲခဲ့ရသူ ခရစ်ယာန်သျှမ်းတစ်ဦးက ပြန်လည်ပြောပြသည်။

လက်နက်ချရန် ‘ဝ’ အဖွဲ့ “ဖိတ်ခေါ်” ခံရခြင်း

၁၇ ဧပြီ ၂၀၀၆

ဒေသတွင်း ထိုင်းသစ်လုပ်ငန်းရှင်တစ်ဦး၏အဆိုအရ ဧပြီ ၉ ရက် တနင်္ဂနွေနေ့ တာချီလိတ်တွင်ကျင်းပသော အစည်းအဝေးအတွင်း UWSA ကို ဗမာ့တပ်မတော်မှ လက်နက်နှင့်ငြိမ်းချမ်းရေးလဲလှယ်ရန်“ဖိတ်ခေါ် ”ခဲ့သည်ဟု ဆို၏။ “ကျနော်တို့ မလိုက်လျှောနိုင်တဲ့ တောင်းဆိုမှုပါ”ဟု ‘ဝ’ အရာရှိတစ်ဦးက အတည်ပြုပြောဆိုသည်။

တာချီလိတ်သို့ အရှေ့မြောက်ပိုင်းတိုင်း၊ အရှေ့ပိုင်းတိုင်းနှင့် တြိဂံတိုင်းတို့ကိုကြီးကြပ်နေသော တိုင်းချုပ်ကြီးဒုဗိုလ်ချုပ်ကြီးကျော်ဝင်း အလည်အပတ်ရောက်ရှိပြီးသည့်နောက် အစည်းအဝေးကို သုံးရက်ကြာကျင်းပခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

UWSA တပ်အင်အားစုသည် တရုတ်–သျှမ်းနယ်စပ်တလျှောက် ကိုးကန့်မှမုံးလားအထိနှင့် ထိုင်း–သျှမ်းနယ်စပ်တလျှောက် တာချီလိတ်မှ ဟိုမိန်းအနီးတဝိုက်အထိ တပ်စွဲထားကြသည်။

INDP 224 BUR.PMD 21 24/05/2006, 12:18 PM

နယ်စပ်သို့ ဝ များ အစုလိုက်အပြုံလိုက် ထပ်မံပြောင်းရွှေ့လာခြင်း

၂၁ အေပရယ် ၂၀၀၆

၂၀၀၀ ခန့်ရှိ ဝ လူမျိုးများသည် အေပရယ် ၁၇ ရက်တွင် မိုင်းတုံမြို့နယ်သို့ ထပ်မံပြောင်းရွှေ့ရောက်ရှိလာကြကြောင်း နယ်စပ်မှပေးပို့သော သတင်းများအရ သိရသည်။

ဝ အရာရှိတစ်ဦး၏ ပြောဆိုချက်အရ ဝ မြို့တော်ပန်ဆန်းမှ ဝ လူမျိုးများကို ထရပ်ကားကြီး ၃၉ စီးဖြင့် တင်ဆောင်လာကြောင်း၊ သတင်းဆိုစ့်က ဆက်၍ပြောပြသည် မှာ "ဝ ဒုဥက္ကဌ ဘိုလါခမ်းက ဒီဇင်ဘာ ၅ ရက် – ဇန္နဝါရီ ၃၁ အတွင်းမှာ ကျင်းပခဲ့တဲ့ အမျိုးသားညီလာခံကို သွားရောက်တက်ရောက်နေစဉ် အတောအတွင်းမှာ ဒီပြောင်းရွှေ့ရေးကို ရန်ကုန်စစ်အုပ်စုနဲ့ သဘော တူညီချက်ရယူခဲ့တာပါ"ဟု ဆိုသည်။

လားဟူအမျိုးသားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအဖွဲ့ LNDO မှ ထုတ်ဝေသော Unsettling Moves အစီရင်ခံစာအရ ၁၉၉၉ ခုနှစ်မှစတင်သော ၃ နှစ်စီမံကိန်းအတွင်း ဝလူမျိုး ၁၂၅,၀၀၀ ကျော်အား မြောက်ပိုင်းသျှမ်း–တရုတ်နယ်စပ်မှ တောင်ပိုင်းသျှမ်း–ထိုင်းနယ်စပ်သို့ပြောင်းရွှေ့အခြေချနေထိုင်စေခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ ဝ သွေးစည်းညီညွတ်ရေးတပ်မတော် UWSA ကမူ လူပေါင်း ၆၀,၀၀၀ မျှသာ ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ကြောင်း လူ ၁၀၀၀၀၀ ပြောင်းရွှေ့ရန် အစီအစဉ်ရှိကြောင်းဆိုသည်။

မုံးလားအပစ်ရပ်ခေါင်းဆောင် "လင်" ကာစီနိုရုံများပြောင်းရွှေ့

၂၁ အေပရယ် ၂၀၀၆

မုံးလားအပစ်ရပ်ခေါင်းဆောင် စိုင်းလင်း ခေါ် လင်မင်ရှဲန်သည် တရုတ်အာဏာပိုင်များ၏ တိုက်တွန်းမှုအရ တရုတ်နယ်စပ်မှ ၁၆ မိုင်ခန့်အကွာ ကျိုင်းတုံမှ ၄၁ မိုင်ကွာဝေးသော မုံးမအုပ်စု ဝမ်ရှို့ကျေးရွာတွင် လောင်းကစားရုံသစ် ၅ ခုတို့ကို တည်ဆောက်နေသည်ဟု ထိုဒေသသို့ အလည်အပတ်သွားရောက်ခဲ့သော သျှမ်းသံတော်ဆင့် သတင်းဆိုစ့် ကဆိုသည်။

လောင်းကစားရုံတစ်ရုံသည် မတ်ချ်လ ၁ ရက်နေ့ကတည်းက စတင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပြီး ကျန်လောင်းကစားရုံများကိုလည်း မေလအတွင်းတွင် ဖွင့်လှစ်နိုင်ရန် 'လင်'က စိုင်းပြင်းနေသည်ဟု ဆို၏။ ၂၀၀၄ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းအထိ NDAA-ESS ၏အဓိကဝင်ငွေ ရရှိရာ လမ်းကြောင်းမှာ ခရီးသွားလာရေးနှင့်လောင်းကစားရုံများမှဖြစ်သည်။ တရုတ်အာဏာပိုင်များက နယ်စပ်ဂိတ်များကို ပိတ်ပစ်လိုက်သောအခါ စည်ကားသိုက်မြိုက်ခဲ့ဖူးသောမြို့သည် သရဲမြို့အလား တိတ်ဆိတ်သွားခဲ့သည်။

အကျပ်အတည်းနှင့်ရင်ဆိုင်နေရသော ဒီ ချုပ် အဖော်တိုး

၃၀ အေပရယ် ၂၀၀၆

၁၉၉၀ ရွေးကောက်ပွဲ ဒုတိယအကြီးဆုံးအနိုင်ရပါတီ သျှမ်းတိုင်းရင်းသားများဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (Shan Nationalities League for Demo cracy - SNLD) ၏ အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး "ဆန္ဒအလျောက်နုတ်ထွက်"ဟု နအဖပိုင် မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာက ယမန်နေ့တွင် ရေးသားဖော်ပြခဲ့သည်။

အဆိုပါသတင်းက အသက် ၅၈ နှစ် စိုင်းဆောင်ဆီခေါ်နဲယ်လ်ဆင် လွှတ်တော်အမတ်၊ ကျောက်မဲမြို့နယ် မဲဆန္ဒနယ်အမှတ် ၂ သည် သူ၏ နုတ်ထွက်စာကို အေပရယ် ၆ ရက် နေ့၌တင်သွင်းခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

စိုင်းဆောင်ဆီသည် သျှမ်းတိုင်းရင်းသားများဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်၏ ပါလီမန်လွှတ်တော်အမတ်များအနက် သုံးဦးမြောက်နုတ်ထွက်ရသူဖြစ်ကြောင်း သျှမ်းပြည်မြောက်ပိုင်း သတင်းများကဆိုသည်။ အာဏာပိုင်များ၏ ဖိအားပေးမှုဖြင့် ယခင်က နုတ်ထွက်သွားရသူနှစ်ဦးမှာ–

၁။ ။စိုင်းထွန်းအောင်၊ ၄၈ နှစ်၊ လင်းခေးလွှတ်တော်အမတ်၊ ဂျွန်လ ၅ ရက် ၂၀၀၄ တွင် နုတ်ထွက်
၂။ ။ပါတီခေါင်းဆောင် စဝ်ခွန်ထွန်းဦး၊ ၆၃ နှစ်၊ သီပေါမြို့နယ် ဆန္ဒနယ်မြေ–၁၊ နိုဝင်ဘာ ၃ ရက် ၂၀၀၅ တွင် နှစ်ရှည်ထောင်ဒါဏ် ၉၃ နှစ်ချမှတ်ခံရ

တို့ဖြစ်သည်။

အဘက်ဘက်မှအတည်ပြုသော သတင်းများအရ စိုင်းဆောင်ဆီသည် အေပရယ် ၆ ရက်နေ့တွင် အထူးစုံစမ်းစစ်ဆေးရေးအဖွဲ့မှ ဆင့်ခေါ်ခြင်းကိုခံခဲ့ရပြီး ကျောက်မဲရှိသူ၏အရဏ်ဦးတည်းခိုခန်း အပိတ်ခံမလား (သို့) ပါတီဝင်အဖြစ်မှနုတ်ထွက်မလား တစ်ခုခုရွေးချယ်ရန် ဖိအားပေးခံခဲ့ရသည်ဟုဆိုသည်။

ပါတီ၏အရေးကြီးပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဖြစ်သူ စိုင်းဖုခေါ် စိုင်းလှဖေ (၅၆ နှစ်) သည်လည်း ထိုနည်းရင်း ဖိအားပေးခံရပြီး အေပရယ် ၇ ရက်နေ့တွင် အသင့်ပြင်ဆင်ထားပြီးသောနုတ်ထွက်စာအား လက်မှတ်ထိုးလိုက်ရသည်။ ထိုနည်းတူ သီပေါ–နောင်ချို–မူဆယ်ရုံးခွဲတို့လည်း အကျပ်ကိုင်ခံရကြောင်း သတင်းရသည်။

သျှမ်းပြည်တောင်ပိုင်း လင်းခေး၊ မိုင်းကိုင်နှင့် ဆီဆိုင်မြို့များရှိ ပါတီရုံးခွဲများမှာလွန်ခဲ့သော ၅ နှစ်ကျော်ကတည်းက ပိတ်ပင်ခြင်းခံခဲ့ရပြီးဖြစ်သည်။

INDP 224 BUR.PMD 22 24/05/2006, 12:18 PM

အာ မေ ရိ ကန် သျှမ်း များ ပ ထ မ ဆုံး အ ကြိမ် UN ရုံး ရှေ့ ဆန္ဒ ပြ

ဓာတ်ပုံ ။ SIB

အမေရိကန်မှာရောက်ရှိနေကြတဲ့ သျှမ်းတိုင်းရင်းသားများအဖွဲ့က ပထမဆုံးအကြိမ်အဖြစ် စုဝေးဆန္ဒပြပွဲတရပ်ကို နယူးယောက်မြို့ ကမ္ဘာ့ ကုလသမဂ္ဂရုံးရှေ့ပန်းခြံမှာ မေလ ၁ ရက်နေ့က ပြုလုပ်ခဲ့ပါတယ်။ နအဖ စစ်အစိုးရဟာ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်၊ တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့ အစည်းတွေ၊ ပြည်တွင်းပြည်ပရှိ နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းတွေရဲ့ အပြု သဘောဆောင်တဲ့ကမ်းလှမ်းချက်၊ အဆိုပြုချက်တွေကို ခါးခါးသီးသီး ငြင်းဆန်နေတဲ့အတွက် ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီက ထိရောက်စွာ အရေးယူဆောင်ရွက်ပေးဘို့ ဆန္ဒပြခဲ့ကြတာဖြစ်ပါတယ်။

ကုလသမဂ္ဂအထွေအထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ် ကိုဖီအနန်ဆီကို စာရေးတောင်းဆိုခဲ့သလို ဆန္ဒပြနေစဉ်အတွင်းမှာ လက်ကမ်းစာစောင် တွေလည်းဝေငှခဲ့တယ်လို့သိရပါတယ်။ အဲဒီလက်ကမ်းစာစောင်တွေထဲ မှာ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့လက်ရှိအခြေအနေ၊ သျှမ်းပြည်ရဲ့သမိုင်းကြောင်း၊ သျှမ်းပြည်အတွင်း လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖေါက်မှုမှတ်တမ်း၊ SNLD ဥက္ကဌ စဝ်ခွန်ထွန်းဦးနဲ့ ကျန်သျှမ်းခေါင်းဆောင်တွေရဲ့ဓါတ်ပုံနဲ့ သူတို့အပေါ် စွဲဆိုထားချက်တွေ–စသဖြင့် ပါရှိပါတယ်။

အဲဒီဆန္ဒပြပွဲကို ကုလသမဂ္ဂရုံးရှေ့မှာ နေ့လည် ၁၂း၀၀ နာရီကနေ ညနေ ၀၆း၀၀ နာရီအထိပြုလုပ်ခဲ့ပြီး တခြားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့တွေလဲ ပါဝင်ပူးပေါင်းခဲ့တယ်လို့ သိရပါတယ်။

နေအိမ်အကျယ်ချုပ်ကျခံနေရတဲ့ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၊ ဦးတင်ဦး နဲ့တကွ အဖမ်းဆီးခံထားရတဲ့နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားအားလုံးကို ပြန် လွှတ်ပေးဖို့၊ ထောင်ဒဏ်နှစ်ရှည်ချမှတ်ခံထားရတဲ့ ခွန်ထွန်းဦးအပါအဝင် သျှမ်းပြည်ခေါင်းဆောင်တွေအားလုံး ချွင်းချက်မရှိ ပြန်လွှတ်ပေးဖို့၊ သျှမ်း ပြည်အတွင်းမတရား ဖိနှိပ်အုပ်ချုပ်နေမှု၊ အတင်းအကြပ်နေရာရွှေ့ ပြောင်းခံရမှုတွေ၊ အမျိုးသမီးတွေအပေါ် မုဒိန်းကျင့်မှုတွေ–စတဲ့ လူ့ အခွင့်အရေးချိုးဖေါက်မှုတွေကို ရပ်တန်းကရပ်ဘို့နဲ့ မြန်မာ့အရေးကို ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီက ထိရောက်စွာကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းပေးဖို့ တောင်းဆိုကြတာဖြစ်ပါတယ်။

ပြီးခဲ့တဲ့ ဖေဖေါ်ဝါရီလ ၁၂ ရက်နေ့က NLD ရဲ့တောင်းဆိုချက်ကို နအဖကတုန့်ပြန်မှုမရှိတာရယ်၊ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်တွေ အပေါ် ပိုပြီးဖိနှိပ်ချုပ်ခြယ်လာတဲ့ အခြေအနေတွေကို မီးမောင်းထိုးပြဘို့ အတွက် ကုလသမဂ္ဂရုံးရှေ့မှာ ဆန္ဒပြဘို့စီစဉ်ခဲ့တယ်လို့ နယူးယောက် အခြေစိုက် သျှမ်းအမျိုးသမီးနန်းဇမ်နွံက ပြောပြပါတယ်။

“NLD တောင်းဆိုတဲ့ဟာက အားလုံးရဲ့အမြင်မှာ တော်တော် ပျော့ပြောင်းတယ်လို့ ပြောရမှာပါ။ အဲဒါကိုလဲနအဖဖက်က လုံးဝအရေး မစိုက်ဘူး။ ကျမတို့ဒီမှာရှိနေတဲ့ သျှမ်းတိုင်းရင်းသားတွေအားလုံးက အမေရိကန်ပြည်ထဲမှာပြန့်ကြဲနေတယ်။ ပြည်နယ်တစ်ခုခုမှာ သျှမ်းတွေ နည်းနည်းစီရှိကြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ လော့စ်အိန်ဂျလစ်က သျှမ်းတွေရော ရောက်လာပြီး ပါဝင်ဆန္ဒပြမယ်ဆိုလို့ ချက်ချင်းစီစဉ်လိုက်တာပါ။”

သျှမ်းအမျိုးသားတွေ စုဝေးဆန္ဒပြနိုင်ဘို့အတွက် ကာလီဖိုး နီးယားပြည်နယ်၊ ကွန်နက်တီကတ်နဲ့ နယူးဂျာစီပြည်နယ်တွေမှာ ပြန့်ကြဲနေတဲ့သျှမ်းတွေကို စုစည်းပြီးစီစဉ်ခဲ့တယ်လို့ သိရပါတယ်။

မိုင် ၃၀၀၀ ကျော်ဝေးတဲ့ကာလီဖိုးနီးယားကနေ ဆန္ဒပြဘို့အတွက် နယူးယောက်မြို့ကိုရောက်ရှိလာတဲ့ အသက် ၆၀ အရွယ်သျှမ်းဦးကြီးတဦး ဟာ ဘာ့ကြောင့်အခုလိုလာရောက်ဆန္ဒပြရသလဲဆိုတဲ့အကြောင်း ဆန္ဒ ပြပွဲကနေ သျှမ်းဘာသာနဲ့အခုလိုပြောပြပါတယ်။ “ကျနော်ဟာ နယူး ယောက်နဲ့ မိုင် ၃၀၀၀ ဝေးတဲ့ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု အနောက်ဖက် ခြမ်းမှာနေထိုင်ပါတယ်။ ကျနော့်ရဲ့မိခင်နိုင်ငံ၊ မိမိလူမျိုး သျှမ်းအမျိုးသား တွေ တွေ့ကြုံနေရတဲ့ဒုက္ခတွေကို ကမ္ဘာကသိအောင် ပြောပြနိုင်ဘို့ အတွက် လာရောက်ဆန္ဒပြရတာဖြစ်တယ်”

အလားတူဘဲ ကွန်နက်တီကတ်ပြည်နယ်က သျှမ်းဦးကြီးတွေကလဲ ဆန္ဒပြပွဲကို လာရောက်ပူးပေါင်းခဲ့ကြတယ်လို့ သိရပါတယ်။ ပထမဆုံး သျှမ်းအမျိုးသားတွေရဲ့ ဆန္ဒပြပွဲစီစဉ်ခဲ့ပုံကို နန်းဇမ်နွံက – "Organize ကတော့ သျှမ်းအဖွဲ့အစည်းအချင်းချင်း ကျမတို့တလကို အနည်းဆုံးတခါလောက်တော့ conference call လုပ်တော့ လူအယောက် ၂၀ ကနေ ၅၀ လောက်တက်လို့ရတဲ့ conference call လုပ်လိုက်တယ်။ ထိုင်းထဲမှာရှိတဲ့ သျှမ်းတွေလဲပဲ လွန်ခဲ့တဲ့တပတ်လောက်က သူတို့ဆန္ဒပြပွဲလုပ်တယ်တဲ့၊ လူလဲတော်တော်များတယ်တဲ့။ အယောက် ၁၀၀ နီးပါး ရှိတယ်တဲ့။ နိုင်ငံတကာမှာရောက်နေတဲ့ သျှမ်းတွေ USA တင်မက Australia, Canada, UK မှာရှိတဲ့ သျှမ်းတွေတညီတညွတ်တည်း ကိုယ်ရောက်တဲ့နေရာမှာ စုဝေးဆန္ဒပြသင့်တယ်လို့ အကြံဉာဏ်ပေးလာတယ်။ ကျမတို့ဒီမှာလူစုလိုက်တော့ နယူးယောက်မှာ သျှမ်းက ၄–၅ ယောက်ရှိတယ်။ ကျန်တဲ့ ပြည်နယ်တွေမှာ နည်းနည်းစီ ပြန့်ကြဲနေတယ်။ ဆန္ဒပြရင်လာမယ်လို့ပြောတော့ လုပ်ဖြစ်သွားတာပါ။"

သျှမ်းအမျိုးသားတွေရဲ့ဆန္ဒပြပွဲလို့ဆိုပေမဲ့ နယူးယောက်မြို့ကို ရောက်ရှိနေတဲ့ ရခိုင်အမျိုးသားတွေ၊ NCGUB အဝေးရောက်ညွန့်ပေါင်း အစိုးရအဖွဲ့ဝင်တွေ NLD-LA လွတ်မြောက်နယ်မြေအဖွဲ့ဝင်တွေနဲ့ အမျိုးသမီးအဖွဲ့ဝင်တွေလဲ ပါဝင်တက်ရောက်ဆန္ဒပြခဲ့ကြတယ်လို့ သိရပါတယ်။

အလားတူဆန္ဒပြပွဲတရပ်ကို မနေ့(၃၀၊ ၄၊ ၀၆)ကဘဲ ဝါရှင်တန်ဒီစီမြို့က နအဖစစ်သံရုံးရှေ့မှာ ပြုလုပ်ခဲ့ပါတယ်။ ဆန္ဒပြပွဲကိုစီစဉ်သူ ကိုရွှေဇင်ထွန်းက "၂၀၁ ကြိမ်မြောက် အာဏာရှင်ဆန့်ကျင်ရေးလူထုလွတ်မြောက်ရေးလှုပ်ရှားမှုဖြစ်ပါတယ်။ UN အတွင်းရေးမှူးချုပ် ကိုဖီ အနန်ထံ စာတစောင်ပေးထားပါတယ်။"

RFA နန်းခမ်းထွေး (၂၊ ၅၊ ၀၆)

ဓာတ်ပုံ။ Surharn

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှာ ရောက်ရှိနေတဲ့ သျှမ်းတိုင်းရင်းသားတွေ မေလ ၁ ရက် ကမ္ဘာ့အလုပ်သမားနေ့မှာ နယူးယောက် UN ရုံးရှေ့မှာ ဆန္ဒပြခဲ့သူတွေထဲက နန်းဇမ်နွံက BBC ကို အခုလိုပြောပြပါတယ်။

"နဂိုကတည်းက ကျမတို့ဆန္ဒပြဘို့အစီအစဉ်ရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီ USA ရဲ့ State ပေါင်းစုံမှာ ပြန့်ကြဲပြီးနေထိုင်ကြလို့ စုစည်းဘို့ မလွယ်ပါဘူး။ NLD က အပျော့ပြောင်းဆုံးတောင်းဆိုတာကိုတောင် နအဖတို့မလိုက်လျောဘူး။ ထပ်ပြီး သဘောထားတင်းမာနေတယ်။ ပြည်တွင်းအခြေအနေကလဲ အဖက်ဖက်ဆိုးဝါးလာတယ်။ အဲဒါကြောင့် ပြင်ပမှာရောက်နေကြတဲ့ သျှမ်းတွေအနေနဲ့ စုပေါင်းပြီး ဆန္ဒပြတာဟာ NLD နဲ့ သဘောထားချင်းအတူတူဘဲပေါ့နော်။ ပြည်တွင်းပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွေလိုလားကြတယ်ဆိုတာပြသဘို့ စုဝေးဆန္ဒပြကြတာပါ။"

"USA မှာ ရောက်နေတဲ့ သျှမ်းတိုင်းရင်းသားတွေဟာ တခြားတိုင်းရင်းသားတွေ နိုင်ငံရေးနဲ့ပတ်သက်ပြီး နေရာတိုင်းမှာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုရှိပါတယ်။ နိုင်ငံရေးတင်မက လူမှုရေးဘက်မှာကော– ဥပမာ သင်္ကြန်ပွဲတို့ ဘာတို့မှာလဲ ကျမတို့သျှမ်းတွေအမြဲပါပါတယ်။ သျှမ်းရိုးရာအကတို့၊ အစားအသောက်တို့ ဘာတို့ကအစ – နိုင်ငံရေးပွဲတွေ အမြဲတမ်းသွားပါတယ်။ သျှမ်းကိုယ်စားလှယ်တွေအနေနဲ့တက်တာတွေ လဲရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ နေထိုင်တာဝေးကြတော့ အင်အားကောင်းကောင်းနဲ့မပါနိုင်တာတခုဘဲ ရှိပါတယ်။"

"ဒီကနေ့ဆန္ဒပြပွဲမှာ သျှမ်းတွေတင်မက ရခိုင်အမျိုးသားတွေ၊ နယူးရောက်မှာရှိတဲ့ နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းတွေ၊ Burma Point တို့ NCGUB, NLD-LA အဖွဲ့ဝင်တွေ အကုန်လုံးလာကြပါတယ်။"

"ဒီဆန္ဒပြမှု ဘယ်လောက် ထိရောက်မလဲဆိုတော့ ကျမတို့နားဖြတ်သွားကြတဲ့လူတွေခပ်များများက ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်ကို သိကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ သျှမ်းအမျိုးသားတွေလဲ အဖိနှိပ်ခံနေရတယ်ဆိုတာ သူတို့မသိကြဘူး။ ဒါ့ကြောင့် သူတို့မေးခွန်းတွေမေးကြတယ်။ Shan State က ဘယ်နားမှာလဲ– အဲဒါမျိုးတွေပေါ့။ ကျမတို့က ဆန္ဒပြတာအပြင် စာတွေဖြန့်ဝေပါတယ်။ ဦးခွန်ထွန်းဦးနဲ့ ဖမ်းဆီးခံထားရတဲ့ သျှမ်းခေါင်းဆောင်တွေပါတဲ့ ဓါတ်ပုံပါစာရွက်တွေ၊ UN အတွင်းရေးမှူးချုပ်ဆီရေးပို့တဲ့စာတွေလဲပါတယ်။ သျှမ်းပြည်အကြောင်း၊ ဒေါ်စုကို လွတ်ပေးဘို့တောင်းဆိုတဲ့အကြောင်းတွေလဲ ဖြန့်ပါတယ်။ မြန်မာပြည်နိုင်ငံရေး လုံးဝကြီးပြောင်းလဲလာဖို့တော့ မမျှော်လင့်ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ နအဖကိုတော့ အနည်းဆုံး message တခုပေးလိုက်နိုင်တာပါ။ ကျမတို့လည်း အဖိနှိပ်ခံဘဝမှာ ရှိနေတယ်ဆိုတာပေါ့။"

ဆန္ဒပြနေသူ ၃၀ ခန့်အထဲကတစ်ဦးဖြစ်သူ သျှမ်းတိုင်းရင်းသူ နန်းဇမ်နွံ ရှင်းပြသွားတာဖြစ်ပါတယ်။

BBC (3/ 5/ 06)

INDP 224 BUR.PMD 24 24/05/2006, 12:18 PM

ယနေ့ဗမာပြည်လူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေ

ယနေ့ဗမာပြည် လူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေမည်သို့ရှိသနည်းဟု မေးလျှင် ကမ္ဘာ့အဆိုးဝါးဆုံးနိုင်ငံများထဲ၌ ပါဝင်နေသည်ဟုဖြေရမည် ဖြစ်၏။ ၁၉၈၈ တွင် ဒုတိယအကြိမ်အာဏာသိမ်းပြီးယနေ့တိုင်အောင် ကြမ်းတမ်းစွာ ဖိနှိပ်အုပ်ချုပ်သည့် စစ်အာဏာရှင်အုပ်စုသည် ၁၉၉၀ ရွေးကောက်ပွဲအနိုင်ရ NLD ပါတီခေါင်းဆောင်ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည် နှင့် ဒုဥက္ကဋ္ဌဦးတင်ဦးတို့အား အချိန်အကန့်အသတ်မရှိ အကျယ်ချုပ် ချုပ်ထားသည်သာမက ရွေးကောက်ပွဲအနိုင်ရ ဒုတိယအကြီးဆုံးပါတီ SNLD ၏ ဥက္ကဋ္ဌခွန်ထွန်းဦးနှင့် အခြားတိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်များ အား အနှစ် ၉၀–၁၀၀ ထောင်ဒဏ်ချမှတ်ခဲ့သည်။ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား ၁၂၀၀ ကျော်လည်း တပြည်လုံးအနှံ့ အချုပ်နှောင်ခံနေရဆဲဖြစ်သည်။

၁၉၉၆–၉၈ နှစ်များက သျှမ်းပြည်အလယ်ပိုင်း၊ တောင်ပိုင်း၌ သူပုန်နှိမ်နင်းရေးအကြောင်းပြချက်ဖြင့် နဝတစစ်တပ်က ဒေသခံ တိုင်းရင်းသားပြည်သူများအပေါ် ရက်စက်ယုတ်မာစွာ ဖြတ်လေးဖြတ် ပေါ်လစီ ကျင့်သုံးခဲ့၏။ ၁၁ မြို့နယ်အတွင်းကျေးရွာပေါင်း ၁,၄၀၀ ကျော်၊ ကျေးလက်လူထု ၃၀၀,၀၀၀ကျော်အား အဓမ္မပြောင်းရွှေ့ခိုင်းသဖြင့် အိမ်နီးချင်းထိုင်းနိုင်အတွင်းသို့ သုံးပုံနှစ်ပုံကျော် ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင် နေရသည်။ ကျန်သုံးပုံတပုံကျော်မှာလည်း IDP ဘဝကျရောက်ခဲ့

“ဒေသခံကရင်လူထု၊ ၁၂,၀၀၀ ခန့် မိမိအိုးအိမ်ကိုစွန့်ခွာ၍ အခြေအနေမဲ့ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်များအဖြစ် ထွက်ပြေးပုန်းရှောင်နေရသည်မှာ လက်ရှိမျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ဖြစ်”

ရသည်မှာ ယနေ့တိုင်ဖြစ်သည်။ တိုင်းရင်းသားပြည်နယ်များနှင့် တပြည်လုံးတွင်လည်း နအဖစစ်တပ်မှ အမျိုးသမီးများအပေါ် မုဒိမ်း ကျင့်မှု အဆက်မပြတ်ကျူးလွန်နေခဲ့ကြသည်။

အစိုးရနှင့်မပတ်သက်သော NGOs လုပ်ရှားမှုအဖွဲ့များဖြစ်သာ ထိုင်းနယ်စပ်အခြေစိုက် သျှမ်းလူ့အခွင့်အရေးမဏ္ဍိုင်၊ သျှမ်းအမျိုးသမီး ရေးရာလှုပ်ရှားရေးအဖွဲ့၊ ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့၊ ကရင်အမျိုးသမီး အဖွဲ့ချုပ်၊ မွန်လူ့အခွင့်အရေးမဏ္ဍိုင် SHRF, SWAN, KHRG, KWO,HRFM စသည်တို့၏ ၂၀၀၂–၂၀၀၃ အစီရင်ခံစာများမှဖော်ပြ ချက်များအရ (အထောက်အထားခိုင်လုံသော စာရင်းဇယားများ လောက်သည်ပင်လျှင်) ၁၉၉၆–၂၀၀၂ အတွင်းဒေသခံ တိုင်းရင်းသူ စုစုပေါင်းထောင်နှင့်ချီ အဓမ္မပြုကျင့်ခြင်းခံခဲ့ကြရသည်။

၁၉၈၉ မှစ၍ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးအဖွဲ့ အစည်းပေါင်း ၁၇ ဖွဲ့နှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့သည်ဟု စစ်အုပ်စုက ပြည်တွင်းပြည်ပကို ကြေငြာဝါဒဖြန့်နေခဲ့သော်လည်း စစ်တပ်တည်ဆောက်ရေးကိုမူ မရပ်မနားတိုးချဲ့နေခဲ့၏။ ၅၆ မြို့နယ်ရှိသော အကြီးဆုံးပြည်နယ်ဖြစ်သည့် သျှမ်းပြည်တပြည်လုံး၌ ၁၉၈၈–၈၉ က နဝတ ဗမာတပ်ရင်းပေါင်း ၂၁ ရင်းခန့်သာရှိခဲ့သော်လည်း ယခုအခါ တပ်ရင်းပေါင်း ၂၀၀ နီးပါးအထိ တိုးချဲ့အခြေချလာခဲ့ကြသည်။ သျှမ်း၊

SHRF, SWAN, KHRG, KWO, HRFM စသည်တို့၏ ၂၀၀၂–၂၀၀၃ အစီရင်ခံစာများမှဖော်ပြချက်များအရ ၁၉၉၆–၂၀၀၂ အတွင်း ဒေသခံ တိုင်းရင်းသူ စုစုပေါင်းထောင်နှင့်ချီ အဓမ္မပြုကျင့်ခြင်းခံခဲ့ကြရသည်

ကရင်၊ ကရင်နီ၊ မွန်၊ ချင်း၊ ရခိုင်ပြည်ထောင်များတွင် အဓမ္မရပ်ရွာပြောင်း ရွှေ့ခိုင်းမှု Forced Relocation သာမက တပြည်လုံး အနှံ့တောရွာမြို့ပါ နအဖစစ်တပ်မှ ဒေသခံတိုင်းရင်းသားပြည်သူများအပေါ် အဓမ္မလုပ်အား ပေး force labour, မုဒိမ်းမှု rape, အကြောင်းမဲ့ဖမ်းဆီးမှု ရိုက်နှက်မှု အဓမ္မလယ်ယာခြံမြေသိမ်းယူမှု porter, capture, torture, land confiscation များ ယနေ့တိုင်ချိုးဖောက်ကျူးလွန်နေကြသည်။

နအဖစစ်အုပ်စု၏ မြို့တော်သစ်နှင့် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်ရုံးကို ပျဉ်းမနားမြို့နယ်ကြပ်ပြေးဒေသသို့ ပြောင်းရွှေ့ပြီးနောက်ပိုင်း ၂၀၀၆ ဖေဖေါ်ဝါရီလဆန်းမှစ၍ ပျဉ်းမနားအရှေ့တောင်ဘက် တောင်ငူ၊ ညောင် လေးပင်၊ ဖာပွန်နှင့် သထုံခရိုင်ဒေသများရှိဒေသခံ ကရင်တိုင်းရင်းသား များအပေါ် နအဖတပ်ရင်း ၅၆ ရင်းမှ အကြီးအကျယ်ဖြတ်လေးဖြတ် စစ်ဆင်ရေးပြုလုပ်ပြီး ကရင်ထုထု၏ ကျေးရွာအိမ်မြေမြေကောက်ပဲသီးနှံ ဆန်စပါးများဖျက်စီးမီးရှို့ခြင်း၊ ဖါးစည်စသည့် သမိုင်းဝင်ယဉ်ကျေးမှု သင်္ကေတပစ္စည်းများနှင့်ရွှေငွေပစ္စည်းများလုယက်ခြင်း၊ ကလေးသက်ကြီး ရွယ်အိုပါမကျန် သမင်္ဂသူများအားသတ်ဖြတ်ခြင်း၊ အမျိုးသမီးများ အားမုဒိမ်းကျင့်ခြင်းစသည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ အသော မသတ်ကျူးလွန်ချိုးဖောက်နေကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဒေသခံကရင်လူထု၊ ၁၂,၀၀၀ ခန့် မိမိအိုးအိမ်ကိုစွန့်ခွာ၍ အခြေအနေမဲ့ပြည်တွင်းဒုက္ခသည် များအဖြစ် ထွက်ပြေးပုန်းရှောင်နေရသည်မှာ လက်ရှိမျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ ဖြစ်သည်။

နအဖစစ်အုပ်စုသည်(ဧပြီလ လစာမတိုးမီအထိ) ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေးအတွက် ပြည်သူတစ်ဦးလျှင် အမေရိကန်ဒေါ်လာတစ်ဒေါ်လာ ခွဲကိုပင် ပြည့်အောင်မသုံးစွဲသော်လည်း စစ်သားတစ်ဦး၏ကျန်ကျ စားရိတ်ကိုမူ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၄၀၀ ခန့်သုံးစွဲနေသည်။ ယခုအခါ စစ်မှုထမ်းများ၏ လစာကို ၃ ဆမှ ၅ ဆအထိ တိုးပေးပြန်ပြီဖြစ်သည်။

ယနေ့ပြည်သူများခါးစည်းကြုံတွေ့နေရသော ဒုက္ခဝဲသြယမှာ လူ့အခွင့်အရေးကင်းမဲ့မှုသာမက ပြည်ထောင်စုတိုင်းရင်းသားများ၏

INDP 224 BUR.PMD 25 24/05/2006, 12:18 PM

ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် (နိုင်ငံရေးအရလွတ်လပ်ခွင့်) ကင်းမဲ့မှုဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဒီမိုကရေစီအခွင့်အရေး နှင့် တိုင်းရင်းသားများ၏ အမျိုးသား ရပိုင်ခွင့်သည် ဒင်္ဂါးတပြား၏ ခေါင်းနှင့်ပန်းပမာ ထပ်တူတပ်မျှအရေးပါ အရာရောက်ကြောင်း၊ တခုနှင့်တခုအပြန်အလှန် ထောက်ကူပံ့ပိုး ကျားကန်ပေးနေကြကြောင်း၊ ပြည်တွင်းပြည်ပဒီမိုကရေစီ အင်အားစု များနှင့် တိုင်းရင်းသားအင်စားစု များက အပြည့်အဝခံယူယုံကြည် ထားကြသည် UN ၏ ၁၉၉၄ ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြစ်သည့် (NLD ဒီမိုကရေစီအုပ်စု၊ တိုင်းရင်းသား အုပ်စုနှင့် အာဏာသိမ်းစစ်အုပ်စု တို့၏ ၃ ပွင့်ဆိုင် တွေ့ဆုံဆွေးနွေး ပွဲ) Tripartite Dialogue လမ်းညွှန်ချက်မှာလည်း ဒီမိုကရေစီအရေးကိုရော တိုင်းရင်းသားအရေး ကိုပါ UN မှ အသိအမှတ်ပြုထားကြောင်းမှတ်ယူရပေမည်။

ဒီမိုကရေစီအခွင့်အရေး နှင့် တိုင်းရင်းသားများ၏ အမျိုးသားရပိုင်ခွင့်သည် ဒင်္ဂါးတပြား၏ ခေါင်းနှင့်ပန်းပမာ ထပ်တူတပ်မျှအရေးပါအရာရောက်ကြောင်း၊ တခုနှင့်တခုအပြန်အလှန် ထောက်ကူပံ့ပိုးကျားကန်ပေး

ပြင်ပကမ္ဘာအဖို့မြန်မာပြည်၏ ပြည်ထောင်တိုင်းရင်းသားများ အရေးထက် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်ဦးဆောင်သော ဒီမိုကရေစီအရေး ကို ပို၍လူသိများကြ၏။ သို့သော် သမိုင်းအထောက်အထားနှင့် ပကတိ အဖြစ်အမှန်အနေအထားကို ဆန်းစစ်ကြည့်လျှင် တိုင်းရင်းသားများ၏ ၇ ပြည်ထောင်နယ်မြေ အကျယ်အဝန်းသည် တပြည်လုံး ၏ ၆၀ ရာခိုင် နှုန်းရှိပြီး စုစုပေါင်းလူဦးရေအရလည်း ဗမာလူမျိုးအများစုနှင့် နှိုင်းယှဉ် ပါက ၄၀ ရာနှုန်းခန့်ရှိ၏။ ၇ ပြည်ထောင်တိုင်းရင်းသားနယ်မြေများသည် ဗမာလူမျိုးအများစုနေထိုင်သည့် ဗဟိုချက်မအပေါ် မြင်းခွာပုံစံဝိုင်းရံ ထားသည်ကိုတွေ့ရသည်။

၁၉၄၇ ဖေဖေါ်ဝါရီလက သျှမ်းပြည်ပင်လုံညီလာခံ၌ တိုင်းရင်းသား ခေါင်းဆောင်များနှင့် (ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ဖခင်) ဗိုလ်ချုပ်အောင် ဆန်းတို့ သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြသည့် ပင်လုံသဘောတူညီ ချက်ကြောင့် အင်္ဂလိပ်ထံမှ ၁၉၄၈ တွင် ပြိုင်တူလွတ်လပ်ရေးရယူခဲ့ကြပြီး တရားမျှတတန်းတူစစ်မှန်သော ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက် ရန် ဦးတည်ရည်မှန်းခဲ့ကြ၏။ သို့သော် ၁၉၆၂ ရောက်သော အခါတွင် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း ဦးဆောင်သောဗမာစစ်တပ်က ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီအစိုးရထံမှ အာဏာသိမ်းယူပြီး ၁၉၄၇ အခြေခံဥပဒေကိုဖျက်သိမ်းကာ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်နှင့် တိုင်း ရင်းသားခေါင်းဆောင်အများအပြားကို ဖမ်းဆီးထောင်ချပစ်ခဲ့သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ မြန်မာပြည်တွင်း လူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေ တဖြည်း ဖြည်းဆိုးဝါးလာခဲ့သည်။ စစ်တပ်ကြီးစိုးသည့် တပါတီအာဏာရှင်စနစ် အား တတိုင်းပြည်လုံးအုံကြွဆန့်ကျင်ဆန္ဒပြသည့် ၁၉၈၈ ၌ ဒုတိယ အကြိမ်အာဏာသိမ်းခဲ့သော ဗိုလ်နေဝင်း စစ်တပ်မျိုးဆက်သစ်နဝတ SLORC နှင့် ယနေ့နအဖ SPDC တို့၏ စစ်အုပ်ချုပ်ရေးနောက်ပိုင်း၊ လူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေမှာ အဆိုးဝါး ဆုံးအဆင့်သို့ကြောက်ခမန်း လိလိ ထိုးကျခဲ့သည်မှာ ပစ္စက္ခကာလ မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့တည်း။

တြိဂံတိုင်းသား (၂၄၊ ၄၊ ၂၀၀၆)

ကရင်နီ ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်အချို့

ကရင်နီပြည်တွင်းရှိ ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်များ တည်နေရာပြမြေပုံ

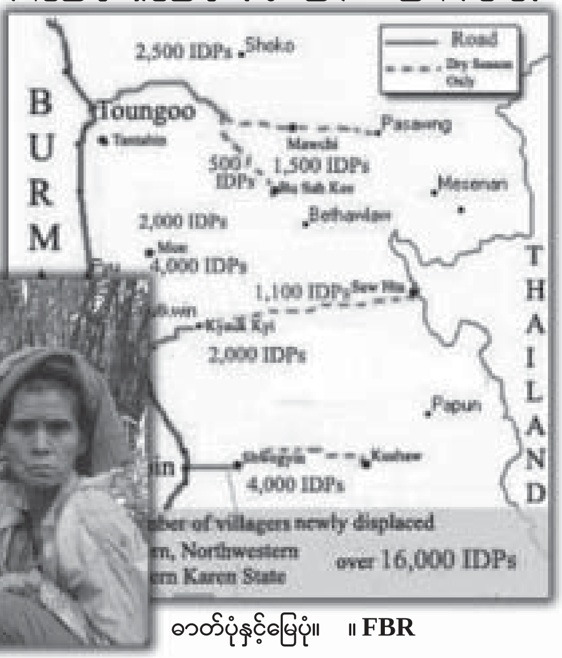

ခတ်ပုံနှင့်မြေပုံ။ ။FBR

INDP 224 BUR.PMD 26 24/05/2006, 12:18 PM

သံလွင်ရေကာတာ
မဟာအန္တရာယ်

သံလွင်မြစ်ရဲ့အထက်ပိုင်းနဲ့အောက်ပိုင်းဒေသတွေမှာ ရေကာတာတွေတည်ဆောက်မဲ့ကိစ္စနဲ့ပတ်သက်ပြီး ကန့်ကွက်ကြတဲ့သတင်းတွေ လွန်ခဲ့တဲ့ ၁–၂ နှစ်ကစပြီး ကြိုးကြားကြိုးကြား ကြားသိကြရပေမဲ့ လွန်ခဲ့တဲ့ ဧပြီလဆန်း ဝဖ လောက်ကစပြီး တော်တော်စိတ်စိတ်ကြားလာရပါတယ်။

ရေကာတာကြီးတွေတည်ဆောက်၊ အဲဒီကနေထုတ်လုပ်ရရှိတဲ့ ရေအားလျှပ်စစ်ဓါတ်အားကို ရောင်းချပြီး နိုင်ငံခြားငွေရှာဖွေဘို့ နအဖစစ်အစိုးရက ကြံစည်နေပြီးတော့ ထိုင်းနိုင်ငံဘက်ကလဲပဲ သူတို့နိုင်ငံအတွက် တနှစ်ထက်တနှစ်ပိုပိုပြီးလိုအပ်လာတဲ့ လျှပ်စစ်ဓါတ်အားကို ဈေးပေါပေါနဲ့ရရှိနိုင်ဘို့အတွက် ကြံစည်ကြိုးပမ်းနေကြတာတွေကို ဒေသခံတိုင်းရင်းသားတွေစိုးရိမ်လို့ ကန့်ကွက်နေကြတာဖြစ်ပါတယ်။ မြစ်ချောင်းတွေကို ပိတ်ဆို့ပြီးရေကာတာ အကြီးကြီးတွေတည်ဆောက်တဲ့အခါမှာ မြစ်ရေကိုပိတ်လိုက်တဲ့အတွက်ကြောင့် ရေကာတာရဲ့အထက်ပိုင်းမှာ ဆည်ကြီးပေါ်ထွက်လာရင် မြစ်ကမ်းရဲ့ ဟိုဘက်ဒီဘက် မြေနိမ့်ပိုင်းသစ်တောတွေ လယ်ယာမြေတွေရှိရှိသမျှအားလုံးဟာ ရေအောက်ကိုနစ်မြုပ်ကုန်ကြမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအခါမှာ ဒေသခံတွေအတွက်လဲပဲ စားကျက်ပျောက်ရှသာမက အချို့ဆိုရင် မျိုးတုံးသွားနိုင်တာကို

> သံလွင်မြစ်ပေါ်မှာ ရေကာတာတွေ တည်ဆောက်မဲ့ကိစ္စက
> ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှု အများကြီးရှိမှာပါ။ ဘာလို့လဲဆိုတော့
> ရေမြေပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုတွေအပြင် သံလွင်မြစ်ကြီးဟာ
> ဒေသခံပြည်သူတွေအတွက် အင်မတန်အသုံးဝင်လို့
> လူမှုရေးအားဖြင့် ထိခိုက်တဲ့ အကျိုးသက်ရောက်မှုတွေ
> အများကြီး ပေါ်ထွက်လာမှာဖြစ်ပါတယ်

အတိတ်ကာလသာဓကေတွေမှာ တွေ့မြင်ခဲ့ကြရပါတယ်။ ရေကာတာရဲ့ အောက်ပိုင်းကျပြန်တော့ အထက်ကရေကိုပိတ်ဆို့လိုက်လို့ ရေစီးအားလျော့နည်းသွားပြီး နွေအခါပူပြင်းတဲ့ရာသီတွေမှာ ထက်ဝက်မက လျော့နည်းသွားနိုင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့်လဲပဲ ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်မှာ ဟိုအရင်တုံးကရေကာတာကြီးတွေ တည်ဆောက်ခဲ့တဲ့ဖြစ်စဉ်တွေကို လူမှုရေးနဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့တွေက လေ့လာသုံးသပ်ပြီး အခုနောက်ပိုင်းခေတ်ကာလမှာ ရေကာတာအကြီးကြီးတွေ တည်ဆောက်မယ်ဆိုရင် ဒီအချက်တွေကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားဖို့စောင့်ကြည့်တိုက်တွန်းလေ့ရှိကြပါတယ်။

အဲဒီအဖွဲ့တွေထဲကတဖွဲ့ဖြစ်တဲ့ Southeast Asia River Network - SEARIN အဖွဲ့ကပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူ ထိုင်းအမျိုးသမီး မစ္စ ပီယ ဖွမ်းဒီထေ့စ် (Piyaporn Deetes) က “သံလွင်မြစ်ပေါ်မှာ ရေကာတာတွေတည်ဆောက်မဲ့ကိစ္စက အကျိုးသက်ရောက်မှုတွေအများကြီးရှိမှာပါ။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ ရေမြေပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုတွေအပြင် သံလွင်မြစ်ကြီးဟာဒေသခံပြည်သူတွေအတွက် အင်မတန်အသုံးဝင်လို့ လူမှုရေးအားဖြင့် ထိခိုက်တဲ့ အကျိုးသက်ရောက်မှုတွေကလဲပဲ အများကြီးပေါ်ထွက်လာမှာဖြစ်ပါတယ်။”–ဆိုပြီး ရှင်းလင်းပြပါတယ်။

နအဖစွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာနနဲ့ထိုင်းနိုင်ငံတို့က ပြီးခဲ့တဲ့ ၂၀၀၅ ဒီဇင်ဘာလအတွင်းကဘဲ စာချွန်လွှာတစ်ရပ် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြပါတယ်။ အဲဒီသဘောတူညီချက်အရ သံလွင်မြစ်စီးဆင်းရာ သျှမ်း၊ ကရင်နီ၊ ကရင်နဲ့မွန်ပြည်ထောင်တို့မှာ ၄ ခု၊ တနင်္သာရီတိုင်းမှာ ၁ ခု၊ စုစုပေါင်း ရေကာတာ ၅ ခုတည်ဆောက်ဖို့ စီစဉ်နေကြပါတယ်။ ဒီရေကာတာကြီးတွေပြီးစီးသွားတဲ့အခါမှာ စုစုပေါင်းလျှပ်စစ်ဓါတ်အားမီဂါဝပ် ၁ သောင်းခွဲကနေ ၂ သောင်းအထိ ထုတ်လုပ်ပေးသွားနိုင်မယ်လို့ ခန့်မှန်းထားပါတယ်။

သျှမ်းပြည်တောင်ပိုင်းမှာ တည်ဆောက်မဲ့တာ့ဆန်းသံလွင်ရေကာတာကတော့ မိုင်းပန်မြို့နဲ့မိုင်းတုံမြို့အကြား၊ မိုင်းတုံမြို့ရဲ့ အနောက်မြောက်ဘက် ၃၅ မိုင်လောက်မှာရှိပြီး ထိုင်းနယ်စပ်နဲ့ မိုင် ၉၀ လောက်ကွာဝေးတဲ့အတွက် အဲဒီစီမံကိန်းကထွက်လာတဲ့ လျှပ်စစ်ဓါတ်အားနဲ့ထိုင်းနိုင်ငံကို ရောင်းချဘို့စီစဉ်ခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီတာ့ဆန်းစီမံကိန်းအတွက် ထိုင်းနိုင်ငံက MDX ကုမ္ပဏီနဲ့နအဖအစိုးရတို့ ပြီးခဲ့တဲ့ ဧပြီလဆန်းကဘဲ စာချွန်လွှာတခု ထပ်မံရေးထိုးခဲ့ကြပါတယ်။

ဒီလိုရေကာတာဆောက်လုပ်မဲ့ စီမံကိန်းကြောင့် မြေတူးမြေဖို့လုပ်ငန်းတွေအတွက် ဒေသခံတိုင်းရင်းသားတွေကို အတင်းချောဆွဲလုပ်အားပေးခိုင်းမဲ့ အန္တရာယ်၊ လုံခြုံရေးအတွက်ဆိုပြီးတော့ စစ်တပ်

သံလွင်မြစ်ကို ကန့်လန့်ဖြတ်၍ တည်ဆောက်မည့် ရေကာတာစီမံကိန်းပြမြေပုံ

INDP 224 BUR.PMD 27 24/05/2006, 12:18 PM

အင်အားတွေတိုးပြီးချလာတဲ့အခါမှာ ဒေသခံတိုင်းရင်းသားတွေအဖို့ စစ်သားတွေရဲ့အနိုင်ကျင့်ခံရမှုတွေ တိုးပွားလာမဲ့အန္တရာယ်၊ ကျေးရွာတွေထပ်မံအရွှေ့ခံရမယ့် အန္တရာယ်-စတာတွေကို အများကစိုးရိမ်နေကြပါတယ်။

နှစ်အတော်ကြာ ဒီလိုဒုက္ခတွေအမျိုးမျိုးခံစားခဲ့ကြရပြီမို့ နအဖတပ်တွေလာမယ်ကြားရုံနဲ့ သျှမ်း၊ ကရင်နီ၊ ကရင်တိုင်းရင်းသားတွေဟာ ရင်တုံပန်းတုံဖြစ်ကြတယ်လို့ဆိုပါတယ်။ ဒါနဲ့ပတ်သက်လို့ SWAN ခေါ် သျှမ်းအမျိုးသမီးရေးရာပူးပေါင်းဆက်သွယ်ရေးအဖွဲ့ ပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူ နန်းဆိုင်နောင့်က အခုလိုပြောပြပါတယ်။ *"ရေကာတာတွေတောင်မှ မဆောက်ရသေးဘူး၊ လူတွေကတော့ အဝမ္ဘရွှေ့ပြောင်းခံခဲ့ရတာ ၁၉၉၆-၉၇ ကတည်းကဘဲ။ ခန့်မှန်းခြေ ကျေးလက်လူထု ၃ သိန်းကျော် အသက်ဘက်ကို ရွှေ့ပြောင်းထွက်ပြေးကြရတယ်လေ။ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖေါက်မှုအမျိုးမျိုးလဲ အတောမသတ်ဖြစ်ခဲ့တယ်။ ဖြစ်လဲဖြစ်နေဆဲဆိုတာ အထင်းသားမြင်နိုင်တယ်လေ။ သျှမ်းပြည်အလယ်ပိုင်း/တောင်ပိုင်းဖြစ်တဲ့ နမ့်ဇန်၊ ကွန်ဟိန်းမြို့နယ်၊ မိုင်းပန်၊ မိုင်းနိုင်း (မိုးနဲ)မြို့နယ်အတွင်းက ကျေးလက်ပြည်သူအထောင်အသောင်း ထိုင်းနယ်စပ်ကို အစုလိုက်အပြုံလိုက်ရောက်သွားကြတယ်။ အခုလဲ လာနေဆဲလို့ပြောနိုင်ပါတယ်။"*

အဲဒီလိုစစ်ဆင်ရေးတွေချမှတ်လုပ်ဆောင်ခဲ့တာက နယ်မြေလုံခြုံရေးအတွက် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းတွေကို ရှင်းလင်းပစ်ဖို့လို့ နအဖ စစ်အစိုးရကပြောခဲ့ပါတယ်။ နန်းဆိုင်နောင့်က ဆက်ပြီး *"နအဖကတော့ သူပြောချင်တဲ့အကြောင်းပြချက်ကိုတော့ ပြောမှာဘဲ။ ဒါပေမဲ့ သက်ရောက်မှုကိုကြည့်ရင် ပြည်သူတွေအပေါ်တော်တော့်ကို ဆိုးကျိုးဖြစ်စေပါတယ်။ နအဖအနေနဲ့ သျှမ်းပြည်၊ ကရင်နီ၊ ကရင်ပြည်ထဲမှာရှိတဲ့ လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးအဖွဲ့တွေကိုဘဲ အကြောင်းပြ စွပ်စွဲအုံးတော့၊ ဒေသခံပြည်သူတွေကတော့ အိုးမဲ့အိမ်မဲ့ဖြစ်ပြီး ဒုက္ခပင်လယ်ဝေရတာဘဲလေ"*

အဲဒီကျေးရွာတွေမှာ နအဖတပ်က ဒီနေရာမှာ ငါတို့ရေကာတာဆောက်ရင် ဒီအရပ်ဒေသမှာ ရေလွှမ်းသွားမယ်။ အဲဒီတော့ မင်းတို့ဒီကနေမဖယ်မနေရလို့ အတိအလင်းပြောပြီး ရွှေ့ခိုင်းတာလား၊ ဒါမှမဟုတ် - မင်းတို့ဒီနေရာမှာ မနေရတော့ဘူး၊ တခြားနေရာရွှေ့ကြပြောင်းကြဆိုပြီးတော့ ရွှေ့ခိုင်းတာလား၊ နစ်နာကြေးတွေဘာတွေပေးတာတွေ ရှိသလား?။

နန်းဆိုင်နောင့် - "နစ်နာကြေးဆိုတာ စစ်အစိုးရအဆက်ဆက်မှာ တခါမှမရှိပါဘူး။ ရွှေ့ပြောင်းခိုင်းတဲ့ကိစ္စလဲဒီလိုပါဘဲ။"

"နောက်တခုရှိတာက ရေကာတာဆောက်လုပ်မှုနဲ့ ပတ်သက်သည်ဖြစ်စေ သူတို့လုပ်မဲ့တခြားစီမံကိန်းတွေနဲ့ပတ်သက်လို့ဘဲဖြစ်စေ၊ နအဖအနေနဲ့ပြည်သူကိုအသိပေးတာ တိုင်ပင်တာတို့ဟာ သူတို့လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်မှာ ဘာတခုမှ မရှိပါဘူး။ နစ်နာကြေးတို့ လျော်ကြေးတို့ဆိုတာလဲ ဝေလာဝေးပါ။"

အလားတူဘဲ ကရင်နီ၊ ကရင်နဲ့ မွန်ပြည်ထောင်တို့မှာလဲပဲ ရေကာတာတွေတည်ဆောက်ဖို့ စီစဉ်နေပြီးတော့ အဲဒီဒေသတွေက တိုင်းရင်းသားတွေရဲ့ စိုးရိမ်မှုတွေ၊ လုပ်ရှားမှုတွေလဲရှိနေပါတယ်။
RFA (2/ 5/06)

ပင် လုံ မြို့ ...

ပင်လုံမြို့သည် သျှမ်းပြည်တောင်ပိုင်း၊ လွိုင်လင်ခရိုင်အတွင်းရှိ မြို့တစ်မြို့ဖြစ်ပါသည်။ မြို့၏တည်နေရာမှာ လွိုင်လင်နှင့် လဲချားမြို့နှစ်မြို့ကြားတွင် တည်ရှိပါသည်။ ပင်လုံမြို့သည် ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်အထက်အမြင့်ပေ ၄၄၄၀ ပေတွင်တည်ရှိသည်။ ပင်လုံမြို့တွင် လေးရပ်ကွက်အထိရှိ၏။

ရပ်ကွက် (၁) ရေကန်ပိုင်း၊ ဘောလုံးကွင်းပိုင်းနှင့်ဈေးပိုင်းဖြစ်သည်။
ရပ်ကွက် (၂) နောင်ကွတ်ဘုန်းကြီးကျောင်းပိုင်း၊ တောင်ရိုးပိုင်းတို့ဖြစ်၏။ သမိုင်းဝင်ပြည်ထောင်စုကျောက်တိုင်လည်း ဤရပ်ကွပ်တွင် ရှိသည်။
ရပ်ကွက် (၃) ဇန့်ခမ်းရွာအပိုင်း၊ မိုင်ဆွန်ပိုင်း၊ (ဈေးအနောက်ဘက်) နန့်မော်နွံပိုင်းတို့ဖြစ်၏။ ကြက်ကောင်ရေသောင်းချီရှိသော ကြက်ခြံရပ်ကွက်ဖြစ်သည်။ ကြက်ဥကြက်ချေးများ လက်မလည်အောင်ရောင်းရသည်။ ကျေးလက်တောင်ပေါ်ဒေသရှိ ဘိန်းခြံများတွင် မြေသြဇာအဖြစ်များစွာအသုံးပြုသဖြင့် ကြက်ချေးကိုအလုအယက် ရောင်းဝယ်ကြသည်ဟုဆိုသည်။
ရပ်ကွက် (၄) အကြီးဆုံးမှာ တွန်မိုပိုင်း (အိမ်ခြေ၅-၆၀၀ ခန့်)၊ နောင်ပန်တိုင်းအပိုင်း (အိမ်ခြေ ၃-၄၀၀)၊ နွံမောဝ်ပိုင်း (အိမ်ခြေ ၄-၅၀၀ ခန့်) နောင်လျဲနံ့ပိုင်း (အိမ်ခြေ ၂-၃၀၀ ခန့်) - အကြီးဆုံးရပ်ကွက်ဖြစ်ပြီး အနည်းဆုံးအိမ်ခြေ ၂၀၀၀ ကျော်ရှိသည်။ စုစုပေါင်း လူနေအိမ်ခြေ

SSA-S နှင့် နအဖ + ပြည်သူ့စစ် မူးယစ်တိုက်ပွဲ

သျှမ်းပြည်တပ်မတော်(တောင်ပိုင်း)နဲ့ နအဖတပ်ဖွဲ့တို့ ၂၀၊ ၄၊ ၀၆ ရက်နေ့မှာ ၃ နာရီကြာ ရင်ဆိုင်တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး နအဖဖက်က ၄ ယောက်သေတယ်လို့ သိရပါတယ်။ မိုင်းဆတ်ဒေသမှာ နအဖ ခမရ ၃၁၁ နဲ့ ၅၂၆ အပါအဝင် ပူနားကိုလားဟူပြည်သူ့စစ်ပူးပေါင်းအင်အား ၁၂၀ လောက်နဲ့ သျှမ်းပြည်တပ်မတော်-တောင်ပိုင်းက ဗိုလ်မှူးလျဲန်းဂျင့်ဦးဆောင်တဲ့ အထူးတပ်ဖွဲ့တို့တွေ့ဆုံတိုက်ပွဲဖြစ်ပွားခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။

SSA-S ပြောခွင့်ရပုဂ္ဂိုလ်နန်းခေးဆဲန်က အခုလိုပြောပြပါတယ်။ *"တိုက်ပွဲက အထူးတလယ်တိုက်ပွဲမဟုတ်ပါဘူး။ ကျမတို့လဲ သတင်းအသေးစိတ် မရသေးပါဘူး။ သွားရင်းလာရင်းနဲ့ ခဏတဖြုတ်တွေ့တဲ့ တိုက်ပွဲဖြစ်ပါတယ်။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ သျှမ်းပြည်အတွင်းမှာ ကျမတို့တပ်က ဒီလိုဘဲလှည့်လည်သွားလာနေတယ်လေ။ အဲတော့ တွေ့တယ်ဆိုရင်တိုက်ပွဲဖြစ်ကြတာပေါ့။ ကျမတို့လဲ အဲဒီသတင်းလိုက်ဆဲဖြစ်ပါတယ်။ သျှမ်းသံတော်ဆင့်က ရုတ်တရက်သတင်းထရေးလာတာကို ကျမတို့တွေ့တယ်လေ။ ကျမတို့လူကတော့ အခုထိကျမတို့ဆီ* report *ရောက်မလာသေးပါဘူး။ သျှမ်းသံတော်ဆင့်ကို လှမ်းမေးလိုက်ရင် ပိုကောင်းမယ်ထင်ပါတယ်။"*

INDP 224 BUR.PMD 28 24/05/2006, 12:18 PM

မြို့ အ ကြောင်း သိ ကောင်း စ ရာ

၄၀၀၀ ကျော်ရှိသည့်တိုးချဲ့ရပ်ကွက်အဖြစ် မြို့၏တောင်ဘက်အထွက်တွင်ရှိသော သစ်တောခြံကို မြို့သစ်တည်ခဲ့ပါသည်။ မြို့သစ်တွင် နေထိုင်သူများသည် ပင်လုံစာချုပ်ချုပ်ဆိုခဲ့သော ကျောက်တိုင်ဝင်းကို အရှေ့ဘက်လမ်းမအထိ တိုးချဲ့ခဲ့သောကြောင့် ပြောင်းရွှေ့သွားကြရသူများဖြစ်ပါသည်။

ပင်လုံမြို့လေးသည် သေးငယ်သော်လည်း၊ လူမျိုးပေါင်းစုံနေထိုင်၍ ခရိုင်မြို့ထက်ပင် စည်ကားပါသည်။ လူတန်းစားမှာလည်း အလွှာပေါင်းစုံရှိပါသည်။ ပင်လုံမြို့တွင်းတွင်နေထိုင်သော လူမျိုးအများစုမှာ သျှမ်းနှင့် ပအိုဝ်းများဖြစ်ကြပြီး၊ ကျန်လူမျိုးများမှာ တရုတ်၊ ဗမာ၊ ယင်းနက်၊ ပလောင်၊ ဓနု၊ ကုလား(မွတ်ဆလင်မ်/ဟိန္ဒူ)စသည်ဖြင့် လူမျိုးစုံပါသည်။ ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာမှာ အများအားဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်သည်။

ပင်လုံမြို့တွင် အထင်ကရဘုန်းကြီးကျောင်း (၇)ကျောင်းရှိပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ (၁) မွေတော်ကျောင်း၊ (၂) ပိဋကတ်(စာသင်တိုက်)ကျောင်း (၃) မင်္ဂလာ နောင်ကွတ်ကျောင်း၊ (၄) စွန်းလွန်းကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်း၊ (၅) ဝါးတောကျောင်း၊ (၆) မင်္ဂလာ ဝမ်အဲင်န်ကျောင်းနှင့် (၇) မူလမင်းကွန်းကမ္မဋ္ဌာန်းဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့အနက် မူလမင်းကွန်းကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းသည် အလွန်ကျယ်ပြန့်ကာ မြို့ပြင်တွင်ရှိသည်ကတစ်ကြောင်းကြောင့် အထူးဆိတ်ငြိမ်ပြီး ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး၊ တရားဘာဝနာစီးဖြန်းရန်အကောင်းဆုံးနေရာလည်းဖြစ်ပါသည်။ အထက်ပါကျောင်းများတွင်လည်း ဝါတွင်းကာလတွင် မဟာစည်၊ မိုးကုတ်ဝိပဿနာ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်း တရားစခန်းများဖွင့်လှစ်ကာ နှစ်စဉ်ရပ်နီး၊ ရပ်ဝေးမှ တရားလာရောက်အားထုတ်သူများဖြင့် စည်ကားလျက်ရှိပါသည်။

သျှမ်းပြည်တွင်နာမည်အကြီးဆုံး၊ လူကြိုက်အများဆုံး သျှမ်းအငြိမ့်ဇာတ်သဘင်ဆိုလျှင်လည်း ပင်လုံမြို့မှဖြစ်၏။ အရည်အချင်းရှိ နာမည်ကြီး ဇာတ်သဘင်အငြိမ့်မင်းသမီးမင်းသားများ မွေးထုတ်ပေးရာနေရာလည်းဖြစ်သည်။

ပင်လုံမြို့၏ အဓိကထွက်ကုန်မှာ သနပ်ဖက်နှင့် လက်ဖက်ခြောက်များဖြစ်ပါသည်။ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးပိုင်းတွင် အဓိကအားဖြင့် ဆန်စပါးကိုသာ အဓိကထားစိုက်ပျိုးပြီး ကျန်သီးနှံများကိုလည်း ရာသီအလိုက်စိုက်ပျိုးကြပါသည်။ မွေးမြူရေးပိုင်းတွင် ကြက်၊ ဝက်များကိုလည်း အိမ်တွင်းတစ်နိုင် မွေးမြူကြပါသည်။

ပင်လုံမြို့တွင်းရှိလူအများစုမှာ ရိုးသားစွာ လုပ်ကိုင်စားသောက်ပြီး အေးချမ်းစွာနေထိုင်ကြပါသည်။ အလုပ်အကိုင်များမှာ – လက်ဖက်

သျှမ်းသံတော်ဆင့်သတင်းအေဂျင်စီ ဦးခွန်စိုင်းကို ဆက်သွယ်မေးမြန်းရာမှာတော့ အခုလိုပြောပြပါတယ်။ "SSA-S ဘက်က ပြောပြချက်အရ နအဖလက်အောက်ခံ မိုင်းဆတ်မြို့နယ်ပူနားကို ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ရဲ့ ဟီးရိုးအင်းတချို့ထိုင်းထဲခိုးသွင်းမဲ့ အစီအစဉ်ကို သတင်းအတိအကျရလို့ လမ်းမှာစောင့်နေတယ်။ ညနေ ၄ နာရီလောက်မှာ ပူနားကိုအဖွဲ့တင်မကဘူး။ ခမရ ၅၂၆၊ ၃၁၁ လဲပါလာလို့ မမျှော်လင့်ဘဲ တိုက်ပွဲဖြစ်ရတာ ၃ နာရီလောက်ကြာတယ်လို့ ပြောပါတယ်။"

ပူနားကို ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့က ထိုင်းထဲဘိန်းဖြူသွင်းဘို့ သယ်ဆောင်လာတာကို သတင်းရတဲ့အတွက် လမ်းမှာစောင့်ပြီး တိုက်ခိုက်ရာမှာ ပြည်သူ့စစ်တွေနဲ့အတူပါလာတဲ့ နအဖတပ်တွေနဲ့ပါ ရင်ဆိုင်တိုက်ခိုက်ရတာဖြစ်တယ်လို့ သျှမ်းသံတော်ဆင့်သတင်းဌာနက သတင်းရေးပါတယ်။
DVB (25/4/06)

SSA-S သျှမ်းတပ်ကဖြစ်စေ၊ နအဖစစ်အစိုးရတပ်ကဖြစ်စေ ထိုင်းနယ်မြေထဲကျော်ဝင်လာရင် ပြန်တိုက်ထုတ်နိုင်ဘို့အတွက် ထိုင်းစစ်တပ်က သူ့တပ်ဖွဲ့တွေကို စုစည်းထားကြောင်း ဘန်ကောက်ပို့စ်သတင်းစာကရေးပါတယ်။ ၂၁၊ ၄၊ ၀၆ နေ့က ဘိန်းဖြူကီလို ၂၀၀ သယ်ဆောင်လာတဲ့ မူးယစ်မှောင်ခိုဂိုဏ်းတွေနဲ့ SSA-S တပ်ဖွဲ့ကြား ၃ နာရီကြာတိုက်ပွဲဖြစ်တယ်။ ကျည်ဆံ၊ ဗုံးဆံတချို့ထိုင်းနယ်မြေထဲကျလာပေမဲ့ ထိုင်းရွာသားတွေ ဒဏ်ရာရတာမရှိဘူးလို့ဆိုပါတယ်။

မူးယစ်မှောင်ခိုဂိုဏ်းတွေဟာ SSA-S ဗဟိုနဲ့အလွန်နီးရာ လမ်းကြောင်းကို အသုံးပြုနေတဲ့အတွက် ထိုင်းအစိုးရက SSA-S ကို ဘိန်းမှောင်ခိုလုပ်ငန်းမှာ ပါဝင်တယ်လို့ အထင်မှားမှုတွေ မကြာခဏရှိကြောင်း။ ဒါဟာ SSA-S ရဲ့သိက္ခာကို ထိခိုက်စေကြောင်း၊ ဒါကြောင့် အခုလိုမူးယစ်မှောင်ခိုဂိုဏ်းကို တိုက်ခိုက်ရတာဖြစ်ကြောင်း SSA-S တပ်မှူးတဦးဖြစ်တဲ့ ဒု–ဗမကကွဏ်းဂျင့်က ပြောဆိုပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ဒီမူးယစ်မှောင်ခိုဂိုဏ်းဟာ SSA-S အခြေစိုက်စခန်းကို အကြိမ်ပေါင်းများစွာတိုက်ခဲ့ကြောင်း။ ဒါပေမဲ့ ဒေသခံဗမာစစ်တပ်ဖွဲ့တဖွဲ့က ဒီမူးယစ်မှောင်ခိုဂိုဏ်းကို နောက်ကနေပံ့ပိုးပေးနေကြောင်း SSA-S တပ်မှူးက စွပ်စွဲထားပါတယ်။ ၂၁၊ ၄၊ ၀၆ နေ့မှာတော့ မူးယစ်မှောင်ခိုဂိုဏ်းဝင် ၄ ယောက်ရဲ့အလောင်းတွေကိုတွေ့ရတယ်လို့ သူကဘဲဆက်ပြောပါတယ်။
RFA (25/4/06)

INDP 224 BUR.PMD 29 24/05/2006, 12:18 PM

ပွဲစား၊ သနပ်ဖက်ပွဲစား၊ ကုန်သည်ပွဲစား၊ အစားအသောက်နှင့် ဆေးဝါး ပစ္စည်းဆိုင်ရာ အရောင်းအဝယ်များကို လုပ်ကိုင်ကြပါသည်။

ပင်လုံမြို့တွင်းရှိ စာသင်ကျောင်းများမှာ အထက်တန်းကျောင်း (၁)ကျောင်း၊ အလယ်တန်းကျောင်း (၂)ကျောင်း၊ မူလတန်းကျောင်း(၆) ကျောင်းနှင့် တရုတ်စာသင်ကျောင်းတစ်ကျောင်းရှိပါသည်။ ၂၀၀၀ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင် အစိုးရမှသမိုင်းဝင်မြို့ဖြစ်သော ပင်လုံနာမည်ဖြင့်–ပင်လုံ မြို့ပြင်(မြောက်ဘက်)တွင် ပင်လုံတက္ကသိုလ်၊ ပင်လုံနှင့်လွိုင်လင်ကြား ပင်လုံကွန်ပျူတာကောလိပ်၊ လွိုင်လင်အထွက် (နမ့်စန်သွားလမ်း)တွင် ပင်လုံနည်းပညာကောလိပ်ဟူ၍ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးခင်ညွန့်လက်ထက်က စာသင်ကျောင်းများတို့ချဲ့တည်ဆောက်ဖွင့်လှစ်စေခဲ့ပါသည်။

ကျောင်းများဖွင့်လှစ်ထားရှိသည်မှန်သော်လည်း အဆိုပါကျောင်း များစွာတွင် ဆရာ/မများပြည့်စုံလုံလောက်မှုရှိမရှိ၊ တက်ရောက်သင် ကြားကြသည့် ကျောင်းသားဦးရေမည်မျှရှိသည်၊ ခေတ်နှင့်အညီပညာ အရည်အချင်းပြည့်ဝမှုရှိမရှိဆိုသည်ကိုတော့ ကိုယ်တွေ့ကြုံဖူးသူတို့သာ အသိဆုံးဖြစ်ပေမည်။

ပင်လုံမြို့လယ်တွင်းရှိ တိုးချဲ့တည်ဆောက်ထားသော ကျောက် တိုင်ဝင်းကြီး၏အဝင်တွင် အမြင့် ၁၃၅ တောင်ရှိ ရွှေတိဂုံပုံတူစေတီတော် ကို လွန်ခဲ့သော ၂၀၀၀ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းမှစ၍ ငါးနှစ်စီမံကိန်းဖြင့် တည်ဆောက်လျက်ရှိပေသည်။ ထိုစေတီတော်သည် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများသဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည့် သမိုင်းဝင်ကျောက်တိုင် အမှတ်အသားကို တိမ်မြုပ်ပျောက်ကွယ်သွားစေလိုသောဆန္ဒဖြင့် စစ် အစိုးရမှ စေတီကိုရှေ့မှာကာဆီး၍ တည်စေခြင်းဖြစ်မည်ဟုလည်း ကောလဟာလသတင်းများထွက်လျက်ရှိပေသည်။ ကျောက်တိုင်ကွင်း ၏အရှေ့ဘက်တွင် **AT** တပ်ခေါ် တိရိစ္ဆာန်ဝန်တင် တပ်(မြင်းလားတပ်) ရှိသည်။ သို့သော် ယခုအခါ နာမည်သာကျန်ပြီး ယခင်ကကဲ့သို့လား ကောင်ရေ ရာနှင့်ချီမရှိတော့ဘဲ ဆယ်ဂဏန်းသာရှိတော့၏။ ပင်လုံမြောက်ပိုင်းမြို့ပြင်အထွက် လိုင်းခ(လဲချား)သွားလမ်းအနီးရှိ သမိုင်းဝင်ဂဏန်း ၁၀၁ ကောင်စားမင်းသမီးမြို့တော် (ဝိန်းနန်းကင်ပူ) အမည်တွင် နောင်မိန်းရွာအနီး၌ ခမရ ၅၁၃ တပ်ရင်းရုံးစိုက်ခဲ့သဖြင့် ကျေးလက်လူထုပိုင်လယ်ယာခြံမြေကေပေါင်းများစွာ အသိမ်းခံခဲ့ ရသည်။ လား/မြည်းတို့ကို ဝန်တင်တပ်မှ စစ်အာဏာပိုင်တို့က ဘိန်း ကုန်သည်တရုတ်လောပန်းများထံ ခိုးရောင်းခဲ့ကြသည်ဟု ပြောစမှတ်ပြု ကြ၏။ လွန်ခဲ့သော ၁၀ နှစ်ကျော်မှစ၍ နဝတ/နအဖစစ်တပ်များ တိုးချဲ့ အခြေစိုက်လာသဖြင့် ပင်လုံမြို့သူမြို့သားများ စိတ်ကသိကအောင့် ဖြစ် ကြရသည်။

ပင်လုံမြို့နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် သမိုင်းကြောင်းကိုပြန်ပြောင်းလေ့လာ လျှင် ပင်လုံစာချုပ်ဖြစ်ပေါ်လာရေးအတွက် ၁၉၄၆ ခု ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၆– ၂၈ ရက်တွင် ပထမပင်လုံညီလာခံပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၇ – ဖေဖော်ဝါရီ လတွင် ဒုတိယပင်လုံညီလာခံ ကျင်းပခဲ့သည်။

လက်ရှိပြည်ထောင်စုကြီးဖြစ်ပေါ်လာပုံတွင် ပြည်ထောင်စုသား တိုင်း မမေ့သင့်မမေ့ထိုက်သောအချက်မှာ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ တွင် ကျင်းပခဲ့သော ပင်လုံညီလာခံကြီးပင်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုပင်လုံညီလာ ခံကြီးသည် ယနေ့ပြည်ထောင်စုကြီးကို ပေါက်ဖွားလာစေရန် အုတ်မြစ် ချခဲ့သော ညီလာခံကြီးဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

၁၉၄၇ ခု ဖေဖော်ဝါရီလ (၁၂)ရက်နေ့တွင် "ပင်လုံစာချုပ်" ချုပ်ဆို ခဲ့ကြသည်။ ထိုသို့မချုပ်ဆိုနိုင်မီ ပင်လုံညီလာခံကြီး ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးခဲ့ ကြသည်များကို အကျဉ်းချုပ်ဖော်ပြရမည်ဆိုပါက လွတ်လပ်ရေး တောင်းဆိုရာတွင် ညီညွတ်မှုရှိရန် အထူးအရေးကြီးသည့်အတွက် ပြည်မနှင့်ကျန်သည့်ပြည်နယ်များသည် ပြည်နယ်များတန်းတူညီမျှမှု အတွက်ညှိနှိုင်းပြီး ညီညွတ်ရေးတည်ဆောက်ရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ တည်ဆောက်ရာတွင်–
(၁) တန်းတူညီမျှအခွင့်အရေးရှိခြင်း၊
(၂) တောင်တန်းဒေသများတွင် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ရှိခြင်း၊
(၃) လွတ်လပ်ရေးရရှိပြီးသည့်နောက် ပြည်ထောင်စုကခွဲထွက်လိုက ခွဲထွက်နိုင်ခြင်း၊
စသည့် အခြေခံတရားသုံးရပ်အပေါ် အဓိကထားပြီး ပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်ရေးကို သဘောတူခဲ့ကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ထိုအခြေခံသုံးရပ်ကို သဘောတူခဲ့ကြခြင်းကြောင့် ကမ္ဘာကျော် ပင်လုံစာချုပ်ကို ချုပ်ဆိုနိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ချုပ်ဆိုခဲ့ပြီးနောက် **(Mr. Rees William)** ခေါင်းဆောင်ပြီး၊ ပြည်မပြည်နယ်ခေါင်းဆောင်များ ပါဝင်သည့် စုံစမ်းရေးကော်မတီတွင် အထက်ပါအခြေခံ"မူ"သုံးရပ် အတိုင်း၊ ပြည်မနှင့်ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ဖို့တညီတညွတ်တည်းလည်း သက်သေခံခဲ့ပါသည်။

ထိုသို့တညီတညွတ်တည်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည့်အတွက် နယ်ချဲ့သမား၏ သွေးခွဲရေးလုပ်ငန်းမှာ ပျက်ပြယ်သွားပြီး၊ မြန်မာပြည် ၏လွတ်လပ်ရေး ကမ္ဘာသို့အမြန်ဆုံး ကြေငြာနိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ဤသည်မှာ ပင်လုံညီလာခံမှ စတင်ခဲ့သော ပင်လုံမြို့အကြောင်း တစိတ်တစ်ဒေသကို ဖော်ပြလိုက်ရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ စစ်မှန်သော "ပြည်ထောင်စုစစ်စစ်" ဟုတ်မဟုတ် လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက် ယခုအချိန်ထိ ဝေဖန်ဆန်းစစ်လေ့လာသိရှိနိုင်ပါသည်။

နန်းရှဲန်ဆိုင် (ပင်လုံ)
၂၂း၀၀ နာရီ
၈၊ ၇၊ ၀၅
– မှီငြမ်းကိုးကားသော စာအုပ်
–ဒေါက်တာဆလိုင်းလျန်မှုန်းဆာခေါင်းနှင့်စိုင်းမော(န်) စုဆောင်း တင်ပြသည့် "ပြည်ထောင်စုစစ်စစ်မှု" Series No.9 2005
–ဦးထွန်းမြင့် (တောင်ကြီး) ရေးသားပြုစုသည့် "ရှမ်းပြည်ဘယ်လဲ"

INDP 224 BUR.PMD 30 24/05/2006, 12:18 PM

အပစ်ရပ်ကချင်တပ်ထွင်း အပြောင်းအလဲ

နအဖနဲ့အပစ်ရပ်ထားတဲ့ KIO ကချင်လွတ်လပ်ရေးအဖွဲ့အတွင်း ခေါင်းဆောင်ရာထူး ပြောင်းလဲမှုတချို့ပြုလုပ်ခဲ့တဲ့အပြင် ဗဟိုကော်မတီဝင်အသစ် တချို့လဲတိုးချဲ့ဖွဲ့စည်းခဲ့တယ်လို့ ကချင်သတင်းရပ်ကွက်က ဆိုပါတယ်။ အဲဒီနောက်ပိုင်း မကြာမီရက်ပိုင်းအတွင်းသျှမ်းပြည် မြောက်ပိုင်းဘက် တာဝန်ကျနေတဲ့ KIO တပ်ဖွဲ့ဝင်တချို့ကို ကွတ်ခိုင်အခြေစိုက် စစ်ဗျူဟာမှူးစံရွှေသာဦးဆောင်တဲ့ နအဖတပ်ဖွဲ့က ဖမ်းဆီးလိုက်ပါတယ်။

ပြေီလဆန်းပိုင်းလောက်က KIO ခေါင်းဆောင်ပိုင်းအများစု နေထိုင်တဲ့ လိုင်ဇာဌာနချုပ် တရုတ်နယ်စပ်မြို့မှာ လူထုအစည်းအဝေး၊ ကချင်အမျိုးသား အတိုင်ပင်ခံအစည်းအဝေး၊ KIO ဗဟိုကော်မတီ အစည်းအဝေး အတော်များများလုပ်ပြီး နောက်ပိုင်းမှာ ဗဟိုရာထူး အပြောင်းအလဲတွေလုပ်လာတာ ဖြစ်ပါတယ်။

KIO ပြောခွင့်ရပုဂ္ဂိုလ် နိုင်ငံခြားရေးတာဝန်ခံ ဗိုလ်မှူးဗရန်နန်က "အပြောင်းအလဲ တချို့ရှိတယ်။ ဥက္ကဋ္ဌကတော့ နဂိုအတိုင်းပါဘဲ။ ဗဟိုကော်မတီက မချိန်းပါဘူး။ ဒု-စစ်ဦးစီးချုပ်ဗိုလ်ချုပ်ဇွမ်ဘုတ်ထန် နေရာကို ဗိုလ်မှူးကြီးဇော်နန်က အစားထိုးပြီး G.1 ကြီးလဲကိုင်ပါတယ်။ သူ့ရဲ့ G.1 ကြီးနေရာကို ဗိုလ်မှူးကြီးခေါင်(န်)လွန်းက တာဝန်ယူပါတယ်။"လို့ ပြောပြပါတယ်။

ပထမစစ်ဦးစီးချုပ်ကတော့ ဗိုလ်မှူးကြီး ဂမ်ရှောင်နဲ့ဘဲဖြစ်ပါတယ်။ ကေအိုင်အိုရဲ့ လက်ရှိဥက္ကဋ္ဌကတော့ ဗိုလ်ချုပ်လမိုင်တူးဂျိုင်၊ ဒုဥက္ကဋ္ဌဒေါက်တာ တူးဂျာ၊ ဗိုလ်ချုပ်အမ်ဗန်လ၊ ဂေါ်ရီဇော်ဆိုင်းတို့ဖြစ်ပြီး၊ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးကတော့ ဒေါက်တာလဂျာဖြစ်ပါတယ်။ ထိပ်တန်း ဗဟိုကော်မတီတွေကိုတော့ ရာထူးအပြောင်းအလဲလုပ်တာမရှိဘဲ ဗဟိုကော်မတီ ၉ ယောက်အစားထိုးခန့်အပ်တာတွေရှိတယ်လို့ ပြောပါတယ်။

နောက်ထပ်တိုးတဲ့ ဗဟိုကော်မတီတွေထဲမှာ စစ်ရေးနဲ့ပတ်သက်သူတွေလဲပါတယ်လို့ သိရပါတယ်။ "တက်လူငယ်တွေ၊ လူလတ်ပိုင်းတွေကို နေရာပေးတဲ့သဘောဖြစ်ပါတယ်။ တပ်မတော်အမြဲတမ်းနုပျိုရမယ်ဆိုတော့ အသက်ကြီးတဲ့လူတွေက ဝန်ကြီးဌာနတွေဆီ ပြောင်းသွားတာပေ့ါ။ ကျနော်တို့တပ်ရဲ့ structure ထဲမှာ အချိန်းအချက်တွေလောက်ပဲရှိပါတယ်။ တခြားမူဝါဒပေါ်လစီတွေပြောင်းလဲတာ ဘာမှမရှိပါဘူး။" ဗမက မဂုန်နန်ပြောပြတာပါ။

KIO အတွင်းနေရာအပြောင်းအလဲနဲ့ ဗဟိုကော်မတီထပ်တိုးဖွဲ့စည်းတာနဲ့ပတ်သက်ပြီး တရုတ်နယ်စပ်စစ်ရေးလေ့လာသူ ဦးအောင်ကျော်ဇောက - *"ဒီလိုလုပ်တာ ကျနော့်တဦးတည်းအမြင်အရကော၊ ဒေသခံလူထုအမြင်အရရော KIO ရဲ့ပိုမိုတောင့်တင်းကြံ့ခိုင်တဲ့ ခေါင်းဆောင်စုစည်းမှုဖြစ်လာတယ်လို့ မြင်ပါတယ်။ အခိုကကတော့ ဗဟိုကော်မတီထဲမှာ လူငယ်တွေတိုးလာတယ်။ တပ်ကိုကိုင်ပြီး အခိုက လှုပ်ရှားနေတဲ့ တပ်မဟာမှူး ၃ ယောက်လဲ ဗဟို ကော်မတီဝင်ဖြစ်လာတယ်။ ဗဟိုကော်မတီကနေ တပ်ကိုဘဲအမိန့်ပေးနေတာထက် ဗဟိုကော်မတီထဲတပ်ကလူတွေပါလာတာ ကောင်းတဲ့ကိစ္စဘဲဖြစ်တယ်လို့ ယူဆပါတယ်။"*–လို့ပြောပါတယ်။

KIO အတွင်းဗဟိုကော်မတီထပ်မံတိုးချဲ့ဖွဲ့စည်းတဲ့၊ စစ်ရေးနဲ့ဆိုင်တဲ့ ရာထူးအချို့အပြောင်းအလဲလုပ်တာတွေဟာ ၁၇၊ ၄၊ ၂၀၀၆ နေ့ကဖြစ်ပါတယ်။ မကြာခင် ၂၄၊ ၄၊ ၀၆ ကျတော့ ကွတ်ခိုင်မြို့နယ်အတွင်းမှာရှိတဲ့ KIO တပ်မဟာ ၄ က တပ်ဖွဲ့ဝင်တချို့ကို နအဖတပ်က ဖမ်းဆီးသွားတယ်လို့ သတင်းထွက်နေပါတယ်။ ဒီသတင်းနဲ့ပတ်သက်ပြီး KIO သုတေသနနဲ့မဟာဗျူဟာလေ့လာရေးဌာနက ဗိုလ်မှူးဂွမ်မော်က *"ဟုတ်တယ်။ ထိန်းသိမ်းသွားတယ်လို့ပြောတယ်။ ဘိန်းခင်းတွေ လိုက်ကြည့်ရင်းနဲ့ ကျနော်တို့အဖွဲ့သားတွေကို ခေါ်သွားတယ်။ ၁၄ ယောက်လို့ပြောတယ်။ တနေရာထဲစုပြီး နေတဲ့အဖွဲ့မဟုတ်ဘူး။"*

KIO လူသူလက်နက်ကိုဖမ်းသွားတာက ကွတ်ခိုင်အခြေစိုက် ခလရ ၄၅ လဲပါတယ်လို့ဆိုပါတယ်။ အဲဒီထဲမှာ အရာရှိ တယောက်လဲပါသွားပြီး ဒီကိစ္စနဲ့ပတ်သက်လို့ အရှေ့မြောက်ပိုင်းစစ်တိုင်းရုံးကို အကြောင်းကြားထားတယ်လို့ဆိုပါတယ်။

အခုနှစ်အစောပိုင်း ၂၊ ၁၊ ၀၆ ရက်နေ့ကလဲ KIO တပ်ဖွဲ့ဝင် ၆ ယောက်ကို နအဖ–ခလရ ၆၈ ကလူမှားလို့ဆိုပြီးပစ်သတ်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီကိစ္စတုံးက KIO ဒု–ဥက္ကဋ္ဌ ဒေါက်တာတူးဂျာဦးဆောင်တဲ့အဖွဲ့ နအဖ ညောင်နှစ်ပင် ညီလာခံတက်နေတဲ့အချိန် ဖြစ်ပါတယ်။ နိုင်ငံတကာရောက် ကချင်တိုင်းရင်းသားတွေက ကန့်ကွက်ဆန္ဒပြတောင်းဆိုတာတွေ ရှိခဲ့ပေမဲ့ ယခုချိန်အထိနအဖကလူသိရှင်ကြား ဖြေရှင်းပေးတာတွေ မရှိသေးဘူးလို့ ကချင်အမျိုးသားတယောက်က ပြောပါတယ်။

KIA ဟာ သျှမ်းပြည်ထဲနေရာရနိုင်ဘို့အတွက် တချိန်က'ဝ' တို့၊ သျှမ်းတို့နဲ့ လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့ပြီး ၁၉၇၆ မှာ ဝ နဲ့ညီညွတ်ရေး တည်ဆောက်ခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ စစ်ရေးလေ့လာသူတွေရဲ့ အမြင်ကတော့ နအဖစစ်အစိုးရက KIA တပ်မဟာ ၄ ကို လက်ရှိနယ်မြေကနေ မောင်းထုတ်ဘို့ အကွက်ဆင်နေတာလို့ ယုံကြည်နေပါတယ်။

KIO နဲ့နအဖတို့ဟာ ၁၉၉၄ ကတည်းက အပစ်ရပ်ခဲ့ကြပြီး ၁၀ နှစ်ကျော်လာခဲ့ပေမဲ့ ဒီနှစ်ဆန်းပိုင်းကစပြီး နအဖတပ်က KIO တပ်ဖွဲ့ဝင်တွေကို သတ်ပစ်တာတွေ၊ မကြာခဏဖမ်းဆီးတာတွေလုပ်လာလို့ ၂၀၀၆ နှစ်ဟာ KIO နဲ့နအဖအကြား ဆက်ဆံရေးထူးခြားတဲ့နှစ်ဖြစ်နေတယ်လို့ နိုင်ငံရေးလေ့လာသူတွေက သုံးသပ်နေကြပါတယ်။

RFA ဦးရဲထက် (၂၆၊ ၄၊ ၀၆)

> **"တက်လူငယ်တွေ၊ လူလတ်ပိုင်းတွေကို နေရာပေးတဲ့သဘောဖြစ်ပါတယ်။ တပ်မတော်အမြဲတမ်းနုပျိုရမယ်ဆိုတော့ အသက်ကြီးတဲ့လူတွေက**
>
> **၂၊ ၁၊ ၀၆ ရက်နေ့က KIO တပ်ဖွဲ့ဝင် ၆ ယောက်ကို နအဖ–ခလရ ၆၈ ကလူမှားလို့ဆိုပြီးပစ်သတ်ခဲ့တယ်**
>
> **နအဖစစ်အစိုးရက KIA တပ်မဟာ ၄ ကို လက်ရှိနယ်မြေကနေ မောင်းထုတ်ဘို့ အကွက်ဆင်နေတာ"**

အာ ပြော ကျယ် ပေ မယ့် တာ မ သွား

ယနေ့ကမ္ဘာကြီးဟာ စစ်အေးလွန်ကာလနဲ့ငြိမ်းချမ်းရေးတိုက်ပွဲကာလ၊ ဒီမိုကရေစီဖော်ဆောင်ရေးကာလဖြစ်ပြီး လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲတွေကို ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂနဲ့နိုင်ငံတကာကလက်မခံတော့ဘူးလို့ ဒီမိုကရေစီဖော်ဆောင်နိုင်ရေးနဲ့ ကိုယ့်ကံကြမ္မာကိုယ်ဖန်တီးရေးအတွက် တိုက်ပွဲဝင်နေကြတဲ့ တော်လှန်ရေးခေါင်းဆောင်အများစုတို့ ပြောဆိုသုံးနှုန်းကျင့်သုံးလာကြတာတွေ့ရပါတယ်။ KNU နဲ့ SSA (တောင်ပိုင်း) လို လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးအဖွဲ့အစည်းနဲ့ တချို့လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေး အဖွဲ့အစည်းတွေကလွဲလို့ တော်လှန်ရေးအဖွဲ့အစည်းအများစုတို့ဟာ ကိုယ့်ကံကြမ္မာကိုယ်ဖန်တီးနိုင်ဖို့ ထက်ကိုယ့်ကံကြမ္မာကို သူများအပေါ်ပုံအပ်၊ သူများကိုအားကိုးလာတာတွေ စိတ်မကောင်းစွာတွေ့မြင်လာရပါပြီ။

တိုးတက်နေတဲ့ခေတ်ကြီးမှာ သတင်း–မီဒီယာတွေရဲ့အရေးပါမှုကို ကျနော်လက်ခံပါတယ်။ မိမိတို့ရဲ့တိုက်ပွဲဝင်မှုကို မီဒီယာကတဆင့် သတင်းတွေထုတ်လွှင့်ဖော်ပြပြီးပြည်သူကို စည်းရုံးနိုင်ဖို့က အရေးကြီးပါတယ်။ တချို့လူတွေက သတင်းမီဒီယာလွတ်လပ်မှုအတွက်တိုက်ပွဲဝင်နေကြတယ်ဆိုပေမယ့်မိမိတို့မကောင်းကြောင်း၊ မိမိတို့ရဲ့ဟာကွက်တွေအပေါ်ထောက်ပြဝေဖန်တာတွေကို ခံနိုင်ရည်မရှိကြသေးပါဘူး။ ဒီထဲမှာ တော်လှန်ရေးခေါင်းဆောင်တချို့နဲ့ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက်ပံ့ပိုးကူညီနေကြတဲ့ NGO တချို့လည်းပါဝင်ပါတယ်။ ဒီထဲမှာ NGO ကိုမှီခို ပြီးဝင်းငတို့အကြိုက်လုပ်ပေးနေတဲ့သူတွေလဲပါဝင်နေတာ တွေ့မြင်နေရပါတယ်။

> **တချို့လူတွေက သတင်းမီဒီယာလွတ်လပ်မှုအတွက် တိုက်ပွဲဝင်နေကြတယ်ဆိုပေမယ့် မိမိတို့မကောင်းကြောင်း၊ မိမိတို့ရဲ့ဟာကွက်တွေအပေါ် ထောက်ပြဝေဖန်တာတွေကို ခံနိုင်ရည်မရှိကြသေးပါဘူး**

> **NGO ရဲ့အကူအညီဟာ တကယ်လိုလိုလားလားလုပ်ချင်ကြတဲ့သူတွေလက်ထဲ၊ တော်လှန်သမားကောင်းတွေရဲ့ လက်ထဲရောက်ဖို့ လိုအပ်ပါတယ်**

ကမ္ဘာကြီးနဲ့ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေး အခြေအနေဟာ အမြဲတမ်းပြောင်းလဲနေလို့၊ မိမိတို့တော်လှန်ရေးလည်းကမ္ဘာ့ခေတ်ရေးစီးကြောင်းအတိုင်း လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲဖို့လိုအပ်တယ်ဆိုတာ လက်ခံပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက်ကိုယ့်ကံကြမ္မာကို ဖန်တီးနိုင်ဖို့မဟာဗျူဟာ၊ နည်းဗျူဟာနဲ့လုပ်ငန်းစဉ်တွေ ချမှတ်အကောင်အထည်ဖော်တဲ့အခါ ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျဖန်တီးနိုင်စွမ်းရှိတဲ့ မဟာဗျူဟာ၊ နည်းဗျူဟာနဲ့လုပ်ငန်းစဉ်တွေဖြစ်ဖို့ အရေးကြီးပါတယ်။ ကိုယ့်ရဲ့လုပ်နိုင်စွမ်းကိုပင်မနေနဲ့ချမှတ်ပြီး နိုင်ငံတကာပံ့ပိုးကူညီမှုနဲ့ နအဖရဲ့သဘောတူညီမှုကို လက်အောက်ခံအဖြစ်ထားဖို့လိုအပ်ပါတယ်။ မဟုတ်ရင်ရွှေပြည်တော် မျှော်တိုင်းဝေးအဖြစ်နဲ့ကြုံတွေ့ရမှာ သေချာပါတယ်။

ယနေ့တော်လှန်ရေးမှာ သတင်းမီဒီယာတွေဟာ အရေးပါအရာရောက်လာပါတယ်။ ပြည်တွင်းပြည်ပမှာဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ သတင်းတွေကို သက်ဆိုင်ရာသတင်းဌာနနဲ့စာနယ်ဇင်းတွေက မှန်မှန်နဲ့မြန်မြန်ဆန်ဆန်ဖော်ပြလာနိုင်တာတွေ့ရပါတယ်။ သတင်းအများစုဟာ နအဖရဲ့လူ့အခွင့်အရေးအချိုးဖောက်မှုနဲ့ နအဖမကောင်းကြောင်းတွေဘဲ ဖြစ်နေပြီး မိမိတို့ရဲ့တော်လှန်ရေးအင်အားစုရဲ့ ချို့ယွင်းအားနည်းချက်သတင်းတွေမပါသလောက်ဖြစ်နေတာကို တွေ့မြင်ရပါတယ်။ ဒီနေ့လို

သတင်းမီဒီယာလွတ်လပ်မှုအားနည်းရင် အချောင်သမားတွေနဲ့ စီးပွားရေးစားကျက်ရှာ NGO တွေတော်လှန်ရေးအပေါ်လွှမ်းမိုးဖို့ အခွင့်အလမ်းပိုရှိတာကိုတွေ့ရမှာပါ။ တစ်ချို့ခေါင်းဆောင်တွေဟာ တော်လှန်ရေးလုပ်ကြတယ်ဆိုပေမယ့် ကိုယ်နဲ့ကိုယ့်မိသားစုကောင်းစားရေးကိုဘဲဦးစားပေးလုပ်ဆောင်နေတာကြောင့် အဖွဲ့အစည်းလုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုနှေးကွေးလာတာတွေ၊ တော်လှန်ရေးလမ်းကြောင်းက သွေဖီလာတာတွေတွေ့မြင်ရပါတယ်၊ NGO အဖွဲ့တွေရဲ့အကူအညီအထောက်အပံ့ယူပြီး လုပ်ငန်းစဉ်အကောင်အထည်ဖော်တဲ့နေရာမှာလည်း NGO တွေကြိုးကိုင်သလို ကရတာမြင်နေရတယ်။ မိမိတို့ လုပ်ဆောင်မှုအားလုံး NGO အဖွဲ့အစည်းတွေအသေးစိတ်အစီရင်ခံရလို့ ရတဲ့ငွေနဲ့လုပ်ငန်းထိရောက်မှုနှိုင်းယှဉ်လိုက်ရင် NGO တွေကို ဆရာတင်သလို ဖြစ်နေတာလည်းတွေ့ရပါတယ်။ NGO တွေအပေါ် ဒီလိုစောဒကတက်တာက NGO တွေရဲ့ကူညီထောက်ပံ့ကို ငြင်းပယ်ဖို့မဟုတ်ပါဘူး။ မိမိတို့ရဲ့ရည်မှန်းချက်အတွက် မိမိတို့ဘာသာ လိုအင်ဆန္ဒဖြည့်ဆည်းသူတွေဖြစ်တာမို့ NGO တွေရဲ့လိုအင်ဆန္ဒကိုဖြည့်ဆည်းသူတွေမဖြစ်သွားအောင်ရှောင်ကြည်ဖို့ တိုက်တွန်းနိုးဆော်တာဖြစ်ပါတယ်။

NGO တွေလည်း သူတို့ထောက်ပံ့ကူညီတာအောင်မြင်မှုမရှိတာတွေမြင်မိတာနဲ့ သူတို့ချမှတ်တဲ့လုပ်ငန်းစဉ်တွေ လွဲချော်တာကိုတော့

INDP 224 BUR.PMD 32 24/05/2006, 12:18 PM

ဝန်မခံချင်ဘဲ အကူအညီယူတဲ့အဖွဲ့အစည်းတွေကိုဘဲ အပြစ်ပုံချင်တာတွေ့ရပါတယ်။ NGO အများစုဟာ ဟုတ်ကဲ့ခေါင်းငြိမ့်တတ်တဲ့ ပုတ်သင်ညိုတွေကိုဘဲ သဘောကျလက်ခံကူညီပြီး တော်လှန်ရေးဘောင်ထဲ မှန်ကန်စွာ ရပ်တည်တိုက်ပွဲဝင်တဲ့သူတွေကိုတော့ အမြင်ကျဉ်းမြောင်းတဲ့သူတွေ ခေတ်မမှီသူတွေအဖြစ်မှတ်ယူ ပြစ်တင်ပုတ်ခတ်လေ့ရှိပါတယ်။ ဒီကြားထဲမိမိတို့ရပ်တည်ရေးစားဝတ်နေရေးအတွက်တချို့လူတွေက အကြံကုန်ဂဠုန်ဆားချက်ဆိုသလို အဖွဲ့လေးတွေဖွဲ့စည်ပြီး NGO တွေဆီက အကူအညီရအောင် NGO နှစ်သက်တဲ့ Project Proposal တွေတွေ့တာနဲ့ချက်ချင်းငွေထုတ်ပေးတာတွေရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ လုပ်ငန်းအောင်မြင်မှုမရှိဘဲငွေကြေးအလဟဿဆုံးရှုံးသွားတတ်ပါတယ်။ NGO တွေရဲ့သုံးသပ်မှုက ဒီလုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော်တဲ့လူတွေ အရည်အချင်းမပြည့်မီဘူးလို့ဆိုတယ်။ သူတို့ကိုသင်တန်းပေးပြီး အရည်အချင်းတွေဖြည့်ဆည်းပေးကြည့်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အချည်းနှီးပါဘဲ။ အကြောင်းကတော့ လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော်တဲ့သူတွေဟာ လုပ်ငန်းအပေါ် ယုံကြည်ချက်ရှိတဲ့ သူတွေမဟုတ်ပဲဟန်ပြအယောင်ဆောင်သမားတွေဖြစ်နေလို့ပါဘဲ။ ဒါကြောင့် NGO ရဲ့အကူအညီဟာတကယ်လိုလိုလားလားလုပ်ချင်ကြတဲ့သူတွေလက်ထဲ၊ တော်လှန်သမားကောင်းတွေရဲ့ လက်ထဲရောက်ဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ NGO ရဲ့အထောက်အပံ့ဟာ နိုင်ငံရေးအပြောင်းအလဲအတွက်၊ လူမှုအဖွဲ့အစည်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအတွက် ပံ့ပိုးကူညီမှုသာဖြစ်စေရမယ်။ NGO တွေဟာ စီစဉ်ညွှန်ကြားသူတွေမဖြစ်သင့်ပါဘူး၊

ပြည်တွင်း ပြည်ပရှိတော်လှန်ရေးသမားတွေဟာ ဒီမိုကရေစီအသွင်ကူပြောင်းရေးအတွက် မဟာဗျူဟာလုပ်ငန်းစဉ်တွေတခုပြီးတခု ချမှတ်လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြပေမဲ့ တာဝန်ယူအကောင်အထည်ဖော်တဲ့နေရာမှာ လူသားအရင်းမြစ်လုံလောက်မှုမရှိသေးတာကို တွေ့ရပါတယ်။ အကြောင်းကတော့ လူသားအရင်းမြစ်တိုးချဲ့ဖို့မကြိုးစားနိုင်ကြပါဘူး၊ ပြည်တွင်းပြည်ပရှိပြည်သူတွေလည်းတော်လှန်ရေး၊ နိုင်ငံရေးတွေအပေါ် စိတ်ကုန်ချင်ပုံရပါတယ်။ ဒီအခါတော်လှန်ရေးနယ်ပယ်ထဲက ခေါင်းဆောင်တွေအပေါ် တာဝန်တွေစုပုံလာပါတယ်။ အဲဒီတော့ ခေါင်းဆောင်ဆိုတဲ့လူတွေအလုပ်ပိုပြီး လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော်နိုင်စွမ်းမရှိ၊ အရည်အချင်းမရှိတဲ့သူတွေအဖြစ်သတ်မှတ်ခံလာရပါတယ်။

ဒီတော့ အဲဒီခေါင်းဆောင်တွေချမှတ်လိုက်တဲ့ မဟာဗျူဟာ၊ နည်းဗျူဟာတွေဟာ၊ လုပ်ငန်းစဉ်တွေမဟုတ်တော့ဘဲ သူတပါးအပေါ် မှီခိုရပြီး NGO တွေရဲ့ထောက်ပံ့ပေါ် မှာမှီတည်လာရပါတယ်။ နိုင်ငံတကာရဲ့ပိုးကူညီမှုဟာ အသွင်ကူးပြောင်းရေးအတွက်အရေးပါလှပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီ့ထက်အရေးပါတဲ့အချက်က ကိုယ်ကိုယ်တိုင်ချမှတ်တဲ့ ဗျူဟာလုပ်ငန်းစဉ်တွေကို ကိုယ်တိုင်အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ဖို့ပါဘဲ။ ဒီကနေ့ နိုင်ငံတကာရဲ့ထောက်ပံ့ကူညီမှုဟာ တော်လှန်ရေး၊နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်ဆိုတဲ့လူတွေအပေါ် ယုံကြည်လေးစားလို့မဟုတ်ဘဲ ဒုက္ခပင်လယ်ဝေနေတဲ့ ပြည်သူတွေကိုသနားညှာတာထောက်ထားလို့ ကူညီတယ်ဆိုတာ ခေါင်းဆောင်ဆိုတဲ့လူတွေ သဘောပေါက်ဖို့ သင့်ပါတယ်။

> **နိုင်ငံတကာရဲ့ထောက်ပံ့ကူညီမှုဟာ တော်လှန်ရေး၊**
> **နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်ဆိုတဲ့ လူတွေအပေါ် ယုံကြည်လေးစားလို့မဟုတ်ဘဲ**
> **ဒုက္ခပင်လယ်ဝေနေတဲ့ ပြည်သူတွေကို သနားညှာတာထောက်ထားလို့**
> **ကူညီတယ်ဆိုတာ ခေါင်းဆောင်ဆိုတဲ့လူတွေ သဘောပေါက်ဖို့သင့်ပါတယ်**

လက်နက်ကိုင်ဖိနှိပ်မှုရှိတဲ့တိုင်းပြည်မှာ လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးရှိတာဟာသဘောဝကျပါတယ်။ ဒီအချက်ကိုနိုင်ငံတကာက ကန့်ကွက်စရာအကြောင်း မရှိပါဘူး။ ပြည်တွင်းစစ်သက်ဆိုးရှည်လာလို့ ပြည်သူတွေ ဒုက္ခရောက်နေတာကို မမြင်တွေ့လိုတာဘဲရှိပါတယ်။ ပြည်သူတွေလွတ်လပ်ဖို့ လက်နက်ကိုင်တော်လှန်နေတဲ့သူတွေကို ကန့်ကွက်နေတာမဟုတ်ပါဘူး။ အရေးကြီးတဲ့အချက်က မဟာဗျူဟာ၊ နည်းဗျူဟာနဲ့လုပ်ငန်းစဉ်တွေပြောင်းလဲချမှတ်တဲ့အခါမှာ နဂိုကချမှတ်ထားတာတွေနဲ့ဆန့်ကျင်ဘက်မဖြစ်ဖို့လိုအပ်ပါတယ်။ အဟောင်းအသစ်သဟဇာတရှိနေဖို့လိုပါတယ်။ စစ်ရေးနဲ့နိုင်ငံရေးကို ဆန့်ကျင်ဘက်သဘောတရားအဖြစ်မသတ်မှတ်ဘဲ အပြန်အလှန်ဆက်စပ်မှုရှိတဲ့၊ အမှီသဟဲပြုနေကြတဲ့ အကြောင်းတရားအဖြစ်၊ စစ်ရေး၊ နိုင်ငံရေး လှုပ်ရှားမှုနှစ်ခုစလုံး ဒွန်တွဲ အပြောင်းအလဲအတွက်လုပ်ဆောင်ကြပါလို့ တိုက်တွန်းနှိုးဆော်လိုက်ပါတယ်။

ဝေသာလီတိုင်းသား

INDP 224 BUR.PMD 33 24/05/2006, 12:18 PM

မြန်မာပြည်
နဲ့
တရုတ်

> လားရှိုးလူဦးရေ ထက်ဝက်လောက်ဟာ တရုတ်တွေဖြစ်တယ်၊
> ကိုးကန့်နဲ့ ဝ ဒေသကတော့ တရုတ်ပြည်နယ်လိုဖြစ်နေတာ
> ကြာပါပြီ၊ တရုတ်စာ တရုတ်စကားသုံးတဲ့ အရပ်တွေဖြစ်ပါတယ်၊

> ထိုင်းဝန်ကြီးချုပ် ထက်ဆင်ချင်းနဝပ်က ကွမ်တုံးနယ်မှာ
> သုဘိုးဘွားသချိုင်းကို သွားကန်တော့ခဲ့တာကိုကြည့်ရင်
> တရုတ်ပြည်ရဲ့ ဩဇာအရှိန်အဝါနဲ့
> နိုင်ငံခြားရောက်တရုတ်ဆက်ပုံကို ခန့်မှန်းနိုင်ပါတယ်၊

မြန်မာပြည်ရောက်တရုတ်တွေဟာ စီးပွားရေးကိုသာ အာရုံစိုက်ခဲ့ပေမဲ့ နအဖစစ်အစိုးရခေတ်မှာ မြန်မာပြည်တရုတ်ကုန်သည်ကြီးများ အသင်းဟာ တရုတ်ကွန်မြူနစ်အစိုးရရဲ့သစ္စာခံသဖွယ်ဖြစ်လာတယ်လို့ လေ့လာအကဲခတ်သူတွေက ပြောဆိုကြပါတယ်။ မြန်မာပြည်ရောက်တရုတ်တွေရဲ့ ရပ်တည်ချက်ကို လေ့လာသင့်ပါတယ်။

လူဦးရေထူထပ်တဲ့ တရုတ်ပြည်ကနည်းမျိုးစုံနဲ့တရုတ်တွေ မြန်မာပြည်ကို ဝင်ရောက်နေတာနှစ်ပေါင်းကြာလှပါပြီ။ တရုတ်ပြည်ယူနန်၊ ကွမ်တုန်၊ ဖူကျဲန်စတဲ့ဒေသတွေကတရုတ်တွေ မြန်မာပြည်ကို အဝင်များတယ်လို့သိရပါတယ်။ ပုဂံပြည်ကို မွန်ဂိုတရုတ်ကသိမ်းပိုက်ပြီး တရုတ်ပိုင်ချွန်ပြည်နယ်အဖြစ်ကြေညာခဲ့တဲ့ ၁၃ ရာစုကစပြီး အင်္ဂလိပ်ကိုလိုနီခေတ်အထိ တရုတ်တွေ တဖြည်းဖြည်းဝင်လာနေတာ ဒီကနေ့အထိပါပဲ။ အရင်ကတော့ တရုတ်တွေဟာစီးပွားရေးကိုသာအဓိကထားပြီး နိုင်ငံရေးကိုစိတ်မဝင်စားကြပါဘူး။

၁၉၂၉ က ရန်ကုန်တရုတ်တန်းမှာ ကွန်မြူနစ်ဝါဒဖြန့်တဲ့ ရှန်ဟဲမြို့သား ဂူ ဝေဆိုင်ရဲ့ဇနီးဟာ အနည်းငယ်သာစည်းရုံးနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ မြန်မာပြည်ကတရုတ်တွေဟာ စီးပွားရေးကိုသာ ဦးစားပေးတာမို့ ဂူဝေဆိုင်တို့ လင်မယားစိတ်ဓာတ်ကျပြီး ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်မှာ ရန်ကုန်က ထွက်ခွာသွားပါတယ်တဲ့။ ၁၉၄၉ မှာ မော်စီတုန်းခေါင်းဆောင်တဲ့ ကွန်မြူနစ်တွေ အာဏာသိမ်းတဲ့အခါမှာ တရုတ်အများအပြားထွက်ခွာကြပြန်ပါတယ်။

တရုတ်ပြည်တွင်းစစ်မှာ အရေးနိမ့်ပြီး သျှမ်းပြည်ထဲဝင်လာတဲ့ KMT တရုတ်ဖြူတပ်တချို့နဲ့ မိသားစုတွေကိစ္စကို ဗမာအစိုးရက ကုလသမဂ္ဂမှာတင်ပြရတဲ့အထိ တရုတ်ကဖိ သျှမ်းကအိဆိုသလို ဖြစ်လာခဲ့ရပါတယ်။ တရုတ်နီလို့ခေါ်တဲ့ တရုတ်ကွန်မြူနစ်အစိုးရကို ဗမာက အသိအမှတ်ပြုပေမယ့် အမေရိကန်ကတော့ ကုလသမဂ္ဂထဲကို ဝင်ခွင့်မပေးခဲ့ပါဘူး။ အမေရိကန်ဟာ တရုတ်ဖြူလို့ခေါ်တဲ့ ထိုင်ဝမ် KMT အစိုးရကိုသာ အသိအမှတ်ပြုပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် ဦးနုခေါင်းဆောင်တဲ့ ဒီမိုကရေစီအစိုးရခေတ်မှာ တရုတ်နီအုပ်စုနဲ့ တရုတ်ဖြူအုပ်စု ဆိုပြီး အုပ်စုနှစ်စုရှိနေပါတယ်။

ဗိုလ်နေဝင်းဦးဆောင်တဲ့ မဆလစစ်အစိုးရခေတ် ၁၉၆၇ မှာ မော်စီတုန်းရဲ့ယဉ်ကျေးမှုတော်လှန်ရေး မြန်မာပြည်ထဲ ကျံ့ဝင်လာလို့ တရုတ်အရေးအခင်းဖြစ်ပွားတဲ့အတွက် တရုတ်မြန်မာဆက်ဆံရေး အခြေအနေဆိုးရွားခဲ့ပေမယ့် တရုတ်တွေကတော့ ဥပဒေမဲ့ဝင်လာနေဆဲပါပဲ။

မဆလအစိုးရခေတ် နောက်ဆုံးနှစ် ၁၉၈၈ မှာ တရုတ်–မြန်မာ နယ်ခြား ကုန်သွယ်ရေးကို တရားဝင်ခွင့်ပြုလိုက်တဲ့နောက် နဝတစစ်အစိုးရတက်လာတော့လည်း တရုတ်ကို အကြီးအကျယ်မှီခိုအားထားတဲ့အတွက်မြန်မာပြည်တွင်းဝင်လာတဲ့ တရုတ်ဦးရေဟာ အရင်ကထက် များလာပါတယ်။ တရုတ်ဖြူ တရုတ်နီမကတော့ပဲ တရုတ်လယ်သမားတွေကပါ နိုင်ငံခြားမှာ သွားရောက်အခြေချဖို့ကြိုးစားတာဟာ ဒီခေတ်ရဲ့ ထူးခြားချက်ဖြစ်ပါတယ်။

မြန်မာမှတ်ပုံတင်ဝယ်ယူပြီး မြန်မာပြည်သားအဖြစ်နေထိုင်သူ တရုတ်ဦးရေတိုးပွားလာတာမို့ လက်ရှိစစ်အစိုးရလက်ထက်မှာ ဥပဒေမဲ့ဝင်လာတဲ့ တရုတ်ဦးရေဟာ တစ်သန်းနဲ့နှစ်သန်းအကြားရှိမယ်လို့ ခန့်မှန်းပါတယ်။ မန္တလေးလူဦးရေရဲ့ ၄ ပုံ ၁ ပုံဟာ ယူနန်တရုတ်တွေဖြစ်နေပြီး၊ လားရှိုးလူဦးရေ ထက်ဝက်လောက်ဟာ တရုတ်တွေဖြစ်တယ် လို့ ဩစတေးလျ နိုင်ငံခြားရေးဌာနက ဆိုပါတယ်။ ကိုးကန့်နဲ့ ဝ ဒေသ ကတော့ တရုတ်ပြည်နယ်လိုဖြစ်နေတာ ကြာပါပြီ။ တရုတ်စာ တရုတ် စကားသုံးတဲ့ အရပ်တွေဖြစ်ပါတယ်။

ဈေးကွက်စနစ် ကျင့်သုံးချိန်ကစပြီး တရုတ်ပြည်ဟာ ထိုင်ဝမ်နဲ့ အဆက်အဆံများလာပါတယ်။ တရုတ်ပြည်မှာ ထိုင်ဝမ်က ရင်းနှီးမြှုပ်နှံထားတာတွေ များလွန်းလို့ တရုတ်ကိုမှီခိုသလိုတောင်ဖြစ်နေပါပြီ။ ဒီလို

မန္တလေးရှိ တရုတ်ဘုံကျောင်းတစ်ကျောင်း

ဓာတ်ပုံ ။ အင်တာနက်

လားရှိုးတရုတ်ဘုံကျောင်းအရှေ့ဘက်မြင်ကွင်း

စီးပွားရေးပေါင်းဖက်သလို နိုင်ငံရေးမှာလည်း ပေါင်းစည်းနိုင်လိမ့်မယ်လို့ တရုတ်ကွန်မြူနစ်အစိုးရကယူဆနေပါတယ်။ ထိုင်ဝမ်က KMT ပါတီ ဥက္ကဋ္ဌ လွန်ခဲ့တဲ့ ၂၀၀၅ မေလက တရုတ်ပြည်ကိုသွားတဲ့ကိစ္စကို တရုတ် ထိုင်ဝမ်ပေါင်းစည်းရေးအလားအလာအဖြစ် ရန်ကုန်တရုတ်ကုန်သည် များအသင်းက ထောက်ခံတာကိုကြည့်ရင် မြန်မာပြည်မှာ အရင်လို တရုတ်နီ တရုတ်ဖြူရယ်လို့မရှိတော့ဘဲ တရုတ်ကွန်မြူနစ်အလိုတော်ရိ သာရှိနေတာထင်ရှားပါတယ်။ ယူနန်တရုတ်အသင်း၊ ဖူကျဲန်တရုတ် အသင်း။ ကွမ်တုံးတရုတ်အသင်းစသဖြင့် မိမိတို့ဇာတိမြေကို ကိုယ်စား ပြုတဲ့ တရုတ်ကုန်သည်ကြီးများအသင်းရဲ့ နိုင်ငံရေးရပ်တည်ချက်ဟာ တရုတ်ကွန်မြူနစ်အစိုးရနဲ့ တသားတည်းဖြစ်နေတာတွေ့ရပါတယ်။ ဂျပန်ဝန်ကြီးချုပ်ကိုအီဇူးမိ ရာစုနှစ်စစ်သင်္ချိုင်းကိုသွားတာတောင် မြန်မာပြည်တရုတ်ကုန်သည်များအသင်းက ဝေဖန်ရှုံ့ချနေပါပြီ။

နိုင်ငံခြားရောက်တရုတ်အကြောင်း နှစ်ပေါင်းများစွာလေ့လာခဲ့သူ ပါမောက္ခ ဝမ်ကန်ဝူးက တရုတ်သုံးမျိုးသုံးစားခွဲခြားနိုင်တယ်လို့ ရေးဖူး ပါတယ်။ ပထမအမျိုးအစားက တရုတ်ပြည်ကို သစ္စာရှိသူတွေဖြစ်ပါ တယ်တဲ့။ ဒုတိယအမျိုးအစားက မိမိစီးပွားရေးကိုသာ စိတ်ဝင်စားသူ ဖြစ်ပြီး တတိယက မိမိနေထိုင်ရာတိုင်းပြည်ရဲ့အကျိုးစီးပွားကိုသာ အာရုံစိုက်သူတွေဖြစ်ပါတယ်တဲ့။ ဒုတိယနဲ့တတိယအမျိုးအစားဟာ လူများစုဖြစ်ပြီး၊ တရုတ်ပြည်ကို သစ္စာခံသူဟာ လူနည်းစုဖြစ်တယ်တဲ့။ ဒါပေမယ့် တရုတ်ကွန်မြူနစ်အစိုးရကို မှီခိုအားထားနေရတဲ့ မြန်မာပြည် မှာတော့ တရုတ်ပြည်ကိုသစ္စာရှိသူဟာ လူများစုဖြစ်ပုံရတယ်တဲ့။

ဝန်ကြီးချုပ်ချောင်အင်လိုင်းလက်ထက်ကစပြီး ဝန်ကြီးချုပ်လီဖိန် လက်ထက်အထိ မိမိနေထိုင်ရာတိုင်းပြည်ကိုသာ သစ္စာရှိကြဖို့ နိုင်ငံခြား ရောက်တရုတ်တွေက တရုတ်ပြည်မှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလာတဲ့အခါမှာတော့ ဒီမူဝါဒလည်းအသွင်ပြောင်းလာပုံရပါတယ်။ တရုတ်ပြည်ဈေးကွက်မှာ နိုင်ငံခြားရောက်တရုတ်တွေအရေးပါနေပါတယ်။ တရုတ်ပြည်ကို အစိုးရ ကိစ္စနဲ့သွားတဲ့ ထိုင်းဝန်ကြီးချုပ် ထတ်ဆင်ချင်းနဝပ်က ကွမ်တုံးနယ်မှာ သူ့ဘိုးဘွားသင်္ချိုင်းကို သွားကန်တော့ခဲ့တာကို ကြည့်ရင်တရုတ်ပြည်ရဲ့ ဩဇာအရှိန်အဝါနဲ့ နိုင်ငံခြားရောက်တရုတ်ဆက်ပုံကို ခန့်မှန်းနိုင်ပါ တယ်။ ဒါ့ကြောင့် တရုတ်ကွန်မြူနစ်အစိုးရက နိုင်ငံခြားရောက်တရုတ် တွေကို နည်းမျိုးစုံနဲ့အသုံးပြုနေတာထင်ရှားကြောင်း တင်ပြလိုက်ရပါ တယ်ခင်ဗျား။

သမိုင်းပညာရှင် ဒေါက်တာအောင်ခင် RFA (ဇန္နဝါရီ ၂၀၀၆)

ဝမရှိ-ဝိလုပ်ပြတဲ့ နအဖ

ဤသို့ သတင်းစာ၊ တီဗွီထဲထည့်သွင်းဖေါ် ပြနိုင်ရန်အတွက် အဆိုပါ ကွန်ပျူတာများကို ပင်လုံမြို့တွင်းရှိ ပုဂ္ဂလိကပိုင်များထံမှ ခဏတဖြုတ် ငှားရမ်းလာပြီး တပ်ဆင် သရုပ်ဆောင်ရိုက်ကူးပြသခြင်းသာဖြစ်ကြောင်း မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ကြုံခဲ့ရသူ ပင်လုံတက္ကသိုလ်ကျောင်းသူဟောင်းတဦးက ပြောပြခဲ့သည်။

ဘာသာရေးလွတ်လပ်ခွင့် ချိုးဖောက်မှုပြရုပ်?

နဝတတို့အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း ၁၉၉၁ ကတည်းက ဒေသခံ တိုင်းရင်းသားပြည်သူများ၏ အလိုဆန္ဒမပါဘဲ (လူမျိုးစုများ၏သမိုင်း ကြောင်းကို ပြောင်းလဲဝါးမြိုပစ်ရန်နှင့် မိမိနာမ်ကိုမြှင့်/သူတပါး၏နာမ်ကို နှိမ်ရန်ဟူသော) ၎င်းတို့၏အဓိကဦးတည်ချက်အရ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်၊ ကုမ္ပဏီပိုင်ရှင်၊ အပစ်ရပ်အဖွဲ့ခေါင်းဆောင်၊ မြို့မမြို့ဖများ၏ ထည့်ဝင်ငွေ ခပ်များများဖြင့် ယခုကဲ့သို့ သျှမ်းပြည်အနှံ့ ရွှေတိဂုံပုံတူစေတီ ၇-၈ ဆူအထိ နအဖတို့တည်ဆောက်ခဲ့ခြင်းသည်- ဘာသာရေးလွတ်လပ်ခွင့် ကို ကျူးလွန်ချိုးဖေါက်ခြင်းဖြစ်သည်။

ဤပင်လုံရွှေတိဂုံပုံတူကိုလည်း နအဖထိပ်သီးကြီးတဦးဖြစ်သူ - အတွင်းရေးမှူး ၁ ဗိုလ်သိန်းစိန်က သျှမ်းပြည်တောင်ပိုင်းအနှံ့ရှိ ကျောင်း ထိုင်ပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးနှင့် မြို့နယ်အသီးသီးမှ ဂေါပကရပ်မိရပ်ဖအားလုံး အပေါ် အမိန့်ဖြင့်ဆင့်ခေါ်ပြီး ၁၂၊ ၂၊ ၂၀၀၆ တပို့တွဲလပြည့်နေ့တွင် ထီးတင်ပွဲပြုလုပ်ခဲ့သည်။

စာမူရှင်သို့ ပြန်ကြားချက်

စဝ်နော်လိတ် (မိုင်းနောင်)ရေးသားပေးပို့သော ၁၈၊ ၃၊ ၀၆ ရက်စွဲပါ "၂၀၀၆ ဗိုလ်သန်းရွှေ အိမ်စောင့်အစိုးရ"ဆောင်းပါးမှာ -
(၁) အချိန်ကာလအပိုင်းအခြားနှင့် အခြေအနေအတော်အတန်နှောင်း သွားပြီဖြစ်ခြင်း၊
(၂) ပြေလထုတ် မဇ္ဈိမသတင်းဂျာနယ်တွင် ပါဝင်ခဲ့ပြီဖြစ်ခြင်း၊
(၃) ဆေလွတ်လျောမိုင် သျှမ်းဝပ်ဆိုဒ်တွင်လည်း စောစီးစွာဖေါ် ပြခဲ့ပြီ ဖြစ်ခြင်း-စသည်တို့ကြောင့် ကွဏ်းခေါ် Independence စာစောင်တွင် နောက်ထပ် မထည့်သွင်းနိုင်တော့ကြောင်း ပန်ကြားအပ်ပါသည်။

အယ်ဒီတာ

ကြားနေလို့မရ

ကြားနေဖြစ်ရမယ်လို့ ပြောလို့မရဘူး။ အမှန်နဲ့အမှား၊ အစစ်အတုကြား မှာတခုခုကိုရွေးရမယ်။ အမှန်အမှား၊ အတုနဲ့အစစ်ကြားမှာ ဘက်မလိုက် ရဘူး၊ ကြားနေဖြစ်ရမယ်လို့ ဗုဒ္ဓသာသနာက မသွန်သင်ခဲ့ပါဘူး။

၁၄၊ ၃၊ ၂၀၀၆
အားနန်း ပန်းယားရချွန်း
ထိုင်းဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်း

INDP 224 BUR.PMD 35 24/05/2006, 12:18 PM

အာဏာရှင်ဆိုတာဘာလဲ

အာဏာရှင်ဆိုတာ အင်္ဂလိပ်စကား(ဒီထေတာ)ကနေ တိုက်ရိုက်ဆင်းလာတဲ့စကား ဖြစ်ပါတယ်။ အစိုးရတရပ်ကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၊ တရားစီရင်ရေး၊ အတိုက်အခံဆိုတာတွေ ဂရုမထားပဲအကြွင်းမဲ့အာဏာချုပ်ကိုင်ထားသူတွေကိုဆိုလိုပါတယ်။ ငါပြောတာဟာ ဥပဒေ၊ ငါလုပ်တာဟာ အမှန်၊ ငါနဲ့မတူငါ့ရန်သူဆိုတဲ့မူနဲ့တိုင်းပြည်ကို အုပ်ချုပ်သူမျိုးတွေကိုခေါ်တာဖြစ်ပါတယ်။

နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်မှာ အာဏာရှင်ဆိုတဲ့စကားစတင်ပေါ်လာတာဟာ ရှေးရောမခေတ်ကတည်းကလို့ နိုင်ငံရေးသိပ္ပံစာပေတွေကဆိုပါတယ်။ ရိုးရိုးသမတနိုင်ငံတော်ခေတ်က လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်တွေဟာ တိုင်းပြည်အရေးပေါ်အခြေအနေဖြစ်လာရင် ထိန်းသိမ်းနိုင်ဖို့လွှတ်တော်ထဲက တရားသူကြီးတစ်ယောက်ကို အာဏာရှင်ဆိုပြီးတာဝန်ပေးလေ့ရှိပါတယ်။ အဲဒီခေတ်ကအာဏာရှင်ဆိုတာ ဖွဲ့စည်းပုံဥပဒေအရ ၆ လ ထက်မကျော်ပဲ ယာယီတာဝန်ယူရသူဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဘီစီ ၂ ရာစုကနေဒီဘက်ကာလတွေမှာတော့ အာဏာရှင်ဆိုတာ ယာယီအာဏာယူသူမဟုတ်ကြတော့ပဲ အမြဲတမ်းအာဏာထိန်းချုပ်နိုင်ဖို့ ကြိုးစားလာသူတွေဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။

မျက်မှောက်ခေတ်အာဏာရှင်တွေ ပေါ်ပေါက်လာရတဲ့နည်းလမ်းတွေထဲမှာ လူထုအုံကြွမှုရဲ့ခေါင်းဆောင်အဖြစ်ကနေ အာဏာရှင်ဖြစ်လာတာတွေနဲ့ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာကို ပါတီတခုကနေ အနိုင်ရပြီး အဲဒီပါတီရဲ့ခေါင်းဆောင်အဖြစ်ကနေ အာဏာရှင်ဖြစ်လာတာတွေလည်းရှိတယ်လို့ နိုင်ငံရေးအဘိဓါန်ပြုစုခဲ့သူ ဒေးဗစ်ရောဘတ်ရှန်းကဆိုပါတယ်။ လူထုအုံကြွမှုကြောင့် အာဏာရလာသူတွေထဲမှာ ဆိုဗီယက်ကလီနင်နဲ့ သူ့နောက်မှာတက်လာသူ ဂျိုးဇက်စတာလင်တို့ကိုပြရပါမယ်။ သူတို့ဟာ ဗော်ရှီဗစ်လှုပ်ရှားမှုကနေထင်ရှားလာကြပြီး အာဏာရလာသူတွေဖြစ်ပါတယ်။ အာဏာရှင်တွေ မကြာခဏပေါ်ပေါက်လာစေတဲ့တခြားအကြောင်းရင်းတခုကတော့ စစ်တပ်ကတိုင်းပြည်အာဏာကိုသိမ်းလိုက်တဲ့အတွက် စစ်တပ်ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သူဟာ အာဏာရှင်ဖြစ်လာတတ်တာပဲလို့ဆိုပါတယ်။ စစ်တပ်က တိုင်းပြည်ရဲ့အာဏာကိုလုယူပြီး အာဏာရှင်ဖြစ်လာကြသူ တွေထဲမှာ ထင်ရှားသူတွေကတော့ ချီလီက ဗိုလ်ချုပ်ကြီးဩဂတ်တိုပင်နိုရှေး၊ အင်ဒိုနီးရှားက ဗိုလ်ချုပ်ကြီးဆုဟာတို၊ မြန်မာနိုင်ငံကဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်းနဲ့လစ်ဗျားက ဗိုလ်မှူးကြီးမိုဟာမက်ဂဒါးဖီးတို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီနေရာမှာဆူဟာတိုနဲ့ဦးနေဝင်းတို့တူတာတစ်ခုရှိပါတယ်။ အဲဒါကသူတို့ဟာအရေးပေါ်အခြေအနေတွေ အကြောင်းပြပြီး တိုင်းပြည်အာဏာကိုသိမ်းယူပြီးမှ ထာဝရအာဏာအင်အား ပြောင်းလဲယူခဲ့ကြတာတွေ့ရပါတယ်

ဒီနေရာမှာ အာဏာရှင်နှစ်မျိုးနှစ်စားရှိပါတယ်။ တစ်မျိုးက ပုဂ္ဂိုလ်ရေးလူကြိုက်များတာကိုအသုံးချပြီး အာဏာရှင်ဖြစ်လာတာနဲ့ စစ်တပ်၊ ပါတီအဖွဲ့အစည်းတခုခုကိုထိန်းချုပ်ထားပြီး အာဏာရှင်ဖြစ်လာတာတွေရှိပါတယ်။

လူကြိုက်များရာကနေအာဏာရှင်ဖြစ်လာကြသူများထဲမှာ ဂျာမနီကဟစ်တလာဟာအလွန်ထင်ရှားပါတယ်။ နောက်အရေးကြီးတဲ့ ကွာခြားမှုတစ်ခုက အဆင့်အတန်းတူအုပ်ချုပ်သူလူတန်းစားထဲကမှ အာဏာရှင်ဆန်တဲ့ခေါင်းဆောင်ဖြစ်လာတာမျိုးဖြစ်ပါတယ်။ ဥပမာပြရရင် ဆိုဗီယက်ခေါင်းဆောင်စတာလင် ဖြစ်ပါတယ်။ စတာလင်အာဏာရလာတာဟာ သူနဲ့အဆင့်တူရဲဘော်တွေကို ဖြုတ်ထုတ်ဖယ်ရှားနေရာယူခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံက ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်းလည်း တပ်ထဲကအဆင့်တူရဲဘော်သုံးကျိတ်ဝင်တွေရော၊ ဗမာ့တပ်မတော်ဖွဲ့စည်းခါစကတိုင်းပြည်အတွက်အတူတူလက်တွဲခဲ့ကြတဲ့လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် အဆင့်ဆင့်အရာရှိတွေကိုရော တစစဖယ်ရှားပြီး တဦးတည်းအာဏာချုပ်ကိုင်လာခဲ့တဲ့အာဏာရှင်ဖြစ်ပါတယ်။

အာဏာရှင်ဆိုတဲ့အသုံးအနှုန်း ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေးဇာတ်ခုံမှာ ပိုပြီးထင်ရှားလာတာက ၁၉၄၉ နှစ်မှာ ရိုက်ကူးခဲ့တဲ့ ချာလီချက်ပလင်ပါဝင်သရုပ်ဆောင်ခဲ့တဲ့ (သည်ကရိတ်ဒီထေးတား)ဆိုတဲ့မဟာအာဏာရှင်ရုပ်ရှင်ဇာတ်ကားကြောင့်ဖြစ်ပါတယ်။ ချာလီချက်ပလင်က အဲဒီချိန်ကတန်ခိုးထွားနေတဲ့ ဂျာမနီကဟစ်တလာနဲ့အမျိုးသားဆိုရှယ်လစ်ဝါဒလို့ခေါ်တဲ့ နာဇီစနစ်ကိုလှောင်ပြောင်ထားတဲ့ ဇာတ်ကားဖြစ်ပါတယ်။

၁၉၃၆–၃၉ အင်္ဂလိပ်ခေတ်မှာ ဒေါက်တာဘမော်ဟာ သူရဲ့ဆင်းရဲသားပါတီကို ကိုယ်စားပြုပြီး ဝန်ကြီးချုပ်ဖြစ်လာတဲ့အခါ သူ့ကိုသူဆင်းရဲသားအာဏာရှင်လို့ ကျေကျေနပ်နပ်ခံယူပါတယ်။ ဖဆပလခေတ်မှာ အာဏာရဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုဆိုရင် ကိုကြီးနုအာဏာရှင်လို့အတိုက်အခံတွေက သတင်းစာထဲမှာရေးသားခဲ့ကြပါတယ်။

အာဏာရှင်ဆိုတဲ့အဓိပ္ပါယ်က တရားစီရင်ရေး ဥပဒေပြုရေးနဲ့အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာကို တယောက်တည်းတဖွဲ့တည်း ချုပ်ကိုင်ခြယ်လှယ်တာကိုခေါ်တာ ဖြစ်ပါတယ်

ဒါကြောင့်မို့ ဒေါက်တာဘမော်၊ ဦးနုစတဲ့သူတွေဟာ သမိုင်းမှာအာဏာရှင်ရယ်လို့ ရာဇဝင်မတွင်ခဲ့ကြတာဖြစ်ပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်တွေတုံးက အာဏာသိမ်းတဲ့ စစ်အုပ်စုကအာဏာရှင်အစိုးရမဟုတ်ပါဆိုတဲ့ စာအုပ်တစ်အုပ်ကို မြန်မာအစိုးရကထုတ်ဝေခဲ့ပါတယ်။ သမိုင်းပေးအမျိုးသားရေးတာဝန်ကို ထမ်းဆောင်ဖို့ခေတ္တအာဏာထိန်းသိမ်းထားတာဖြစ်တယ်လို့ စာအုပ်ကဆိုလိုချင်ဖွယ်ရပါတယ်။ ဒါပေမယ့် လက်ရှိအစိုးရက အတိုက်အခံတွေနဲ့ အစိုးရဆန့်ကျင်သူတွေကိုဖိနှိပ်တာ ၁၇ နှစ်ကြာအာဏာချုပ်ကိုင်ထားတာ၊ အစိုးရအဖွဲ့ဝင်တွေအာဏာသုံးပြီး အဂတိလိုက်စားနေကြတာ၊ တရားစီရင်ရေးစနစ်ကိုလိုသလိုအသုံးချပြီး ဥပဒေတွေကို ခေါင်းဆောင်တွေရဲ့ လက်မှတ်နဲ့ထုတ်ပြန်ကြေငြာလိမ့်ညာတာတွေကိုထောက်ရှုရင် နိုင်ငံတကာနိုင်ငံရေးသိပ္ပံပညာရှင်တွေနဲ့ လူ့အခွင့်အရေးစောင့်ကြည့်လေ့လာသူတွေအများစုအဖို့ကတော့ မြန်မာနိုင်ငံစစ်အစိုးရကို စစ်အာဏာရှင်အစိုးရအဖြစ်တရားဝင်အဆင့်သတ်မှတ်ထားနေတာလေ့လာတွေ့ရှိရပါကြောင်း။

ဦးကျော်မင်းထွန်း

မြန်မာနိုင်ငံရေးနှင့် နိုင်ငံရေးဝေါဟာရများ ကဏ္ဍ (RFA)

INDP 224 BUR.PMD 36 24/05/2006, 12:18 PM

နန်းချမ်တောင်း နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်

လူ့အခွင့်အရေးအတွက် ကြိုးပမ်းလှုပ်ရှားသူ သျှမ်းအမျိုးသမီး နန်းချမ်တောင်းဟာ ဗြိတိသျှနိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး Jack Straw ဂျက်စတြောအပြင် အတိုက်အခံ Conservative Pary ကွန်ဆာဗေးတစ်ပါတီ ထိပ်တန်းခေါင်းဆောင်တွေနဲ့လဲတွေ့ဆုံပြီး မြန်မာနိုင်ငံမှာ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖေါက်မှုခံနေရပုံတွေကို ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့ပါတယ်။ သူ့ရဲ့မြန်မာ့အရေးလှုပ်ရှားမှုနဲ့ပတ်သက်ပြီး BBC မြန်မာဌာနကိုရောက်လာတဲ့ နန်းချမ်တောင်းနဲ့ သီးသန့်တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့ပါတယ်။

BBC: အခုလိုပထမဆုံးအနေနဲ့ ဗြိတိန်မှာထိပ်တန်းခေါင်းဆောင်တွေနဲ့တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရတဲ့ကိစ္စဟာ အမှန်တကယ်အကျိုးရှိတယ်လို့ယူဆပါသလား?

Charm Tong: မြန်မာနိုင်ငံရဲ့အရေးကိုကမ္ဘာက ပိုသိလာအောင်လုပ်ဘို့အရေးကြီးနေတဲ့အချိန်မှာ အခုလို UK ကိုလာပြီး နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးနဲ့ရော၊ အတိုက်အခံပါတီခေါင်းဆောင်တွေနဲ့ပါ တွေ့ခွင့်ရတာ အများကြီးအကျိုးရှိပါတယ်။ သူတို့ကလဲ မြန်မာပြည်မှာဖြစ်ပျက်နေတဲ့ အခြေအနေတွေကိုစိုးရိမ်ကြောင်း၊ UK အစိုးရဟာ နိုင်ငံတကာနဲ့ ပူးပေါင်းပြီး မြန်မာ့ဒီမိုကရေစီအရေးကိုကူညီမဲ့အကြောင်းတွေကို ပြောပြကြပါတယ်။ ဒီခရီးစဉ်ဟာ အကျိုးရှိတယ်လို့ဆိုနိုင်ပါတယ်။

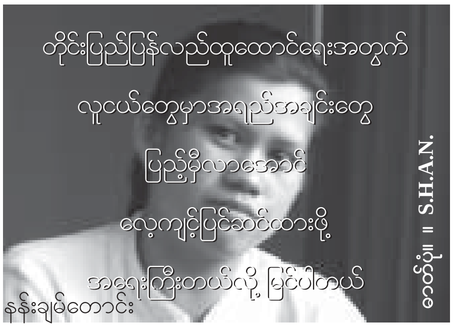

BBC: နန်းချမ်တောင်းက မနှစ်တုံးကလဲ အမေရိကန်သမတ ဂျော့ဂ်ျဘုတ်ရှ်နဲ့လဲတွေ့ခဲ့တယ်။ အခုလဲ UK ကခေါင်းဆောင်တွေနဲ့လာတွေ့တော့ မြန်မာ့အရေးမှာ အရေးပါတယ်လို့ယူဆရတဲ့ ASEAN တို့ တရုတ်၊ အိန္ဒိယတို့ခေါင်းဆောင်တွေနဲ့ရော မတွေ့ဘူးလား?။ အဲဒီလိုတွေ့ဘို့ကော မဖြစ်နိုင်ဘူးလား?။

CT: ကျမက မြန်မာ့ဒီမိုကရေစီလှုပ်ရှားမှုရဲ့တစိတ်တပိုင်းပါ။ မြန်မာ့အရေးကို ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအသီးသီးကသိလာအောင် အာရုံစိုက်လာအောင် လူအများကြီးအဖွဲ့အများကြီးက သူတို့သက်ဆိုင်ရာကဏ္ဍကနေ ကြိုးပမ်းနေကြပါတယ်။ ဒီအထဲမှာ အာဆီယံ ASEAN နိုင်ငံတွေကို ချဉ်းကပ်နေတာတွေရှိသလို တရုတ်နဲ့အိန္ဒိယတို့ကိုလဲ သူ့နည်းသူ့ဟန်နဲ့ချဉ်းကပ်နေကြသူတွေလဲရှိပါတယ်။ အားလုံးက ဆက်ကြိုးပမ်းသွားကြဘို့အရေးကြီးပါတယ်။

BBC: နန်းချမ်တောင်းဟာ သျှမ်းအမျိုးသမီးဖြစ်တယ်။ သျှမ်းပြည်မှာ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖေါက်ခံရတာတွေ အဓိကထားပြီး ကမ္ဘာသိအောင် လုပ်နေတယ်။ အဲဒီတော့ သျှမ်းအရေးဘဲလုပ်တယ်။ မြန်မာတနိုင်ငံလုံးရဲ့အရေးကောမလုပ်ဘူးလားလို့ မေးလာကြရင်ကော ဘယ်လိုဖြေမလဲ?။

CT: ဒါကတော့ ကျမပြောနေလုပ်နေတာတွေကိုကြည့်ရင် ရှင်းပါတယ်။ ကျမလုပ်နေတာတွေဟာ မြန်မာပြည်ထဲက အဖိနှိပ်ခံပြည်သူတွေအားလုံးအတွက်ပါ။ မြန်မာပြည်သူပြည်သားအားလုံးလွတ်မြောက်ဖို့ပါ။ ကျမအလုပ်တွေကိုကြည့်ရင် ဒီမေးခွန်းရဲ့အဖြေက ရှင်းသွားပါလိမ့်မယ်။

BBC: လူ့အခွင့်အရေးတွေကို မီးမောင်းထိုးပြနေတယ်ဆိုတော့ ကိုယ်တိုင်ရော ဒီလိုချိုးဖေါက်နေတာတွေခံစားခဲ့ရဘူးသလား?။

CT: ချိုးဖေါက်မှုဆိုတာတွေက ကျမတို့မွေးလာကတည်းကပါ။ ကိုယ့်ရပ်ကိုယ့်ရွာမှာ မနေနိုင်ဘူး။ ကျောင်းမနေနိုင်ဘူး။ သေနတ်နဲ့ခြောက်ပြီး အမြဲနေရာရွှေ့ခိုင်းလို့ တနေရာရာတည်းမှာ ကြာကြာမနေနိုင်ပါဘူး။ ဒီလိုကျူးလွန်မှုတွေဟာ ဒီနေ့အထိ ရပ်မသွားသေးပါဘူး။ နေ့စဉ်နဲ့အမျှ လူပေါင်းများစွာ ခံစားနေရဆဲပါ။ ဆိုးဝါးလှတဲ့ အမြဲပြုကျင့်မှုတွေဟာ ဒီနေ့အထိရပ်မသွားသေးပါဘူး။ နေ့စဉ်နဲ့အမျှ လူပေါင်းများစွာ ခံစားနေရဆဲပါ။ ကျမခံစားရတယ်ဆိုတာထက် ပိုဆိုးတဲ့ဆင်းရဲဒုက္ခတွေကို လူအများကြီး ခံစားခဲ့ရ၊ ခံစားနေရတာပါ။

BBC: မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ အခုလက်ရှိ ပြဿနာအထွေထွေကနေ လွတ်မြောက်ဘို့လမ်းစကော ချမ်တောင်းဘယ်လိုမြင်ထားပါသလဲ?။

CT: နည်းလမ်းမျိုးစုံနဲ့ ကြိုးပမ်းနေကြတုံးပါပဲ။ကျမအမြင်တော့ စစ်အစိုးရဟာ စစ်မှန်တဲ့နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွေလုပ်ဘို့ NLD၊ တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့တွေနဲ့ သုံးပွင့်ဆိုင်ဆွေးနွေးရပါမယ်။ တချိန်ထဲမှာ တပြည်လုံးမှာလဲစစ်မှန်တဲ့အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးရှိရပါမယ်။ စစ်အစိုးရကို ဆွေးနွေးပွဲစကားဝိုင်းရောက်လာအောင် နိုင်ငံတကာကလဲ ဝိုင်းပြီးဖိအားပေးဆွဲခေါ်ရပါမယ်။ ပြီးတော့ တိုင်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင် ရေးအတွက် လူငယ်တွေမှာ အရည်အချင်းတွေ ပြည့်မီလာအောင် လေ့ကျင့်ပြင်ဆင်ထားဖို့ကလဲ အရေးကြီးတယ်လို့ မြင်ပါတယ်။

BBC: နန်းချမ်တောင်း လူ့အခွင့်အရေးလှုပ်ရှားသူအနေနဲ့ ဆုတွေအများကြီးရခဲ့တယ်။ နိုင်ငံတကာရဲ့ အသိအမှတ်ပြုမှုတွေလဲ ရှိခဲ့တယ်။ ကမ္ဘာ့ခေါင်းဆောင်အသီးသီးနဲ့လဲတွေ့ခွင့်ရခဲ့ဖူးတယ်။ ဒီလိုလူသိထင်ရှားဖြစ်လာတာ၊ အသိအမှတ်ပြုခံလာရတာတွေအပေါ်မှာကော ဘယ်လိုခံစားချက်တွေ ရှိပါသလဲ?။

CT: ကျမကတော့ ဒီဆုတွေချီးမြှင့်နေတာ၊ အသိအမှတ်ပြုနေတာတွေဟာ ကျမတယောက်ထဲကိုပေးတာ မဟုတ်ဘဲ၊ ကျမတို့နိုင်ငံကလူတွေ ခံစားနေရတဲ့ဒုက္ခကို အသိအမှတ်ပြုတာ၊ အမြဲပြုကျင့်ခံနေရတဲ့အမျိုးသမီးတွေကို စာနာတာ၊ ဒီလိုဖိနှိပ်ခံနေရတဲ့ကြားထဲက အမှန်တရားကိုဖေါ်ထုတ်ရင်ဆိုင်ဖို့ ကြိုးစားနေတဲ့လူတွေကို ဂုဏ်ပြုတာလို့ဘဲယူဆပါတယ်။ ဒီလိုဆုတွေဂုဏ်ပြုတာတွေဟာ မြန်မာနိုင်ငံက ဒုက္ခခံစားနေရတဲ့လူတွေကိုမမေ့လျော့စေဖို့ နိုင်ငံတကာရဲ့အသိအမှတ်ပြုမှုလို့ဘဲယူဆပါတယ်။

BBC (25/4/06)

INDP 224 BUR.PMD 37 24/05/2006, 12:18 PM

ရှုထောင့်

မဖြေသေခင်လုပ်ရမဲ့ သမိုင်းပေးတာဝန်

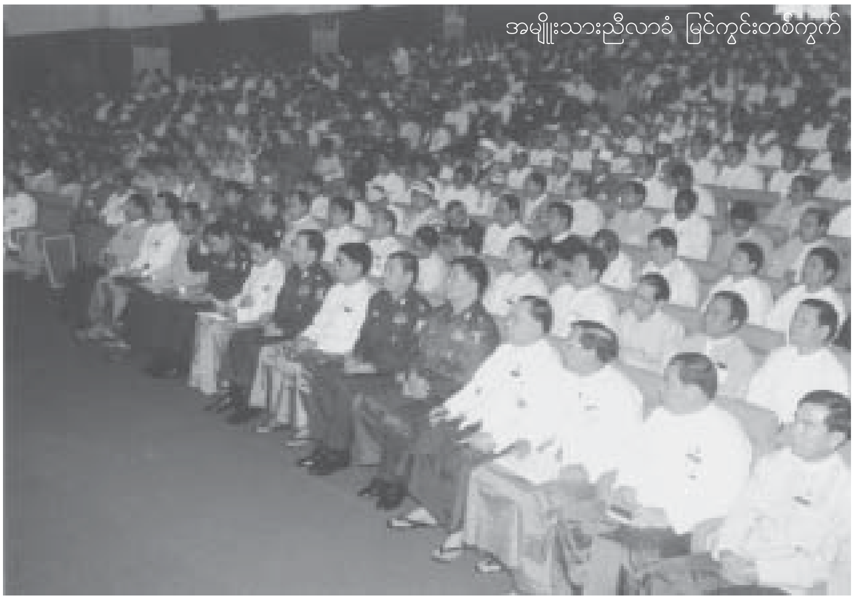

နအဖတို့ရဲ့ အတုအယောင်ညီလာခံမှာ အပစ်ရပ်အဖွဲ့တွေနဲ့ အားဖြည့်ထားပြီး ဒေါ်စုတို့ NLD နဲ့ SNLD တို့ကို ပစ်ပယ်ထားတယ်။ အပစ်ရပ်အဖွဲ့တွေကို အားဖြည့်ထားတာကလည်း အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရာမှာ ပြည်ထောင်စုသဘောဆောင်တယ်လို့ တိုင်းပြည်နဲ့နိုင်ငံတကာကို ပြောင်လိမ်ဖို့ပါပဲ။

အပစ်ရပ် (၁၃)ဖွဲ့က ပြည်ထောင်စုစနစ်အတွက် ၁၃ ချက်တင်ပြပေမဲ့ နအဖက *"ဒီတင်ပြချက်တွေဟာ ညီလာခံနဲ့ဦးတည်ချက်အခြေခံမူတွေနဲ့ မကိုက်ညီတာကြောင့် မှတ်တမ်းတင်ထားပေးပါမယ်လို့"* ဆိုတယ်။ ဒီတော့ ဒီညီလာခံဟာ ပြည်ထောင်စုအတွက် မဟုတ်ဘူးဆိုတာ အထင်အရှားပါဘဲ။ နိုင်ငံတကာကို လိမ်ပြီး စစ်အာဏာသက်ဆိုးရှည်ရေးအတွက် အပစ်ရပ်အဖွဲ့က ကျားထောက်ကျားကန် အသုံးတော်ခံပေးရတဲ့ သဘောပါဘဲ။

၁၉၄၇ ပင်လုံမှာ ညီလာခံလုပ်တုံး စကားပြောရာမှာ စာချုပ်ချုပ်တော့ တောင်တန်းသားခေါင်းဆောင်တွေဘက်က တန်းတူရည်တူလိုလားချက်အတွက် ကျေနပ်လောက်အောင် လုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့တယ်။ ဒါပေမဲ့ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကျဆုံးတော့ ဦးနုတို့က ဗိုလ်ချုပ်ရဲ့အခြေခံလမ်းညွှန် (၇)ချက်ကို ပယ်ထုတ်ပြီး ဖားတပိုင်းငါးတပိုင်းပြည်ထောင်စနစ်ကို အတည်ပြုခဲ့တယ်။

အဲဒီအခြေခံလမ်းညွှန်ချက် (၇)ချက်အရ ပင်လုံညီလာခံမှာ ညှိနှိုင်းကြတုံးက အခက်အခဲဖြစ်နေတဲ့အချို့အချက်ကြောင့် စာချုပ်မှာ ထည့်လိုက်ရင် အနာဂတ်မှာလူမျိုးတမျိုးနဲ့တမျိုး အထင်မှားစရာဖြစ်မှာစိုးလို့ မထည့်ဖြစ်ခဲ့ဘူး။ အခြေခံဥပဒေမှာမှ ထည့်ပေးဘို့ ရည်ရွယ်တယ်ဆိုပြီး ကတိခံဝန်ချက်နဲ့ GENTLEMEN's AGREEMENT အရ သဘောတူတာကြောင့် ပင်လုံစာချုပ်ကိုချုပ်ဆိုနိုင်ခဲ့တာပါ။ ဒါကြောင့် ဗိုလ်ချုပ်က ကတိအတိုင်း ပြည်ထောင်စုအုပ်ချုပ်ရေးအခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရာမှာ အခြေခံလမ်းညွှန် (၇)ချက်ကို အတည်ပြုပေးခဲ့တာပါ။ ပင်လုံသဘောတူညီချက်ကို ဦးနုတို့သိပ်အဘောမတူချင်ဘူးလို့ကြားဖူးတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဗိုလ်ချုပ်ကလက်မှတ်ထိုးကတိပြုပြီးတာကြောင့် ခေါင်းဆောင်ချင်းညီညွတ်မှုမကွဲအောင်ရေငုံနှုတ်ပိတ်ခဲ့တယ်လို့ဆိုတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဗိုလ်ချုပ်ကျဆုံးတော့ အခွင့်အရေးပေါ်လာတာနဲ့ ဗိုလ်ချုပ်ရဲ့လက်ရေးစာမူတွေကို ဖျောက်ဖျက်ပြီး ပျောက်သွားပြီလို့ပြောတယ်။ အင်္ဂလိပ်လို ရေးထားတဲ့စာမူနဲ့တင်ပြ အတည်ပြုခဲ့တယ်လို့ဆိုတယ်။ အဲဒီတုံးက ဥပဒေရေးရာမှာ သခင်ချန်ထွန်း၊ ဦးအေးမောင်၊ ဦးမြင့်သိန်းတို့လည်း သိပါတယ်။ သူတို့နဲ့တိုင်ပင်ပြီး ဦးနုလုပ်ခဲ့တာပါ။ သဘောထားကျဉ်းမြောင်းတဲ့ ဗမာခေါင်းဆောင်အချို့ရဲ့ ညစ်ပတ်မှုကိုသိတဲ့ ဦးတင်ထွဋ်တော့ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခံလိုက်တာဘဲ။

ဒါပေမဲ့ ဒီနေ့တိုင်းပြည်မှာ *"အခြေခံဥပဒေပေါ်ပေါက်ရေးအတွက် နိုင်ငံသားတိုင်းရဲ့တာဝန်ဖြစ်တယ်"* လို့အော်ပြီး လက်တွေ့မှာ စစ်တပ်အလိုကျ ပြည်ထောင်စုအတု အခြေခံဥပဒေကိုဘဲ ချမှတ်နေတယ်။ ပင်လုံမှာတောင်တန်းသားခေါင်းဆောင်တွေ တလေးတစားတန်းတူထားဆက်ဆံခံခဲ့ရပေမဲ့ နောက်ပိုင်းကျတော့ပြောင်းလိမ်ပြီး ကျွန်လုပ်လိုက်တယ်။

အခုနအဖဗမာတွေအပေါ်စီးရယူနေတဲ့အချိန်မှာ တောင်တန်းသားတွေအပေါ်ပိုပြီး ကျွန်ပြုသွားအုံးမှာဖြစ်တယ်။ နအဖဟာ တောင်တန်းသားတွေကိုလည်းလိမ်တယ်။ ဗမာလူထုကိုလည်းလိမ်တယ်။ UN အပါအဝင် နိုင်ငံတကာကိုလည်းလိမ်တယ်။ ဘယ်တုံးကမှ ကတိသစ္စာမရှိဘူး။

ဒီတော့ အပစ်ရပ်အဖွဲ့တွေက ဘာကိုသွားယုံကြည်ပြီး ညောင်နှစ်ပင်တက်နေရတာလဲ? ဘာလို့ကျားကန်ပေးနေရတာလဲ? ဒီလုပ်ရပ်တွေဟာ သျှမ်းပြည်သူလူထုကို အကျိုးမပြုတဲ့အပြင် စစ်အုပ်စုကို ကူညီပြီး ကိုယ့်လူထုကိုပြန်နှိပ်ကွပ်ဘို့ကူပေးတဲ့သဘောဘဲ။ **နအဖအခက် တော်လှန်ရေးအချက်**ဆိုတာကို လက်လွှတ်လိုက်တာဘဲဖြစ်တယ်။ ရိုင်းရိုင်းပြောရရင် ဗမာစစ်အုပ်စုရဲ့စားကြွင်းစားကျန်ကို တပ်မက်ယစ်မူးတဲ့ အပစ်ရပ်အဖွဲ့အချို့ခေါင်းဆောင်တွေရဲ့ ကိုယ်ကျိုးအတွက်ဘဲဖြစ်တယ်။ ဒုက္ခခံစားရတဲ့ ပြည်သူလူထုကလည်း အပစ်ရပ်အဖွဲ့တွေ ဘာမှအကူညီ မကာကွယ်နိုင်လို့ ထိုင်းနယ်စပ်ဘက်ဒလဟော အစုလိုက်အပြုံလိုက် ပြေးလာနေကြရတာပါ။

INDP 224 BUR.PMD 38 24/05/2006, 12:18 PM

နွံ့စစ်ဟန်တပ်ဖွဲ့ တစ်ဖွဲ့

ဓာတ်ပုံ။ ။ Vichit

၁၉၆၂ ဗိုလ်နေဝင်းအာဏာသိမ်းတာ ခွဲထွက်ရေးကြောင့်လို့ အပြစ်ပြောခဲ့တယ်။ ပြည်ထောင်စုဖြစ်စေတဲ့ ပင်လုံသဘောတူညီချက်မှာ ကတိဝန်ခံချက်ပေးခဲ့ကြတုံးက ၁၉၄၇ အခြေခံဥပဒေထဲခွဲထွက်ခွင့်ရှိလို့ လက်မှတ်ထိုးခဲ့တာဖြစ်တယ်။ အာမခံချက်ပေးတာလည်း ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၊ ဖျက်ဆီးပစ်တာက ဦးနုနဲ့ဗိုလ်နေဝင်းတို့ပါ။ မဟာဗမာဝါဒီတွေပါဘဲ။

ဦးနေဝင်း

ဓာတ်ပုံ။ ။ အင်တာနက်မှ

ဒီတော့ ဗိုလ်နေဝင်းလိုအကြမ်းဘက်သမားကို အလျှော့ပေးခဲ့တယ် ဆိုပါစို့။ (၁၀)ချက်ကနေ (၂)ချက်ဖြုတ်ပြီး (၈)ချက်နဲ့လိုက်လျော အတည်ပြုခဲ့တယ်ဆိုပါစို့။ နောင်တနေ့ ဗမာစစ်ဝါဒီတွေ အသာစီးရလာတာနဲ့ တောင်တန်းသားတွေအပေါ်သွေးခွဲလာတဲ့အခါ နောက်ထပ်အကြမ်းဘက်စစ်ဝါဒီတစ်စု ထပ်ပေါ်လာအောင် တွန်းပို့ပေးတာနဲ့အတူတူပဲ။ ကျန်တဲ့ (၈) ချက်ထဲက ဘယ်အချက်ကို ထပ်ဖြုတ်ပေးရမှာလဲ? "မဟာဗမာစစ်ဝါဒီတွေဟာ သမိုင်းတလျှောက်မှာ ဘယ်တုံးက ကတိတည်ဘူးလို့လဲ။ ၁၉၇၄ မှာ ပြောင်ပြောင်တင်းတင်းဘဲ သျှမ်းပြည်နဲ့ တောင်ပေါ်သားအားလုံးကို ကျွန်ဇာတ်သွင်းလိုက်တာဘဲ။ ဒါကြောင့် ရေရှည်ကိုမျှော်မှန်းပြီး ပင်လုံခေါင်းဆောင်တွေက နောင်မျိုးဆက်သစ်တွေအတွက် အကာအကွယ်လုပ်ပေးထားခဲ့တာကို ဒီနေ့မျိုးဆက်သစ်တွေက မဟာဗမာတွေရဲ့အကြိုက် လိုက်လျောအလျှော့ပေးလိုက်ရင် ကျနော်တို့ဟာ သမိုင်းတရားခံဖြစ်သွားတာပေါ့။

ပြည်ထောင်စုကို မဟာဗမာဝါဒီတွေက မရချင်တာကြောင့် အကြိမ်ကြိမ်ပထုတ်ငြင်းဆန်ခဲ့တယ်။ ဒီပြည်ထောင်စုကို မဟာဗမာစစ်ဝါဒီတွေဘဲ လုပ်တတ်သလား?၊ မဟာဗမာတွေဘဲ အရည်အချင်းရှိသလား?၊ မဟာဗမာပေးမှရသလား?၊ သူတို့မပါဘဲ ဒီပြည်ထောင်စုကို လုပ်လို့မရတော့ဘူးလား?

၁၉၅၈ စဝ်နွံ့ခေါင်းဆောင်တဲ့ နွံ့စစ်ဟန်အစဒီနေ့အထိ အမျိုးသားညီညွတ်ရေး စည်းရုံးရေးအော်လာကြတာ လက်တွေ့မှာနှစ်ပေါင်း (၅၀)ကျော်လူထုဒုက္ခရောက်နေကြပြီ။ တချို့က သခ်ဏ်းစာမယူတတ်သေးဘဲ အချင်းချင်းကန်ထုတ်နေကြတယ်။ ဆန့်ကျင်နေကြတယ်။ တခြားမဟာဗမာအဖွဲ့တွေနဲ့တော့ မဟာမိတ်လုပ်ချင်ကြတယ်။ ဗိုလ်ဆရာသခင်အဖြစ်တင်မြှောက်ပြီးအကူအညီတောင်ပေးလိုက်ကြသေးတယ်။

စဝ်နွံ့

ဓာတ်ပုံ။ ။ S.H.A.N.

နွံ့စစ်ဟန်တပ်ဖွဲ့ခေါင်းဆောင်

ဒို့အမျိုးသားအချင်းချင်းညီညွတ်ရေးအတွက်မှာ တောင်ပေါ်သားလူမျိုးပေါင်းစုံ၊ ဘာသာပေါင်းစုံက ယောက်ျား၊ မိန်းမ၊ လူကြီး၊ ကလေး၊ အဘိုးအို အဖွားအို၊ လူဝ လူပိန်၊ လူရှည် လူပု၊ အသားမဲ အသားဖြူ၊ ဘုန်းကြီး မယ်သီလ၊ သူဌေး သူဆင်းရဲ၊ ကုန်သည်၊ ပညာတတ်အားလုံးကြားမှာ ညီညွတ်ရေးအတွက် မကူညီသင့်ကြဘူးလား?၊ အနည်းဆုံးဆန့်ကျင်ဘက်ဘုံရန်သူကို ဦးတည်တိုက်ခိုက်တဲ့အနေနဲ့ စုစည်းနိုင်ရမယ်။ ဒါဟာတော်လှန်ရေးသမိုင်းကပေးတဲ့ သခ်ဏ်းစာဘဲ။

အချင်းချင်းအပေါ်လောဘ ဒေါသ မောဟစိတ်ထားတွေ မေ့ဖျောက်ထားပြီး မေတ္တာ ဂရုဏာ မုဒိတာစိတ်ထားတွေရှိသင့်တယ်။ ဆက်ဆံရေးလုပ်လို့မရသေးရင်တောင် ဥပက္ခာတရားထားနိုင်ရင် ရပါတယ်။ မချစ်မမုန်းပေါ့။

ဒုက္ခရောက်နေတဲ့ ပြည်သူလူထုကို ငဲ့ညာထောက်ထားပြီး ကိုယ့်အမျိုးသားအချင်းချင်း မျက်နှာချင်းဆိုင်နိုင်ရေးကို ရှေးရှုသင့်တယ်။ ကြိုးစားသင့်တယ်။ ဒါဟာ ပြည်သူ့အကျိုးပြုဖို့ဘဲ ဖြစ်တယ်။

ရန်သူမဟာဗမာနအဖစစ်ဝါဒီကိုတော့ အောက်ကြို့ဆွေးနွေးရေးလုပ်ဘို့ တံခါးဖွင့်ထားတယ်။ မျက်နှာချိုသွေးလက်ဖြန့်တောင်းဆိုနေကြတယ်။ ကိုယ့်အချင်းချင်းကျတော့ ကျွန်ကြီးကျွန်ငယ်၊ အဆင့်အတန်းရှိတဲ့ကျွန်၊ ဂုဏ်ရှိတဲ့ကျွန်၊ အထက်တန်းကျွန်၊ အောက်တန်းကျွန်ခွဲခြားနေရင်တော့ သျှမ်းပြည်အမျိုးသားတွေရဲ့ စကားစာပေ ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ထုံးစံ ပပျောက်ရေးအတွက် လုပ်ဆောင်နေကြတာဘဲ ဖြစ်မယ်။ နောင်တက်လာမဲ့ မျိုးဆက်သစ်တွေအားလုံးနဲ့ မဟာဝါဒီနောက်လိုက် အလိုတော်ရိတွေဖြစ်ဘို့ မီးလောင်ရာလေပင့် လုပ်တာဘဲဖြစ်သွားမယ်။

အဲဒီအခြေအနေအဆင့်ရောက်မသွားအောင်၊ မဖြစ်ရလေအောင် ဝိုင်းဝန်းလုံးပမ်းသွားဖို့က မသေခင်လုပ်ဆောင်ရမဲ့ သမိုင်းပေးတာဝန်ဘဲ။

ကျားချာတိတ်
၁၂၊၂၀၆

INDP 224 BUR.PMD 39 24/05/2006, 12:18 PM

ၸုၵ်းထူပ်းဝၼ်းလုၵ်ႉၽိုၼ်ႉၶွပ်ႈၶူပ်ႇ 48 ပီ

Photo: Chiangmai News

ဝၼ်းထိ **21/5/06** တပ်ႉသိုၵ်းလိုင်ႈတႆး ဢၼ်လဝ်ႈယွတ်ႈသိုၵ်းဢွၼ်ႁူဝ် လႄႈလတ်းၶိူဝ်း ပၢင်ပွႆးၶွပ်ႈၶူပ်ႇဝၼ်းလုၵ်ႉၽိုၼ်ႉ **48** ပီတဵမ် တီႈ ငဝ်ႈငုၼ်းလွႆတႆးလႅင်း။ ၼႂ်းပၢင်ပွႆးၼႆႉ ပွတ်းၼိူဝ်လႄႈ လူႇတၢၼ်းယၢတ်ႇၸမ်ႇၸၽႇၵုသူဝ်ႇတၢင်းလီပၼ် ၽူႈၵတ်းၵၢၼ် လိူဝ်းလႄႈလူႇၸိုဝ်ႉလိူတ်ႈသၢၵ်ႉၵႂၢႇ တၢႇလိူဝ်ႉၵၢတ်ႈဝၢၼ်ႈမိူင်း ၽွင်းတိုၵ်းဢဝ်မိူင်း တႆးႁွၼ်းၶေႃႈမႄး ၶၢဝ်းတၢင်း **48** ပီ။ ဝႆးၼႆႉ မီးပၢင်ၸၼၽႃင်ႁၢင်ႈသိုၵ်းၸလႄႈ ဝၢင်းတူင်ႇမွၵ်ႇ မွင်ၵႂ် တၵ်ႉယမ်ယုၵ်ႉယွင်ႈမုၼ်ဝိလိၼ်ႇ ၸုၼ်ငဝ်း ၽူႈၵတ်းႁၢၼ် လိူဝ်းလႄႈသိင်ႈမုၼ်ၽွင်းတိုၵ်းဢဝ် ဝၢၼ်ႈမိူင်း။ ထိုင်ၵၢင်ၸိုၼ်းမႃး မီးပၢင်မူၼ်ႈသိူဝ်း ၵွင်ႉၵႃမ်းပၢၼ်မွႆႇယုၵ်ႉယွင်ႈဝၼ်းလုၵ်ႉၽိုၼ်ႉ။

လဝ်ႈယွတ်ႈသိုၵ်း လႄႈတွၼ်ႈၶွင်ၾၢၵ်ႇပၼ် သိုၵ်းႁၢၼ်လိူဝ်းမၢတ်ႇလိပ်းၸလႄႈ ပီၼ်တုၵ်ႉၶိတ ယွၼ်ႉပၢင်တိုၵ်းဢိၵ်ႇ သိုၵ်းႁၢၼ်လိူဝ်းႁၢပ်ႇၵိုတ်ႉ ပုၼ်ႈၽွၼ်းၶိုၵ်ႉၶမ်ႉတီမ်ထူၼ်ႈ။ ပၢင်ပွႆးၼႆႉ မီးၽူႈ ၶိုၼ်ႈႁွတ်ႈ လိမ်သင်ႇၶျႇ၊ ၵူၼ်းမိူင်း၊ လုၵ်ႈၸၢၼ်း ဢိၵ်ႇလုမ်းသိုဝ်ႇၶၢဝ်ႇလႆၢလႆၢလုမ်း ၼပ်ႉႁူဝ်ၸႂ်။ လိူဝ်သေၼၼ်ႉတူဝ်တီၼ်းတပ်ႉသိုၵ်းဝႃး **WNA** (Wa National Army) ဢၼ်တိုၵ်ႉတေႃႇသူႈ တင်းသိုၵ်းမၢၼ်ႈယူႇၵေႃႈမႃးၶဝ်ႈႁူမ်ႈပၢင်ပွႆး ပီၼ်ပွၵ်ႈဢွၼ်တၢင်းသုတ်း။

မိူဝ်ႈ **19/5/06** လဝ်ႈယွတ်ႈသိုၵ်း လႄႈသူင်ႇ ၽိုၼ်လိၵ်ႈၽိတ်ႈမွၵ်ႇထိုင် ၵူၼ်းလၢဝ်းၶိူဝ်းတႆး လိူဝ်းပီၼ်လုမ်းတႆးလႆၢလႆၢလုမ်း။ မၼ်းလဝ်ႈ ပၢၵ်ႈလွင်ႈၸၼတၢင်းဝႃႈ မီးလွင်ႈၽွမ်ႉသိင်ပိင်း ပၢၵ်ႇပီၼ်ၼမ်ႉၼိုင်ႈ ၵွႆလိဝ်ၵၼ်ၵူလ်းဢၼ်ၵၢင်ႈ ၶိူတ်းၼႂ်ႈယိူင်းမၢႆဢဝ်မိူင်းတႆးႁဝ်းထိုင်တီႈ ယဝ်ႉ တူဝ်ႈပီၼ်ၵၢၼ်။ ၵွပ်ႈၼႆတႆးႁဝ်း ၵူႈမူႇၵူႈလုမ်း ၼႂ်းၸုၵ်းထူပ်းဝၼ်းလုၵ်ႉၽိုၼ်ႉၸလႄႈ တၵ်ႉယမ်ၽူႈ ႁတ်းႁၢၼ်တင်းလႆၢ လိူဝ်းလႄႈလူႇၸိုဝ်ႉလိူတ်ႈၵျႇ ၼႂ်းပၢင်သိုၵ်းၽွင်းတိုၵ်းဢဝ်မိူင်းတႆးၸလႄႈ ၼႂ်း ၵူႈလၢဝ်းၶိူဝ်း ၼႂ်းမိူင်းတႆးၼႂ်းမီးလွၵ်ႉႁၵ်ႉၵၼ်/ ၽွမ်ႉၵၼ်/လွႆးထိမ် ၵၼ်ၼႆယဝ်ႉ။ ❑

S.H.A.N. P.O.Box 15, Nong Hoi P.O., Chiangmai 50007, Thailand
e-mail: shan@cm.ksc.co.th www.shanland.org